

***Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra
na lata 2016–2023***

Grudzień 2016

Projekt „Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Świętokrzyskiego

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl

ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce

tel./fax 41 343 01 24

e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl

www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp	5
I. Część wprowadzająca	8
1. Metodologia prac nad dokumentem	8
2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	10
II. Część diagnostyczno-analityczna	16
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	17
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	20
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	24
III. Część programowa	39
1. Założenia programu rewitalizacji	39
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	39
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	40
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	42
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	42
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć	56
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	61
3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania ..	70
IV. Część wdrożeniowa	73
1. System realizacji programu rewitalizacji	73
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	73
1.2. Harmonogram realizacji Programu	76
1.3. Public relations dokumentu	80
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu	82
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	82
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu ..	88
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	90
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko	94
Spis map	96
Spis tabel	96

Spis wykresów	97
Spis schematów.....	98
Załączniki.....	98

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać planowanie oraz realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, obejmujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów oraz potencjałów występujących na danym obszarze.

Na potrzeby prowadzenia procesu rewitalizacji współfinansowanego środkami Unii Europejskiej, *rewitalizację* należy rozumieć jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany (...). Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością”¹.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.). Jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji”².

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 5–6.

² jw., s. 7–8.

Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023 (PR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydanymi na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 *Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.) oraz z uwzględnieniem zapisów dotyczących obszaru strategicznej interwencji państwa – „miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji” zawartych w rozdziale 3.1.3 Umowy Partnerstwa³.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu, a także jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, wskazujące na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

³ *Umowa Partnerstwa, Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020*, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, grudzień 2015.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze Gminy Miedziana Góra, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego (planowany efekt), cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł ich finansowania.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Ostatnim elementem jest opis przebiegu procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), a także obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części (podzielone na poszczególne etapy), składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) podjęcie na sesji przez Radę Gminy Miedziana Góra *Uchwały Nr XVI/132/16 z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023* oraz zamieszczenie obwieszczenia w tej sprawie na stronie internetowej gminy w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023”, na stronie podmiotowej gminy w BIP oraz w lokalnej prasie (*Głos Miedzianej Góry* - Numer 4 (158) / Kwiecień 2016);
 - 2) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa gminy) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Gminy, jak i instytucji zewnętrznych;
 - 3) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;

- 4) przeprowadzenie w dniach od 08.08.2016 roku do 07.09.2016 roku konsultacji społecznych dokumentu *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra* wraz z mapami poglądowymi przedstawiającymi granice ww. obszarów.
- II. *Opracowanie Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:
- 1) powołanie Zarządzeniem Nr 36/2016 z dnia 20.05.2016 r. Wójta Gminy Miedziana Góra Zespołu ds. rewitalizacji Gminy Miedziana Góra;
 - 2) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, celów, kierunków działań), a także „zbudowania” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
 - 3) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji projektu 1.0 dokumentu z Zespołem ds. rewitalizacji;
 - 4) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 2.0 dokumentu;
 - 5) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
 - 6) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Gminy.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale IV. niniejszego dokumentu pn. „Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji”.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współdziałaniu (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów ponadlokalnych wraz z nawiązaniem Programu Rewitalizacji do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Strategia Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025⁴ wskazuje konieczność przeprowadzenia procesu rewitalizacji w celu operacyjnym 8. *Poprawa ładu przestrzennego w gminie* w ramach zadania *Rewitalizacja terenów zdegradowanych*. Działania rewitalizacyjne wpisują się również w cel operacyjny 2. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej*, cel operacyjny 6. *Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i kulturalnej* oraz cel operacyjny 11. *Osiągnięcie wysokiej jakości usług ochrony zdrowia*. Dokument przedstawia również zadania wymagające pilnej realizacji, które mogą znacząco wpłynąć na przyspieszenie lokalnego rozwoju, takie jak:

- wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
- promocja postaw przedsiębiorczych, w tym system przygotowania młodzieży do rozwoju przedsiębiorczości;
- promocja samorządu gospodarczego wśród lokalnych przedsiębiorców;
- wspieranie zatrudnienia oraz mobilności pracowników;
- integracja funkcjonalna miejscowości z miejscami koncentrującymi rekreację oraz spełniającymi funkcje publiczne;
- kampanie edukacyjne wpływające na zmianę zachowań ekologicznych oraz kampanie nagłaśniające problem czystości i porządku.

Obszary kluczowe, które są głównymi środkami warunkującymi realizację wizji rozwoju Gminy Miedziana Góra, to:

⁴ Strategia przyjęta Uchwałą Nr VII/56/15 Rady Gminy Miedziana Góra z dnia 26 czerwca 2015 roku.

- I. Wzrost atrakcyjności Gminy Miedziana Góra jako miejsca zamieszkania.
- II. Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy Miedziana Góra.
- III. Wzrost potencjału gospodarczego Gminy Miedziana Góra.

Podstawowym dokumentem ustalającym i określającym politykę zagospodarowania przestrzennego jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miedziana Góra*⁵, które w swojej treści wskazuje liczne problemy obszaru, ujęte w części diagnostycznej. Założenia polityki przestrzennej oparte zostały o uniwersalne cele gospodarki przestrzennej, w tym cele główne związane z poprawą jakości życia, racjonalnym wykorzystaniem terenów, zapewnieniem zrównoważonego rozwoju, właściwą gospodarką zasobami przyrodniczymi.

Polityka przestrzenna gminy opiera się na lokalnych potencjałach, które zostały wskazane w dokumencie jako m.in.: nieskażone środowisko, atrakcyjne położenie w widłach rzek Dunajca i Wisły, istnienie urokliwych starorzeczy i lasów, możliwość wykorzystania i adaptacji obiektów szkolnych oraz kultury (np. domy ludowe) na najpilniejsze potrzeby publiczne i rozwój gospodarczy. Wyznaczone zostały następujące kierunki polityki przestrzennej Gminy Miedziana Góra⁶:

- polityka osiągnięcia celów ekologicznych obejmująca ochronę niekwestionowanych wartości środowiska przyrodniczego, a także poprawę jego stanu wynikającą z potrzeby przemian technologicznych przemysłu;
- polityka osiągnięcia celów kulturowych chroniąca licznie występujące na obszarze gminy zabytki;
- polityka osiągania celów społecznych wyrażająca się podniesieniem jakości życia mieszkańców.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w gminie określa ogólną politykę przestrzenną i lokalne zasady zagospodarowania. Realizacja planowanych założeń rewitalizacyjnych w Gminie Miedziana Góra zostanie przeprowadzona zgodnie z politykami przestrzennymi gminy, rozwiązując negatywne zjawiska skupione w następujących sferach: gospodarczej, środowiska naturalnego i kulturowego, warunków życia mieszkańców oraz przestrzennej przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów. Pozwoli to

⁵ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miedziana Góra* przyjęte Uchwałą nr X/77/15 Raby Gminy Miedziana Góra z dnia 24 września 2015 r.

⁶ jw. s. 88.

na rozwój przestrzenno-funkcjonalny jednostki przy wykorzystaniu obecnej infrastruktury oraz zachowaniu ładu przestrzennego oraz dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Z diagnozy w zakresie sfery społecznej zawartej w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023*⁷ wynika, że w związku ze zmianami ustrojowymi, społecznymi i gospodarczymi zauważalne jest rozwarstwienie społeczeństwa i ubożenie części Gminy Miedziana Góra. Pomocy potrzebują głównie rodziny, w których występuje: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia oraz przemoc. Wszystkie te patologie społeczne stanowią zagrożenie dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy⁸.

Do poprawy sytuacji przyczynią się kompleksowe działania rewitalizacyjne, realizujące następujące cele postawione w ww. dokumencie⁹:

Cel główny I: Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy:

- Cele szczegółowe:
 - 1) Usamodzielnianie bezrobotnych poprzez ułatwienie im podjęcia zatrudnienia.
 - 2) Opracowanie i realizacja projektów/programów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
 - 3) Aktywizacja bezrobotnych zmierzająca do polepszenia ich pozycji na rynku pracy.
 - 4) Ograniczanie negatywnych konsekwencji bezrobocia, w tym szczególnie bezrobocia długotrwałego.

Cel główny II: Skuteczne wspieranie rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej:

Cele szczegółowe:

- 1) Rozwijanie lokalnego systemu wsparcia rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.
- 2) Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych poprzez rozwój usług edukacyjnych i opiekuńczych oraz organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- 3) Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny.

⁷ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023* projekt z marca 2016 roku.

⁸ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*, s. 4.

⁹ jw., s. 136–141.

Cel główny III: Wzrost aktywności osób starszych, niepełnosprawnych i chorych.

Cele szczegółowe:

- 1) Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie praw i uprawnień osób starszych oraz niepełnosprawnych.
- 2) Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów oraz imprez kulturalnych.
- 3) Wsparcie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, zwłaszcza usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.
- 4) Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych.

Cel główny IV: Działania profilaktyczno-edukacyjne zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

Cele szczegółowe:

- 1) Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii.
- 2) Poszerzenie oferty pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.
- 3) Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
- 4) Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych na rzecz używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzieży i dorosłych.
- 5) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Wdrożenie wszystkich planów rewitalizacyjnych przyczyni się również do stworzenia długofalowej wizji rozwiązywania problemów społecznych, a osiągnięte cele przyczynią się do rozwoju gminy.

W związku z powyższym dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorców zaprojektowanych interwencji społecznych, które przyczynią się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są wykluczeni społecznie oraz zagrożeni marginalizacją, a w konsekwencji doprowadzi do integracji społecznej na obszarze rewitalizacji.

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno-programowych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie PR do zapisów dokumentów strategiczno-programowych ¹⁰
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<p><i>Priorytet III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</i></p> <p>Ponadto, wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych:</p> <p><i>CEL 1</i> Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.</p> <p><i>CEL 4</i> Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p><i>CEL 5</i> Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
POZIOM KRAJOWY		
2.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p><i>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</i></p> <p><i>Kierunek działań polityki przestrzennej: Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych. Działanie: Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast.</i></p>
3.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p><i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;</i></p> <p><i>Kapitał Ludzki: Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;</i></p> <p><i>Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny: Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;</i></p> <p><i>Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny: Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</i></p>

¹⁰ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

4.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p><i>Obszar strategiczny:</i> Sprawne i efektywne państwo, <i>Cel 3</i> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, <i>kierunek interwencji:</i> rozwój kapitału społecznego.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Konkurencyjna gospodarka, <i>Cel 4</i> Rozwój kapitału ludzkiego, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Spójność społeczna i terytorialna, <i>Cel 1</i> Integracja społeczna, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.</p>
5.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<p><i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p><i>Cel 2</i> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
6.	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	<p>Dokument służy osiągnięciu <i>celu głównego i strategicznych kierunków działań</i> dla Polski Wschodniej: Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego – Przeciwdziałanie wykluczeniu na makroregionalnym rynku pracy, Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy.</p>
7.	Krajowa Polityka Miejska 2023	<p>Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.</p> <p><i>Cel szczegółowy 3</i> Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich (miasto spójne).</p> <p><i>Cel szczegółowy 4</i> Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (miasto konkurencyjne).</p> <p>Jednym z wątków tematycznych jest rewitalizacja, – wskazane zostało, że: „najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością”.</p>

POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
8.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020	<p>Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020</p> <p><i>Cel główny:</i> pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska.</p> <p><i>Cel strategiczny 2:</i> Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu;</p> <p>a) cenna spuścizna – ugruntowanie pozycji przemysłu i budownictwa w regionie;</p> <p>b) targi kieleckie bramą łączącą świętokrzyskie ze światem – rozwój przemysłu spotkań;</p> <p>d) pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołowa;</p> <p><i>Cel strategiczny 3:</i> Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki;</p> <p>a) sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa jakiegokolwiek myślenia o pomyślnej przyszłości;</p> <p>b) usprawnianie i rozwój regionalnego systemu innowacji – czyli potrzeba wzmocnienia istniejącego fundamentu dla przepływu i ucieleśniania wiedzy;</p>
8.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012–2020	<p>Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego jest włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia.</p> <p>Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012–2020:</p> <p>1. <i>Cel strategiczny:</i> Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego;</p> <p>2. <i>Cel strategiczny:</i> Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych.</p> <p>3. <i>Cel strategiczny:</i> Efektywny system polityki społecznej.</p> <p>5. <i>Cel strategiczny:</i> Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego.</p>
10.	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego 2020	<p>Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego 2020:</p> <p><i>Cel główny:</i> Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz poprawa standardu usług publicznych poprzez realizowanie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie walorów kulturowych i turystycznych powiatu.</p> <p><i>Cel strategiczny I</i> – Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych;</p> <p>Priorytet 2 – Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu.</p> <p>Priorytet 7 – Rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wskazanych w tabeli 1 dokumentów strategicznych

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra*, stanowiąca załącznik 1 do niniejszego dokumentu.

Zgodnie z pkt 1 z rozdziału 3 ww. Wytycznych, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 2, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”¹¹.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Miedziana Góra podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym przyjęto podział gminy na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi, w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Miedziana Góra z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 33 wskaźniki ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy w Miedzianej Górze, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów pkt 4 z rozdziału 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru

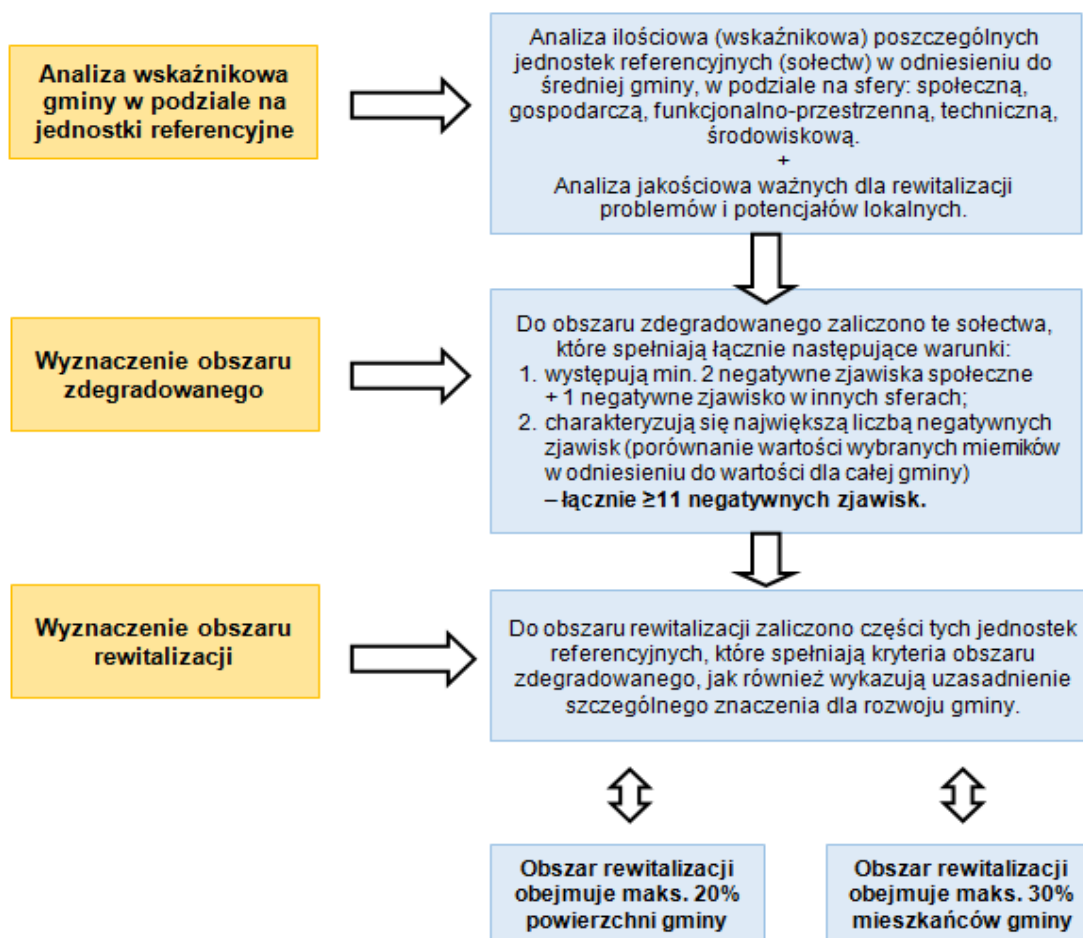
¹¹ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z pkt 3 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar zdegradowany* to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze

oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 11 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami, obszar zdegradowany na terenie Gminy Miedziana Góra obejmuje sołectwa: Ćmińsk Rządowy (16), Ciosowa (15), Bobrza (12), Miedziana Góra (12), Kostomłoty Pierwsze (11), Porzecze (11).

Wskazany obszar zajmuje 44,7 km², co stanowi 62,9% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 6 486 osób, tj. 59,0% ogółu mieszkańców gminy.

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy”.

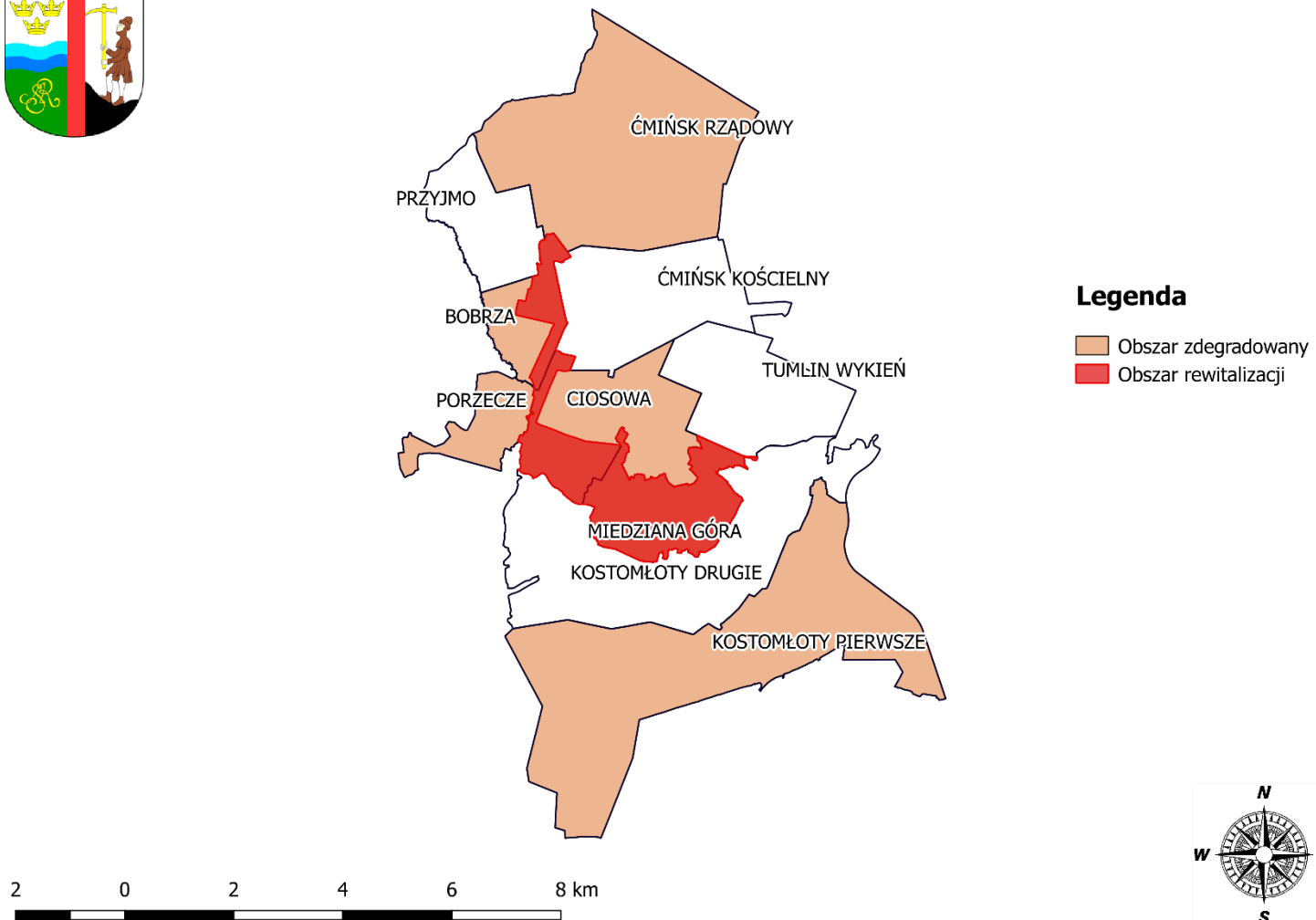
Na podstawie ww. zapisów Wytycznych wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z zamieszkałych terenów sołectw: Miedziana Góra, Ciosowa i część sołectwa Bobrza.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 7,10 km² (9,98% ogólnej powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 3 181 osób (28,94% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 1, natomiast przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra prezentuje mapa 2.

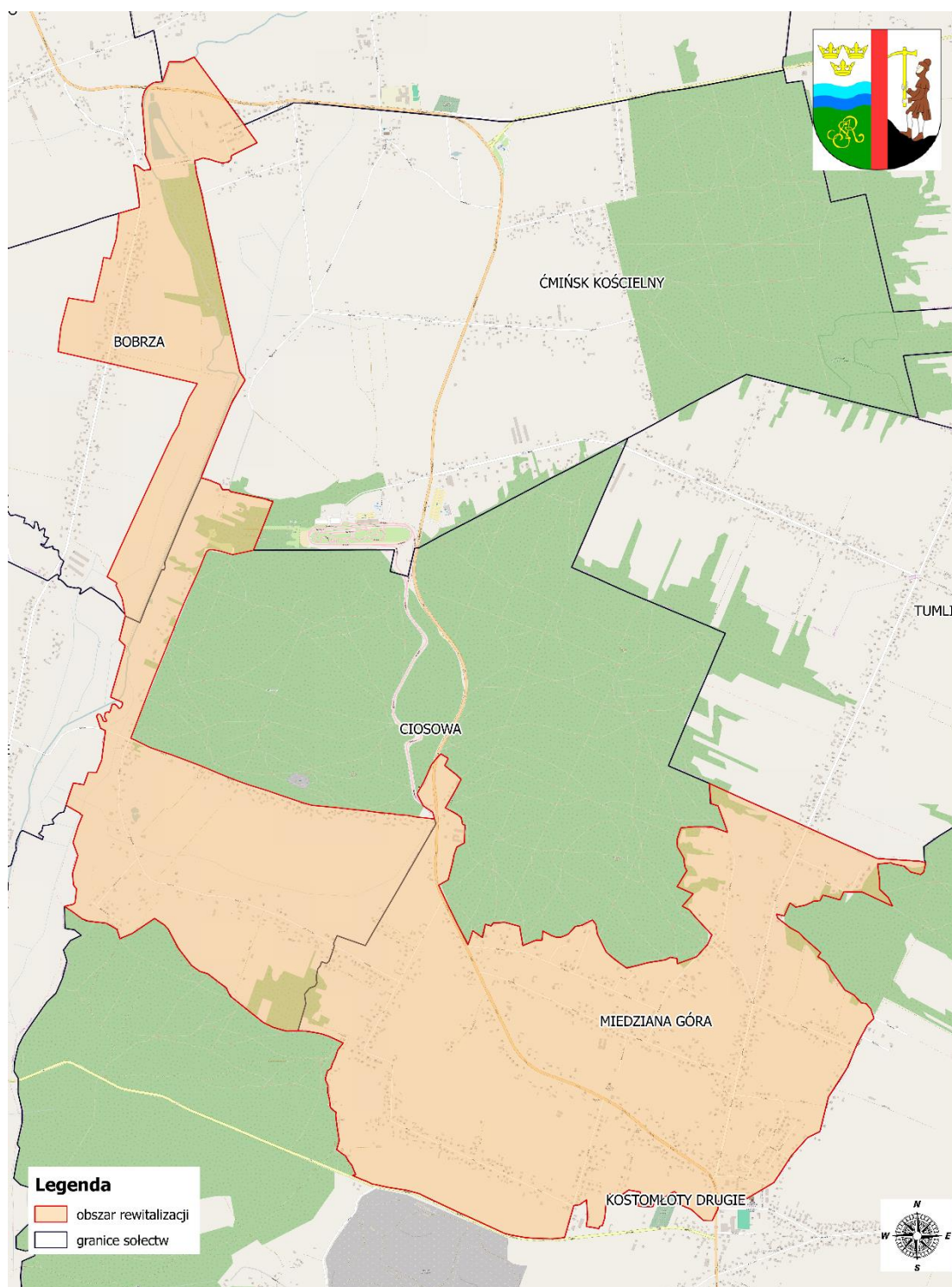
Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Google Map

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów programu rewitalizacji wynikającym z zapisów Wytycznych jest pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji, która obejmuje analizę czynników i zjawisk kryzysowych oraz lokalnych potencjałów we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Jednak należy wziąć pod uwagę fakt, że problemy analizowane we wszystkich aspektach wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

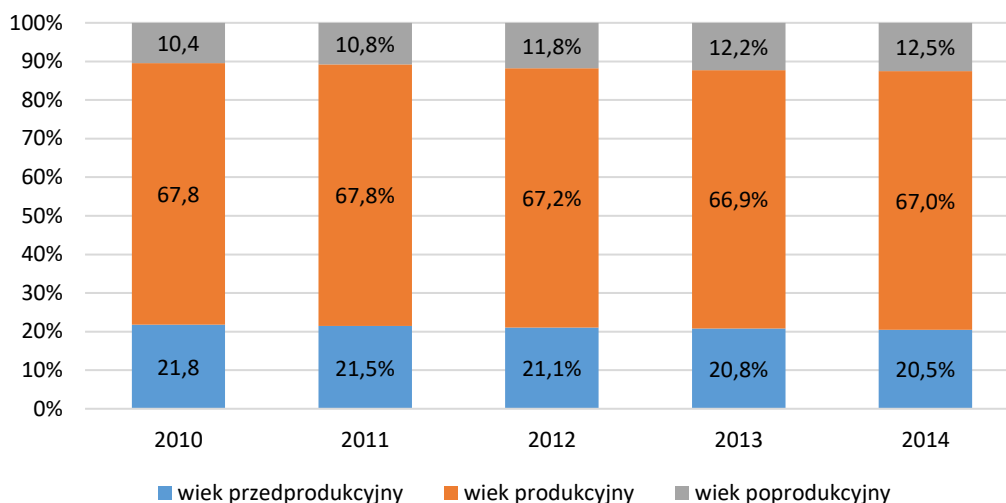
Wyznaczony obszar rewitalizacji usytuowany jest na obszarze wiejskim i obejmuje głównie zamieszkałe tereny sołectw: Miedziana Góra, Ciosowa oraz część sołectwa Bobrza.

Wyznaczony obszar rewitalizacji usytuowany jest w większości w centralnej części gminy i stanowi jej centrum społeczno-gospodarcze. Przebiega tędy droga krajowa nr 74 (łącząca Walichnowy w województwie łódzkim z granicą państwa z Ukrainą w miejscowości Zosin w województwie lubelskim) oraz droga wojewódzka nr 748 łącząca Rudę Strawczyńską (Gmina Strawczyn) i Kostomłoty Drugie (Gmina Miedziana Góra). Z uwagi na to, że jest to główny ośrodek gminy, dominują funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne. Na obszarze znajdują się takie miejsca i obiekty, jak m.in.: Urząd Gminy Miedziana Góra, Gminna Biblioteka Publiczna w Miedzianej Górze, Ośrodek Zdrowia w Miedzianej Górze, punkty usługowo-handlowe, filia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrzy.

Według danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze za 2014 rok, stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wynosił ogółem 3 181 osób (28,94% ludności ogółem gminy).

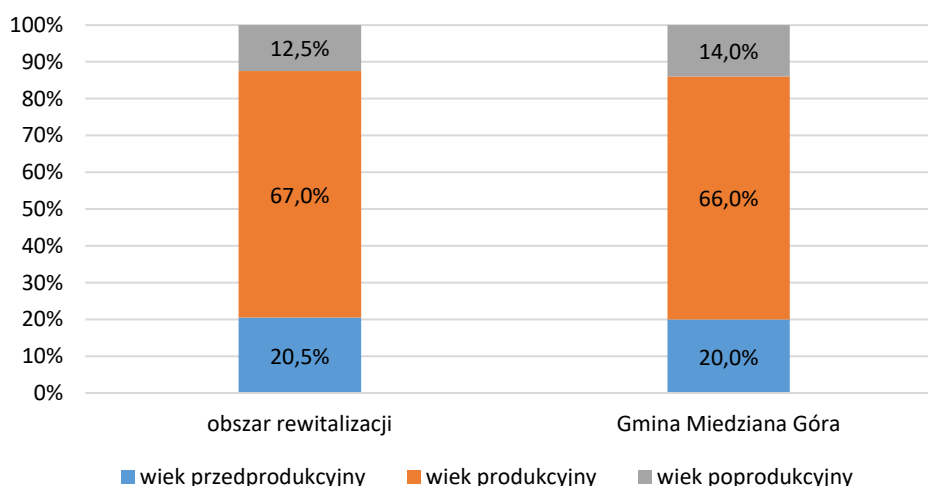
Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje wpływają nie tylko na liczbę ludności, ale także na jej strukturę wiekową. Analizując udział ludności obszaru rewitalizacji według ekonomicznych grup wieku należy wskazać, że w 2014 roku mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili 20,5% społeczności, w wieku produkcyjnym 67,0%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 12,5% (wykres 2). Sytuacja demograficzna pozornie wydaje się być pozytywna. Warto jednak zwrócić uwagę, że w okresie 5 lat (od 2010 do 2014 roku) wskaźnik udziału osób w wieku przedprodukcyjnym stopniowo malał, przy jednoczesnym wzroście wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym (wykres 1).

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Miedziana Góra w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

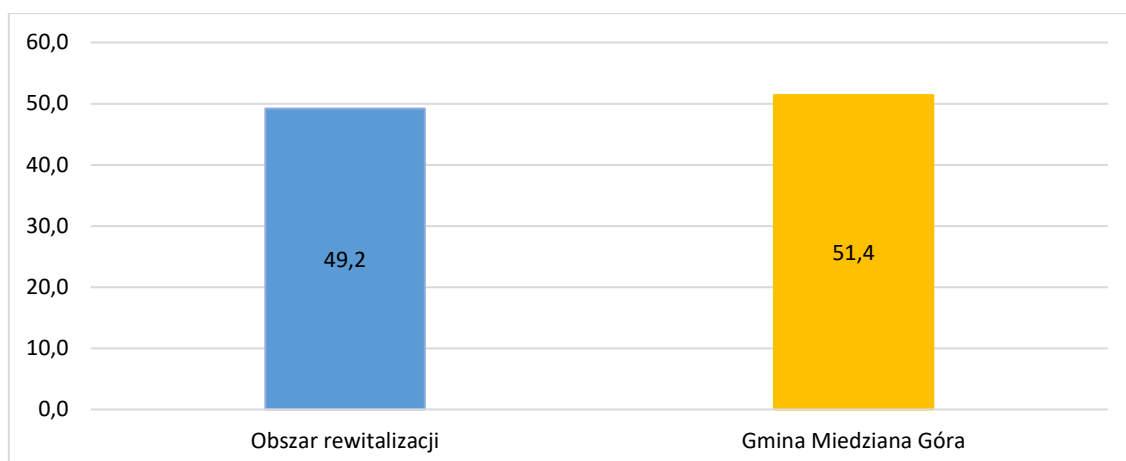
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

Sytuacja demograficzna jest w oceniana pozytywnie, co potwierdza wskaźnik obciążenia demograficznego (udział osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), który w 2014 roku dla obszaru rewitalizacji wynosił 49 podczas gdy średnia dla całej gminy wynosiła: 51 osób (wykres 3). Świadczy to o dużym potencjale zasobów ludzkich i „rąk do pracy”.

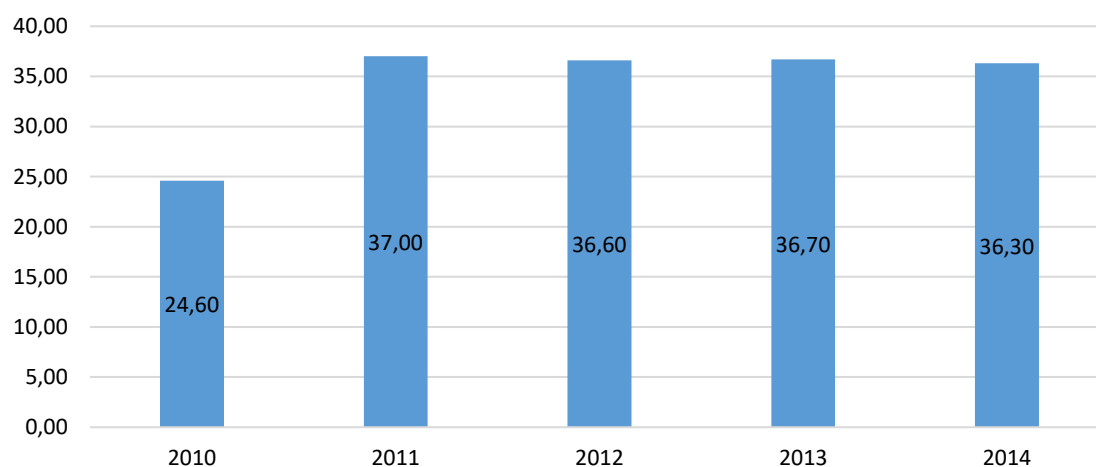
Wykres 3 Wskaźnik obciążenie demograficznego w 2014 .r – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

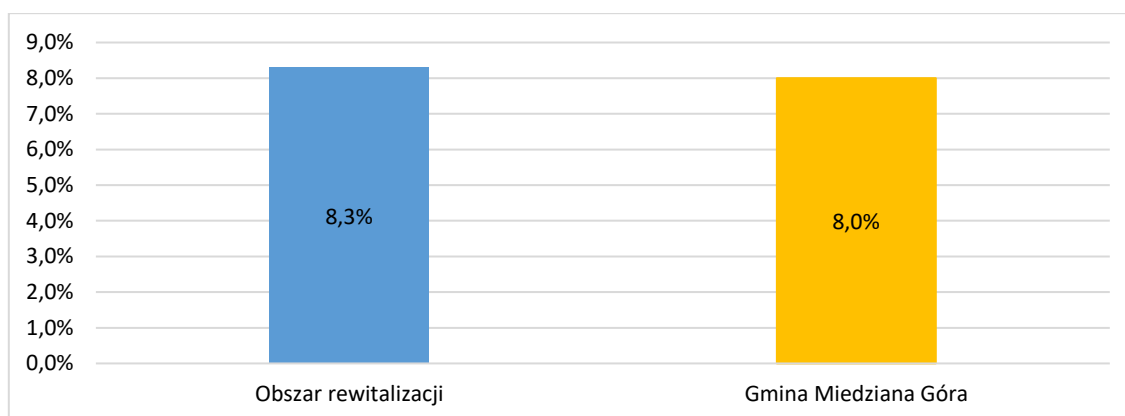
Pomimo wysokiego udziału osób w wieku zdolności do pracy oraz dobrego połączenia i bliskości z miastem wojewódzkim – Kielcami, sytuacja na rynku pracy dla obszaru rewitalizacji nie kształtuje się najkorzystniej. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących obszar rewitalizacji w roku 2014 wynosił 8,3%, co przekroczyło średnią wartość tego wskaźnika dla całej gminy o 0,3% (wykres 5). Ponadto „udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem” był na obszarze rewitalizacji w roku 2014 nie tylko wyższy niż średnia dla gminy, ale też z każdym rokiem nie tylko utrwała się, ale wręcz rośnie (wykres 4).

Wykres 4 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem – dane dla obszaru rewitalizacji w latach 2010–2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach

Wykres 5 Udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej wartości dla Gminy Miedziana Góra

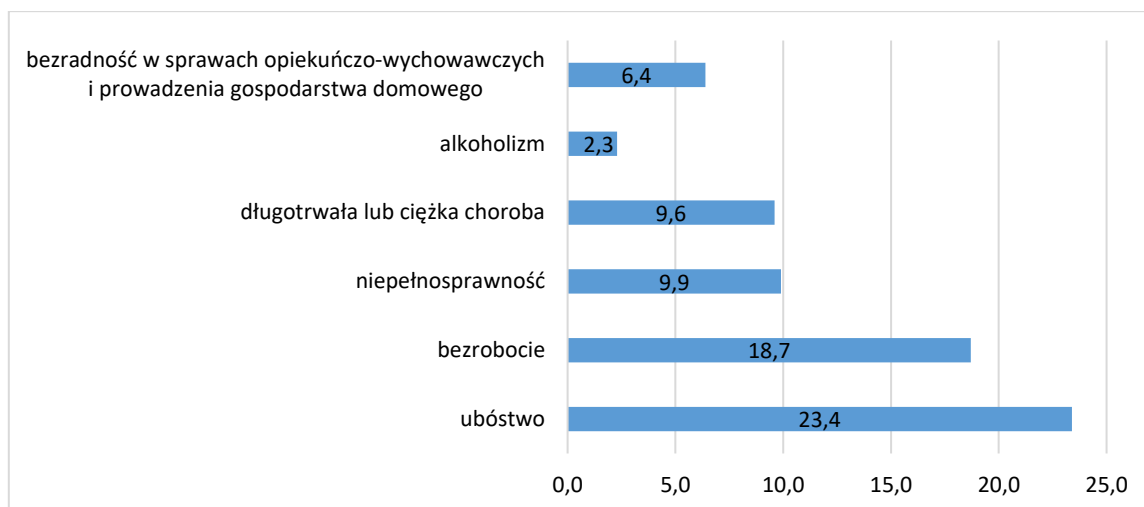

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach

Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego. Warto nadmienić, że wpływ na rozmiar bezrobocia ma wiele czynników, głównie społecznych. Bardzo często dane statystyczne w tym zakresie nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistej sytuacji. Wiąże się to na przykład z faktem, że są osoby, które pracują nielegalnie i rejestrują się jako bezrobotne celem osiągnięcia korzyści z systemu pomocy społecznej.

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz obszaru z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji to ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długa lub ciężka choroba (wykres 6).

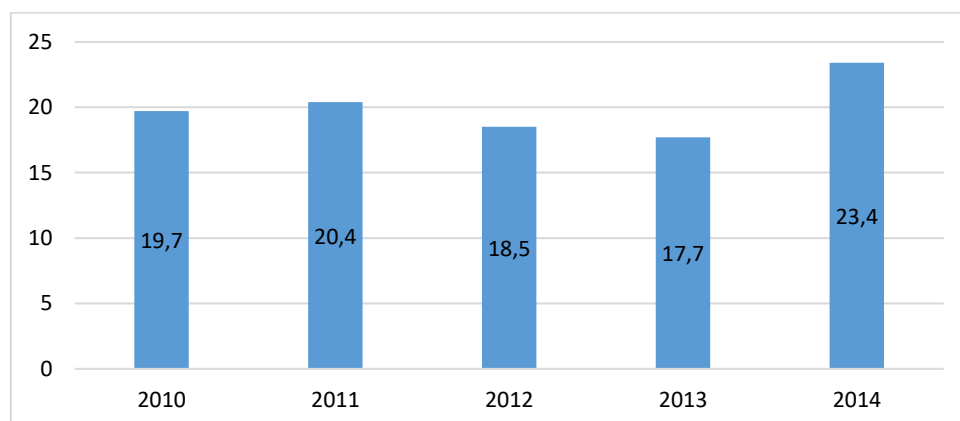
Wykres 6 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji w 2014 r. (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze

Ubóstwo należy do największych i najpowszechniejszych nieszczęść ludzi. Staje się ono poważnym problemem społecznym wtedy, kiedy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie dotyczą tylko osób nią doświadczonych, ale również resztę społeczeństwa - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu. Przyczynia się to do powstawania i rozszerzania się niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji społecznej ubogich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. przestępczość, alkoholizm czy narkomania. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa od 2010 do 2014 roku wrastał na obszarze rewitalizacji (wykres 7), co świadczy o utrwalaniu się tego niekorzystnego zjawiska, a także sugeruje, że doszło do sytuacji, w której wielu mieszkańców uzależniło się od takiego stylu życia i straciło motywację bądź nadzieję na zmianę.

Wykres 7 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców – dane dla obszaru rewitalizacji w latach 2010–2014

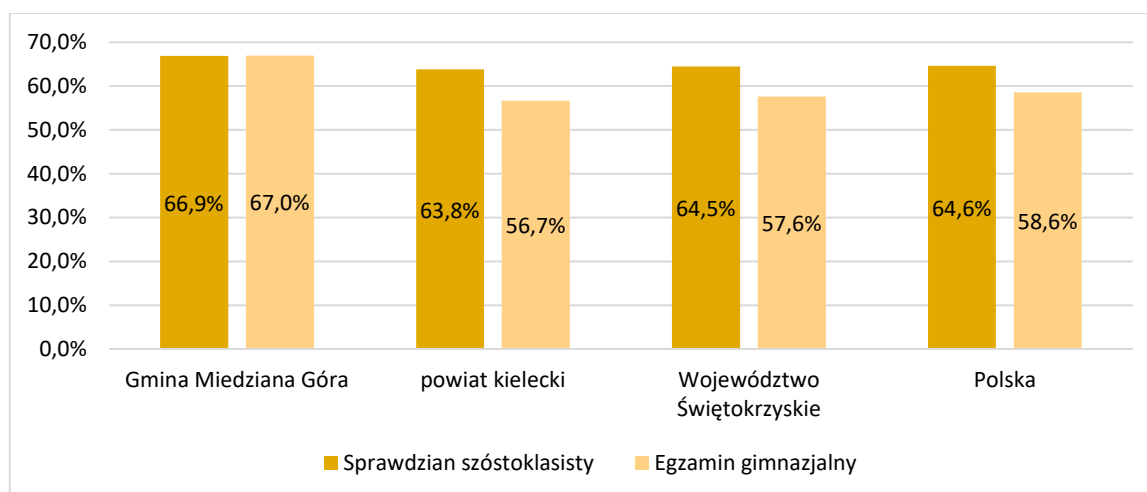
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze

W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji, pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji są wyniki uzyskane ze sprawdzianu szóstoklasistów oraz z wybranych części egzaminu gimnazjalnego, sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów kończących dany poziom nauczania. W Gminie Miedziana Góra funkcjonują: Zespół Szkół w Ćmińsku (szkoła podstawowa i gimnazjum), Zespół Szkół w Kostomłotach (szkoła podstawowa i gimnazjum) oraz Szkoła Podstawowa w Porzeczcu. Dzieci z obszaru rewitalizacji uczęszczają do tych szkół. W związku z tym dokonano porównania wyników dla gminy ze średnimi wartościami dla powiatu, województwa i kraju w roku szkolnym 2013/2014. (wykres 8).

Wykres 8 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 r. oraz z egzaminu gimnazjalnego w 2014 r. – porównanie średniej dla Gminy Miedziana Góra ze średnimi dla powiatu, województwa i kraju.

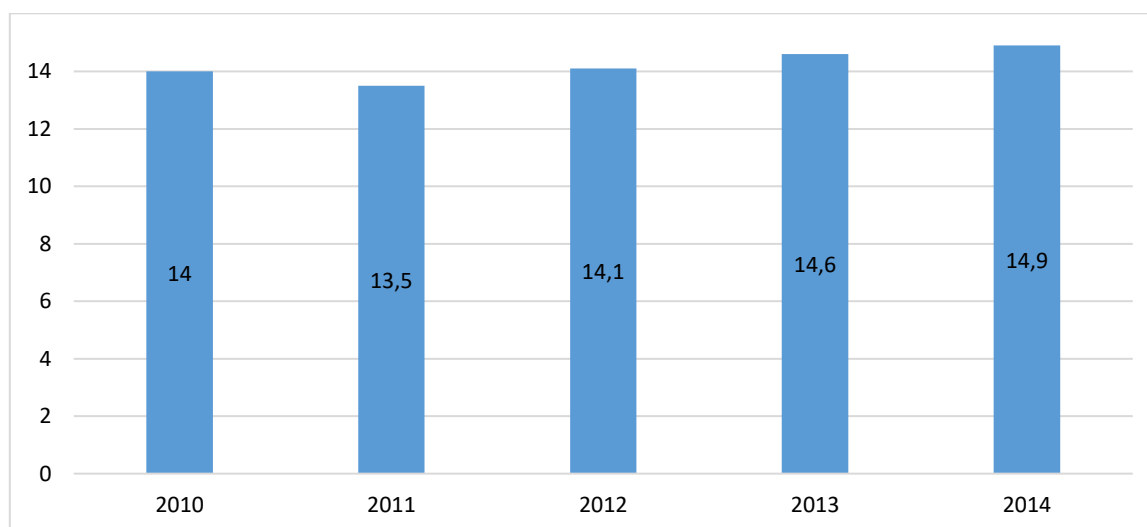

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, oke.lodz.pl

Powyższy wykres wskazuje, że zarówno wyniki sprawdzianu szóstoklasisty jak i wyniki egzaminu gimnazjalnego były w roku 2014 korzystniejsze niż średnie wyniki dla powiatu, województwa i kraju. Jest to pozytywna sytuacja stanowiąca potencjał tego terenu, którą należy wykorzystać w planowanych działaniach rewitalizacyjnych na rzecz rozwiązania innych zidentyfikowanych problemów społecznych.

Na podstawie analizy zidentyfikowano liczbę zarejestrowanych działalności gospodarczych, która świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Sferę gospodarczą przeanalizowano na podstawie wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym”, który wprawdzie jest nieznacznie niższy od średniej wartości dla gminy ogółem (o 0,1%), ale stopniowo z każdym rokiem wzrasta (wykres 9). Świadczy to o coraz wyższej przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz poprawiającej się sytuacji gospodarczej.

Wykres 9 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – średnia dla obszaru rewitalizacji w latach 2010 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

Szansą na ciągły i intensywniejszy wzrost przedsiębiorczości mieszkańców jest zwiększenie popytu na usługi, który zawsze wzrasta w miejscach oferujących różne sposoby spędzania wolnego czasu oraz możliwości korzystania z ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, także w miejscach generujących ruch rekreacyjno-wypoczynkowy czy też okołoturystyczny.

Pomimo iż wyznaczony obszar stanowi centralną część gminy, zdecydowanie brakuje na nim miejsc rozrywki, integracji, rekreacji i innych, które pobudzałyby lokalną tożsamość i umacniały więzi społeczne między mieszkańcami. Mieszkańcy okolicznych miejscowości gminnych rzadko przybywają tutaj w celach innych niż skorzystanie z usług Urzędu Gminy bądź nielicznych innych obiektów użyteczności publicznej.

Fotografia 1 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Miedzianej Górze

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 2 Gminna Biblioteka Publiczna w Miedzianej Górze

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

W 2009 roku współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 6.2 "Rewitalizacja małych miast", Osi priorytetowej nr 6 „Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013 uzyskał projekt *Rewitalizacja Centrum Gminy Miedziana Góra w Miedzianej Górze* zrealizowany przez Gminę Miedziana Góra w okresie 10.09.2007 – 08.10.2010 r. W wyniku realizacji projektu zrewitalizowano obszar o powierzchni 1,01 ha położony w centrum Gminy Miedzianej Góry w bezpośrednim sąsiedztwie Urzędu i kościoła oraz innych obiektów użyteczności publicznej. Zostały także przebudowane drogi na obszarach objętych rewitalizacją – 0,65 km, rozbudowana sieć kanalizacji deszczowej – 0,65 km oraz wybudowany plac zabaw dla dzieci.¹² Głównym celem inwestycji było przywrócenie utraconej funkcji centrum gminnego ale też: rozwój życia kulturalno-społecznego, integracja społeczna, kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej, pobudzenie przedsiębiorczości handlowej i usługowej oraz wzrost atrakcyjności centrum gminy. Bardzo istotna w obecnie planowanym procesie rewitalizacji jest kontynuacja rewitalizacji poprzez stworzenie warunków do aktywności i integracji mieszkańców oraz pobudzenia ich przedsiębiorczości, bazując na potencjałach wyznaczonego obszaru.

Istotnym i bardzo ważnym dla rozwoju lokalnego potencjałem wyznaczonego obszaru rewitalizacji są jego zabytki. W Bobrzy znajdują się pozostałości zakładu przemysłowego zwanego Zakładem Wielkopieczowym w Bobrzy wraz z otaczającym go zabytkowym murem oporowym. Mur Oporowy Zakładu Wielkopieczowego powstał prawdopodobnie w latach 182–1826. Zabytek ze względu na swoją zadziwiającą skalę – długość: 536 m; wysokość: 16 m; grubość muru u podstawy ok. 5,0÷6,0 m; grubość muru przy koronie ok. 3,5÷4,2 m oraz wartość artystyczną poprzez staranność kamieniarskiego wykonania i kształt nawiązujący do starej tradycji wykonania wałów ziemnych, nie ma odpowiednika w tego typu budowlach polskich. Jest zatem unikalnym zabytkiem w skali kraju i jednym z nielicznych w Europie – posiada wyjątkową wartość historyczną oraz przedstawia innowacyjne rozwiązania inżynierijno-techniczne I poł. XIX w. Często osuwające się poszczególne części muru zagrażają bezpieczeństwu zwiedzających. Prace, które do tej pory zostały poczynione w celu zwiększenia ochrony zabytku były tylko częściowe, na potrzeby zwiększonej obsługi turystów.

¹² Dane Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

Konieczne jest więc przeprowadzenie odpowiednich prac konserwatorskich, w tym złożonych pod względem technologicznym.

Fotografia 3 Zabytkowy Mur Oporowy Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 4 Ruiny Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy (widok od ul. Staszica)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 5 Ruiny Zakładu Wielkopieczowego w Bobrzy – węgielnia (widok od strony zachodniej)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

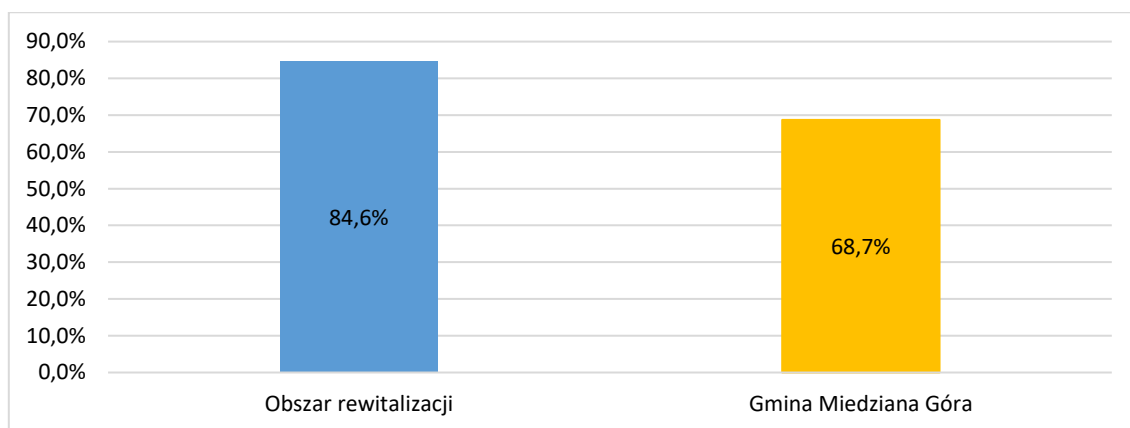
Zakład Wielkopieczowy w Bobrzy był częścią planu Stanisława Staszica uprzemysłowienia Królestwa Polskiego. Zakład miał powstać nieopodal pierwszego wielkiego pieca w Polsce, powstałego w 1598 roku. Zakład w Bobrzy został zaprojektowany w latach 1826–27 przez Fryderyka Lampe, profesora Szkoły Akademiczno-Górnicznej w Kielcach i Radcę Górniczego w Rządzie Królestwa Polskiego.

Projekt przewidywał wybudowanie pięciu wielkich pieców ustawionych szeregowo, które miały osiągnąć wysokość 18 metrów. Obok zakładu wybudowano tamę, która spiętrzała wodę na wysokość 12 metrów. Woda ze zbiornika napędzała 11-metrowe koło wytwarzające energię na potrzeby zakładu (dmuchawy piecowe itp.). Woda odprowadzana była krytym kanałem, przechodzącym w kanał otwarty. Drugim kanałem miała płynąć rzeka Bobrzyca (dziś Bobrza). Niestety budowa nie została ukończona. Przyczyniły się do tego powódź w 1828 roku, która zniszczyła tamę oraz Powstanie Listopadowe w 1830 roku. W roku 1833 w zabudowaniach zakładu uruchomiono rządowe zakłady kowalsko-metalowe. Po Powstaniu Styczniowym w 1863 roku były tu warsztaty kowalskie. W 1903 roku uruchomiono tkalnię,

która została znacjonalizowana w latach pięćdziesiątych XX wieku. Zakłady dziewiarskie funkcjonowały do końca lat osiemdziesiątych. W 2005 roku teren Zakładu został wykupiony przez Gminę Miedziana Góra oraz częściowo zmodernizowany/wyremontowany i przygotowany do ruchu turystycznego.

Biorąc pod uwagę sferę przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną, zauważa się również niedostateczną ilość lub niezadawalający stan techniczny parkingów oraz ciągów pieszo-jezdnich. Wprawdzie „udział budynków mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem” jest dla obszaru rewitalizacji wyższy niż średnia tego wskaźnika dla gminy ogółem, ale nadal nie jest to wartość zadawalająca szczególnie jak na obszar stanowiący centralną część gminy i siedzibę wielu budynków użyteczności publicznej (wykres 10).

Wykres 10 Udział budynków mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra w 2014 roku

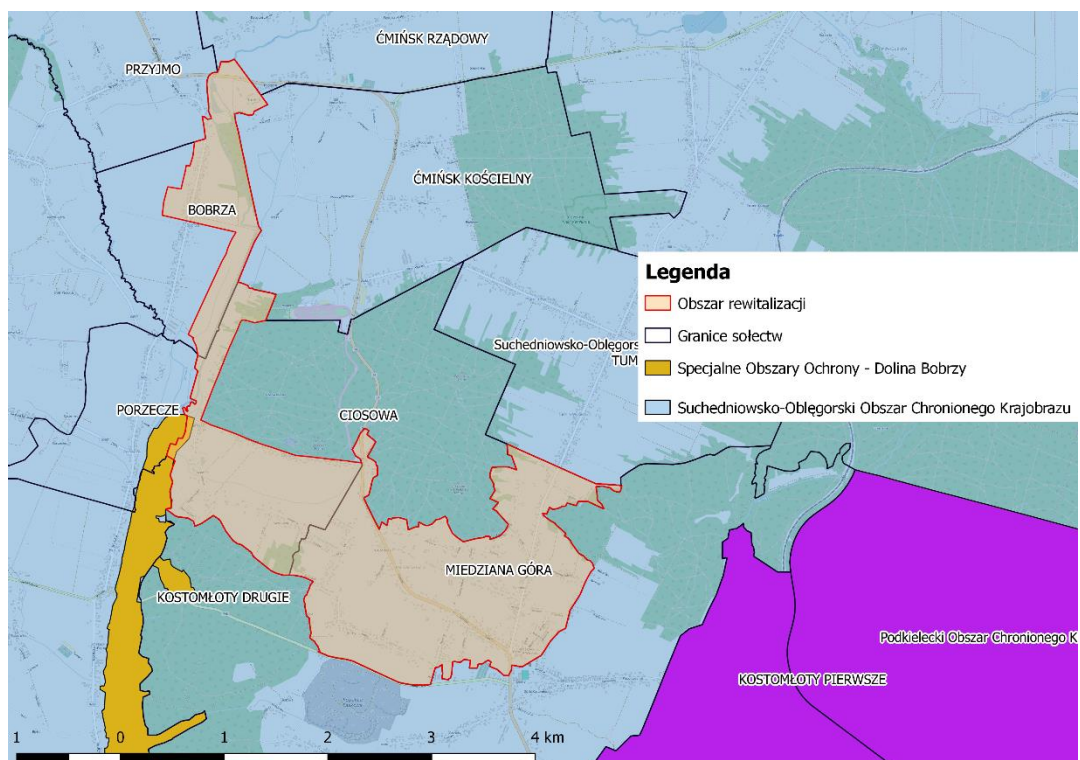

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

Brak odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej w zakresie dróg, chodników dla pieszych czy parkingów przy obiektach użyteczności publicznej jest ważnym elementem przestrzeni, wpływającym na poziom bezpieczeństwa publicznego (bezpieczeństwo na drodze), estetykę przestrzeni oraz jej funkcjonalność. Konieczne są działania związane z poprawą jakości i rozwojem infrastruktury technicznej w celu aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru oraz poprawy jakości ich życia.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra w całości położony jest na terenie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, ponadto niewielki fragment zachodniej części sołectwa Ciosowa znajduje się na Specjalnym Obszarze Ochrony – Dolina Bobrzy (mapa 3). Obszar ten nie jest terenem zagrożonym wystąpieniem powodzi.

Mapa 3 Formy ochrony przyrody – obszar rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej, zidentyfikowano najważniejsze problemy oraz potencjały o różnym charakterze i skali oddziaływania. Przedstawiono je w tabeli 2.

Tabela 2 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Problemy	Potencjały
Wysoki udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym oraz udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem.	Wysoki poziom kształcenia potwierdzony wyższymi niż średnie dla powiatu, województwa i kraju wynikami sprawdzianu szóstoklasisty i egzaminu gimnazjalnego.
Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (29,4%).	Stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem
Wyższa od średniej dla gminy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (23,4%), bezrobocia (18,7%), niepełnosprawności (9,9%), długotrwałej lub ciężkiej choroby (9,6%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (6,4%).	Aktywne organizacje pozarządowe – kultywowanie tradycji i folkloru (OSP, zespół „Bobrzanki”, Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanki”).

<p>Nie najniższy ale nadal niezadawalający udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych (65,4%)</p>	<p>Potencjał kulturowy i turystyczny – zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego: - pozostałości Zakładu Wielkopieczowego, wzniesionego w latach 1826–1831 w Bobrzy; - kaplica pw. św. Barbary w Miedzianej Górze</p>
<p>Niska świadomość ekologiczna mieszkańców</p>	<p>Walory przyrodnicze – Bobrza rozciąga się pomiędzy Pasmem Oblęgorskim a Tumlińskim, które ze względu na rodzaj skał z jakich są zbudowane – tworzą porożrzucane wzniesienia; Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu; przez sołectwo przepływa również rzeka Bobrza</p>
<p></p>	<p>Dobre połączenie komunikacyjne z miastem wojewódzkim – droga krajowa nr 74, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi – droga ekspresowa S7</p>
<p></p>	<p>Czerwony szlak turystyczny im. E. Massalskiego z Gołszyc do Kuźniaków</p>
<p></p>	<p>Wysoki udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych (95%)</p>
<p></p>	<p>Stosunkowo wysoki (w porównaniu do średniej wartości dla gmin) wskaźnik „powierzchnia terenów zieleni urządzonej (km²)”</p>

Źródło: Opracowanie własne

III. Część programowa

1. Założenia programu rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników, mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 2), pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 główne cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję i wizję stanu dla wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

WIZJA

*Obszar zrewitalizowany w Gminie Miedziana Góra –
centrum społeczno-kulturalne zamieszkałe przez aktywnych, przedsiębiorczych
i utożsamiających się z gminą mieszkańców, którzy poprzez wykorzystanie zasobów dziedzictwa
kulturowego umacniają więzi społeczne i tworzą zintegrowaną wspólnotę.*

MISJA

Zapewnianie mieszkańcom możliwości i warunków do aktywności, integracji i rekreacji, bazujących na lokalnym potencjale dziedzictwa kulturowego w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze społecznym na rewitalizowanym obszarze nastąpi:

integracja społeczna mieszkańców, zniwelowanie wykluczenia i izolacji wielu grup społecznych, wzrost aktywności społecznej, zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych oraz atrakcyjnych form rekreacji i spędzania wolnego czasu, wyprowadzenie dzieci i młodzieży z patologii, wzrost poczucia bezpieczeństwa, wzrost możliwości bezpiecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

W wymiarze gospodarczym proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni i pośredni do:

zwiększenia możliwości rozwoju przedsiębiorczości, wzrostu ruchu rekreacyjno-wypoczynkowego oraz turystycznego, wzrostu dochodów mieszkańców, wzrostu ilości chętnych osób do osiedlania się na wyznaczonym obszarze.

W wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym zauważalne będą następujące zmiany:

dostosowanie przestrzeni publicznych do osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektoniczno-urbanistycznych, poprawa estetyki przestrzeni, stworzenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej i okołoturystycznej, bezpieczna przestrzeń dla mieszkańców, poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej, zachowanie i poprawa stanu obiektów dziedzictwa kulturowego.

W wymiarze technicznym rewitalizacja przyczyni się do:

poprawy jakości i zwiększenia ilości infrastruktury rekreacyjno-sportowej i okołoturystycznej, poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej.

W wymiarze środowiskowym proces rewitalizacji wpłynie na:

redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza, ochronę środowiska naturalnego, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3).

Schemat 3 Założenia Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

MISJA

Zapewnianie mieszkańcom możliwości i warunków do aktywności, integracji i rekreacji, bazujących na lokalnym potencjale dziedzictwa kulturowego w celu włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców

CEL 1

Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej

Kierunek działań 1.1.

Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem

Kierunek działań 1.2.

Pobudzanie aktywności i integracji mieszkańców oraz wspieranie inicjatyw w partnerstwach międzysektorowych

CEL 2

Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach

Kierunek działań 2.1.

Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej

Kierunek działań 2.2.

Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Program Rewitalizacji dla Gminy Miedziana Góra złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zawiera charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Programem Rewitalizacji oraz w oparciu o zasadę partycypacji społecznej oraz partnerstwa, zdefiniowano i scharakteryzowano 15 *projektów podstawowych*, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Główne założenia projektów przedstawiają tabele 3–17.

Tabela 3 Projekt główny nr 1

Nazwa projektu	Przebudowa wraz z rozbudową budynku biblioteki na Centrum Kultury i Czytelnictwa w Miedzianej Górze		
Lokalizacja	ul. Urzędnicza, działki: 499/8, 499/9, 493, 499/10, 495/1, 495/2, 494/1, 494/2 (droga), 491/3 (droga), 490/2	Okres realizacji	2019–2023
Szacowana wartość (netto)	8 500 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Wyburzenie biblioteki wraz z garażem oraz części budynku siedziby OSP, a następnie przebudowa i rozbudowa budynku po bibliotece, świetlicy i OSP na funkcję Centrum Kultury i Czytelnictwa. Projekt zakłada też przebudowę fragmentu drogi wewnętrznej oraz chodników celem ułatwienia bezpiecznego dotarcia do obiektu oraz poprawy estetyki przestrzeni wokół niego. Zamontowana zostanie instalacja fotowoltaiczna na potrzeby własne budynku (panele) o mocy 23kW. W budynku Centrum siedzibę będą miały: biblioteka z czytelnią, organizacje pozarządowe związane z kulturą. W Centrum znajdą się pomieszczenia na warsztaty artystyczne, wystawy, imprezy i spotkania. Przewidziane są pokoje administracyjne dla zatrudnionych osób koniecznych do obsługi Centrum. Inwestycja objęta zostanie w trakcie robót nadzorem inwestorskim i autorskim. Zapewniona zostanie promocja projektu. Nad prawidłową realizacją projektu czuwać będzie zespół projektowy (pracownicy UG). W wyniku prac inwestycyjnych 1 obiekt instytucji kultury zostanie objęty wsparciem z dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.		

<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Miedziana Góra</p>
<p>Cele rewitalizacji, które realizuje projekt</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dostosowanie budynku biblioteki publicznej do prowadzenia działalności kulturalno-edukacyjnej Centrum Kultury i Czytelnictwa w Miedzianej Górze. 2) Zwiększenie dostępności infrastruktury instytucji kultury. 3) Rozszerzenie i podniesienie jakości świadczonych usług kulturalnych, artystycznych, rozrywkowych i edukacyjnych. 4) Stworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy. 5) Ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym do infrastruktury instytucji kultury.
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p style="text-align: center;"><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wzrost jakości życia mieszkańców dzięki zwiększonej dostępności i atrakcyjności do oferty kulturalnej, rozrywkowej i artystycznej, 2) Aktywizacja oraz integracja mieszkańców poprzez wspieranie inicjatyw społecznych oraz samokształcenia, 3) Wzrost tożsamości lokalnej i regionalnej poprzez promowanie kultury, folkloru i rękodzielnictwa na terenie gminy, 4) Przeciwdziałanie uzależnieniom, patologiom i przemocy oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu, 5) Wzrost dostępności do wysokiej jakości świadczonych usług poprzez skupienie działalności kulturalnej w centrum gminy, 6) Powstawanie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach związanych bezpośrednio i/lub pośrednio z rozwojem oferty kulturalnej gminy. <p style="text-align: center;"><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p style="text-align: center;"><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 3 000 (odwiedziny/rok). - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźników 0. Zakłada się, że wskaźniki będą narastały corocznie</p>

Tabela 4 Projekt główny nr 2

Nazwa projektu	Uruchomienie i doposażenie Centrum Usług Społecznych		
Lokalizacja	(lokalizacja w trakcie ustaleń) prawdopodobnie centrum miejscowości Miedziana Góra	Okres realizacji	2018–2019
Szacowana wartość (netto)	500 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Uruchomienie i doposażenie Centrum Usług Społecznych, w którym realizowane będą kompleksowe usługi dla społeczności lokalnej przede wszystkim z obszarów objętych programem rewitalizacji, współfinansowane z EFS, w tym m.in. programy integrujące społeczność lokalną, rozwój systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, programów aktywizacyjno-rozwojowych na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, zintegrowanych ścieżek wsparcia społecznego i zawodowego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach. Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej. Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wzrost jakości życia mieszkańców. 2) Aktywizacja oraz integracja mieszkańców poprzez wspieranie inicjatyw społecznych oraz samokształcenia. 3) Wzrost tożsamości lokalnej i regionalnej poprzez promowanie kultury, folkloru i rękodzielnictwa na terenie gminy. 4) Przeciwdziałanie uzależnieniom, patologiom i przemocy oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu. 5) Wzrost dostępności do wysokiej jakości świadczonych usług. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>		

Tabela 5 Projekt główny nr 3

Nazwa projektu	Udzielenie wsparcia społecznego oraz podniesienie kompetencji społecznych i umiejętności wychowawczych rodzin z terenu Gminy Miedziana Góra zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		
Lokalizacja	Gmina Miedziana Góra	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (netto)	40 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny oraz środki własne gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	1. Trening kompetencji i umiejętności społecznych. 2. Warsztaty psychologiczno-pedagogiczne z zakresu podniesienia kompetencji wychowawczych rodziców. 3. Nabycie umiejętności prawidłowego gospodarowania budżetem domowym. 4. Konsultacje specjalistyczne (psychologiczne, prawne) mające na celu wzmocnienie funkcjonowania rodzin, z których będą mogli skorzystać rodzice z problemami opiekuńczo-wychowawczymi z terenu Gminy Miedziana Góra.		
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem.		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<u>Wskaźnik rezultatu:</u> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu – 5; <u>Wskaźniki produktu:</u> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 10;		

Tabela 6 Projekt główny nr 4

Nazwa projektu	Zapobieganie i minimalizowanie skutków przemocy domowej oraz ograniczenie negatywnego wpływu uzależnień na rodziny w Gminie Miedziana Góra		
Lokalizacja	Gmina Miedziana Góra	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (netto)	50 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny oraz środki własne gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	1. Zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej dla dorosłych ofiar przemocy poprzez udzielanie rodzinom, w których występuje przemoc domowa, pomocy psychospołecznej i prawnej na terenie gminy, podejmowanie interwencji, pomoc w zapewnieniu schronienia. 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin z dotkniętych przemocą oraz problemem alkoholowym zajęć terapeutycznych, pomocy psychologicznej, dostępu do zajęć pozalekcyjnych 3. Zapewnienie dostępności do pomocy terapeutycznej dla uzależnionych sprawców		

	<p>przemocy i ich rodzin.</p> <p>4. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez edukację oraz kierowanie sprawców przemocy na terapię korekcyjno-edukacyjną.</p> <p>5. Profilaktyka nakierowana na społeczność lokalną w szczególności poprzez rozpowszechnianie informacji o negatywnych skutkach nadużywania alkoholu oraz przemocy domowej.</p> <p>6. Szkolenia członków Zespołu Interdyscyplinarnego, Grup Roboczych oraz członków GKRPA.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze przy współpracy podmiotów takich jak: Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Szkoły, Policja, Sąd Rodzinny, Służba Kuratorska, Przedszkola, Służba Zdrowia, Urząd Gminy, Poradnie Leczenia Uzależnień, GKRPA, Prokuratura, Ośrodek Interwencji Kryzysowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej. Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem. Pobudzanie aktywności i integracji mieszkańców.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u> Utrzymanie prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz zmniejszenie się negatywnych skutków uzależnień od alkoholu i przemocy domowej.</p> <p><u>Wskaźnik produktu:</u> Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1.</p> <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 10</p>

Tabela 7 Projekt główny nr 5

Nazwa projektu	Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku – mur oporowy – części byłego zakładu przemysłowego zwanego Zakładem Wielkopieczowym w Bobrzy – Etap II		
Lokalizacja	ul. Staszica, obszar geodezyjny 1, działka nr: 358/14	Okres realizacji	2018
Szacowana wartość (netto)	700 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz wkład własny gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Projekt obejmuje realizację Etapu II, który będzie polegał na przeprowadzeniu prac remontowych i konserwatorskich w części południowej muru tj. powierzchnia zabytku poddana robotom budowlanym wyniesie ok. 857 m².</p> <p>Zadanie będzie polegało na wykonaniu robót budowlanych i prac konserwatorskich, w wyniku których zostanie zachowana w stopniu maksymalnym istniejąca substancja zabytku, przy jednoczesnym uwzględnieniu rachunku ekonomicznego i zachowaniu bezpieczeństwa konstrukcji budowli.</p> <p>Realizacja zadania zostanie podzielona na poszczególne fazy robót, zgodnie z Tabelą elementów scalonych Kosztorysu Inwestorskiego. Uzupełnione zostaną ubytki muru, przemurowane warstwy licowe w układzie pierwotnym poziomym i usunięta zostanie roślinność. Wykonane zostanie również zakotwienie, dylatacja oraz hydrofobizacja powierzchni. Zostaną usunięte luźne elementy, przemurowania skorodowanych fragmentów</p>		

	<p>trzonu i zlikwidowane pęknięcia. Korona muru zostanie oczyszczona z roślinności, ze spękanej warstwy betonowej, wykonane zostaną przemurowania ze specjalistycznej mineralnej zaprawy wodoszczelnej. Prace te pozwolą na usunięcie zagrożenia odpadnięcia wybrzuszonych fragmentów lica zewnętrznego. Wykonane zostanie także zabezpieczenie korony muru przed wnikaniem wód opadowych polegające na wykonaniu zadaszeń pulpitowych.</p> <p>Do realizacji projektu zostaną przyjęte rozwiązania techniczne i technologiczne zaakceptowane przez konserwatora zabytków zgodne z obowiązującymi przepisami, normami i sztuką budowlaną, gwarantujące wieloletnie użytkowanie produktu turystycznego.</p> <p>Prowadzona będzie stała obserwacja elementów konstrukcyjnych obiektu. Wszelkie prace odgruzowania, usunięcia ziemi z nieodsłoniętych piwnic będą prowadzone pod nadzorem archeologicznym. Wybrany zostanie optymalny wariant, w którym przyjęte rozwiązania technologiczne będą stanowiły kompromis pomiędzy kosztami a parametrami jakościowymi, co zostanie potwierdzone analizami ekonomicznymi.</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Miedziana Góra</p>
<p>Cele rewitalizacji, które realizuje projekt</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach, w tym zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej. 2) Przywrócenie wartości i uratowanie cennego zabytku przed zawaleniem, poprzez zabezpieczenie i utwalenie substancji budowlanej zabytkowego muru oporowego posiadającego wyjątkową wartość historyczną (innovacyjne rozwiązania inżyniersko-techniczne z XIX w.) 3) Kontynuowanie udostępniania zabytku na cele publiczne.
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój mikro i małej przedsiębiorczości. 2) Odnowa, ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naturalnego. 3) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektu zabytkowego poddana robotom budowlanym – ok. 857 m² - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>

Tabela 8 Projekt główny nr 6

Nazwa projektu	Przeprowadzenie działań społecznych takich jak stworzenie oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, organizacja zajęć edukacyjnych i wypoczynkowych, wyrównywanie braków edukacyjnych.		
Lokalizacja	Lokalizacja na obszarze rewitalizacji (obecnie dokładnie nie określona)	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (netto)	250 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny, Środki własne beneficjenta
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> – Zorganizowanie zimowiska dla dzieci w czasie ferii zimowych rozpowszechnianie sportów zimowych. – Zorganizowanie półkolonii dla dzieci w czasie wakacji, biwak- korzystanie z basenu (nauka pływania),wycieczki krajoznawcze i przyrodnicze. – Zorganizowanie cyklu zajęć dla dzieci i młodzieży promujących dziedzictwo regionalne p.n. Historie, które nas łączą . – Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których przynajmniej jedna osoba jest uzależniona (alkohol, narkotyki) – socjoterapia , wspólny wyjazd na wycieczkę. – Zorganizowanie cyklu imprez kulturalnych dla rodzin: <ul style="list-style-type: none"> – dzień sąsiada wraz projekcją kina letniego, – wspólny wyjazd na koncert, do teatru, – bal karnawałowy dla najmłodszych, – integracja, – imprezy rodzinne bezalkoholowe: festyn rodzinny, pożegnanie wakacji, wydarzenie na zakończenie zajęć dydaktycznych (naukowy-). – Zajęcia integracyjne dla dzieci od 2 lat – wg strategii Jana Amosa Komeńskiego. – Spotkania integracyjne dla osób niepełnosprawnych. 		
Podmioty realizujące projekt	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym Plusik		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej . 2) Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem. 		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u> Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją.</p> <p><u>Wskaźniki produktu:</u> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach</p> <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u> - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>		

Tabela 9 Projekt główny nr 7

Nazwa projektu	Zagospodarowanie kompleksu historycznego „Zakład Wielkopieczowy w Bobrzy” na park edukacyjno-wypoczynkowy		
Lokalizacja	ul. Staszica, obszar geodezyjny 1, działka nr: 358/14.	Okres realizacji	2018–2020
Szacowana wartość (netto)	4 000 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz wkład własny gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przed przystąpieniem do realizacji założenia projektowego należy przeprowadzić badania archeologiczne terenu i odsłonić istniejące pozostałości obiektów Zakładu. Realizacja będzie polegała na wykonaniu alejek spacerowych, oświetlenia, punktów widokowych w formie pomostów, trasy wspinaczkowej, wiat z miejscami siedzącymi oraz miejsc parkingowych. Projekt obejmie także przygotowanie terenu pod pole namiotowe z zapleczem socjalno-sanitarnym, wykonanie pomostu na stawie, miejsca na ognisko, mini-amfiteatru w naturalnym zagłębieniu, boiska do gier zespołowych, placu imprez plenerowych, a także formy informacji turystycznej. Powstaną również obiekty małej gastronomii powiązane z kasą biletową i sanitariatami oraz stoiska handlowe. Prace obejmą także częściową rekonstrukcję muru oporowego (Etap III) i muru węgielni oraz adaptację piwnic węgielni na cele użytkowe. Wykonana zostanie również plenerowa makieta całego założenia oraz makieta zrekonstruowanych obiektów techniki zagłębienia staropolskiego zlokalizowanych nad rzeką Bobrzą(w miniaturze, jako wydzielona ekspozycja plenerowa).</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<ul style="list-style-type: none"> – Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach. – Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej. – Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej. 		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. 2) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej. 3) Odnowa, ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naturalnego. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - udostępnione obiekty na imprezy plenerowe (rekreacyjne) – 1 szt.; - liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom renowacyjnym – 1 szt.; - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>		

Tabela 10 Projekt główny nr 8

Nazwa projektu	Wytyczenie lub budowa systemu ciągów pieszo-jezdnych wraz z miejscami postojowymi przy samorządowych placach		
Lokalizacja	Miedziana Góra, Ciosowa, Bobrza	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (netto)	600 000,00 zł	Źródła finansowania	fundusze zewnętrzne, budżet powiatu oraz budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wytyczenie ścieżek rowerowych (w miejscach o niskim ruchu samochodowym) oraz wybudowanie chodników z funkcją ścieżki rowerowej (w miejscach o średnim i wysokim natężeniu ruchu samochodowego). 2. Zamontowanie stojaków dla rowerów przy miejscach użyteczności publicznej oraz dodatkowo ławek i stolików przy ogólnodostępnych placach (o funkcji rekreacyjnej) oraz obiektach turystycznych (m.in. mur oporowy). 3. Wyposażenie placów w przenośne toalety. 4. Objęcie terenu placów postojowych monitoringiem. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach: <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej; – zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej. 		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej. 2) Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych. 3) Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. 4) Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej. 5) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej. 6) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej. 7) Odnowa, ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naturalnego. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 		

Tabela 11 Projekt główny nr 9

Nazwa projektu	Aranżacja ogólnodostępnych placów samorządowych		
Lokalizacja	Miedziana Góra, ul. Herby, działka nr 751/1 Ciosowa, ul. Śleparnia, część działki nr 144/3	Okres realizacji	2017–2019
Szacowana wartość (netto)	150 000,00 zł	Źródła finansowania	Fundusze zewnętrzne oraz budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>1. Wytyczne i zakup terenu przeznaczanego pod ogólnodostępny plac samorządowy, jego zmiana przeznaczenia w MPZP (dotyczy jedynie miejscowości Ciosowa).</p> <p>2. Wykonanie projektów i realizacja placów, które na swoim terenie skupiałyby funkcje: sportową, rekreacyjną oraz kulturalną, poprzez: wydzielenie części do zabaw dzieci (urządzenie wielofunkcyjne), wykonanych z elementów scalonych, zadaszonych, miejsc siedzących i stolików – będących np. jednocześnie planszą do gry w szachy, oraz elementów street workout, ścianki wspinaczkowej lub skateparku).</p> <p>3. Montaż oświetlenia obiektów oraz jego monitoring (zasilane odnawialnymi źródłami energii).</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Integracja społeczna mieszkańców, utrzymanie więzi społecznych. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej.		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej. 2) Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. 3) Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej. 4) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej. 5) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej. 6) Ograniczenie tzw. niskiej emisji i poprawa jakości środowiska naturalnego. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>		

Tabela 12 Projekt główny nr 10

Nazwa projektu	Stworzenie miejsca dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców w sołectwie Ciosowa		
Lokalizacja	Ciosowa, ul. Ślefnia, działka nr 144/3	Okres realizacji	2017
Szacowana wartość (netto)	200 000,00 zł	Źródła finansowania	Fundusz sołecki, EFRR
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Wykonanie placu zabaw, siłowni plenerowej oraz altany i miejsca na ognisko.		
Podmioty realizujące projekt	Stowarzyszenie, Rada Sołecka		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach w tym: kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej. 2) Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. 3) Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej. 4) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej. 5) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>		

Tabela 13 Projekt główny nr 11

Nazwa projektu	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników na drodze powiatowej nr 290T		
Lokalizacja	Ciosowa, ul. Ślefnia i ul. Ławężna działka nr 290 oraz Miedziana Góra, działka nr 23	Okres realizacji	od 08.2017 – 11.2020 r.
Szacowana wartość (netto)	2 000 000,00 zł	Źródła finansowania	Fundusz sołecki, budżet gminy, budżet powiatu, Skarb Państwa
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Budowa chodnika dla pieszych wzdłuż drogi powiatowej ul. Ślefnia i Ławężna od ulicy Ciosowa do ulicy Łazy. Łączna długość chodnika 2230 m. Ponadto zostaną wykonane zjazdy i odcinki kanalizacji deszczowej.		

Podmioty realizujące projekt	Stowarzyszenie, Rada Sołecka
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach w tym kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej. 2) Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej. 3) Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach <p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach; <p>Wartość bazowa wskaźnika 0. Zakłada się, że wskaźnik będzie narastał corocznie</p>

Tabela 14 Projekt główny nr 12

Nazwa projektu	Utworzenie miasteczka ruchu drogowego na obszarze rewitalizowanym		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (działka do uzgodnienia)	Okres realizacji	2020–2021
Szacowana wartość (netto)	200 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz wkład własny
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Aby projektowany obiekt mógł spełniać swoje funkcje i cele, powinien zawierać następujące elementy: <ul style="list-style-type: none"> – jezdnie, – chodniki i przejścia dla pieszych, – znaki drogowe. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyposażenie w profesjonalną infrastrukturę 2. Kształtowanie prawidłowych zachowań wśród niechronionych użytkowników dróg (zdolność przewidywania, zachowanie na drodze, symulacja zdarzeń drogowych itp.) 3. Możliwość przeprowadzania profesjonalnych zajęć teoretycznych i praktycznych z udziałem specjalistów z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego i pierwszej pomocy. 		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawa bezpieczeństwa publicznego 2) Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej 3) Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p>		

w odniesieniu do celów rewitalizacji	- powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach
---	--

Tabela 15 Projekt główny nr 13

Nazwa projektu	Stworzenie kreatywnego placu zabaw na obszarze rewitalizowanym		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (działka do ustalenia)	Okres realizacji	2017–2018
Szacowana wartość (netto)	90 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz wkład własny
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zadanie będzie polegało na opracowaniu projektu budowlanego oraz budowie placu zabaw. Zostaną zamontowane dwie trampoliny służące rozwojowi równowagi i ruchu u dzieci oraz kilkanaście kolorowych słupków pomiędzy, którymi można będzie biegać i lawirować. Kolejną atrakcją będzie ścianka wspinaczkowa zbudowana z elementów o różnej wysokości – w najwyższym punkcie około 3 metrów. Plac zostanie wyposażony również w zestaw techniczny tj. telefon składający się z dwóch dużych słuchawek przymocowanych do nawierzchni oraz przepłotnie czyli zespół sześciaków z otworami między, którymi dzieci będą mogły biegać lub bawić się inaczej, jak im podpowie fantazja. Plac zostanie wyłożony kolorową sztuczną, miękką i bezpieczną dla dzieci nawierzchnią, a otoczenie placu zabaw zostanie obsadzone roślinami. Ustawione zostaną także ławeczki dla rodziców i opiekunów.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach. Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej Stymulowanie rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci. Tworzenie warunków do aktywności ruchowej. Promocja zdrowia i zdrowego stylu życia. Kreowanie postaw współpracy i integracji u dzieci.		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. 2. Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej. 3. Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej. <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach 		

Tabela 16 Projekt główny nr 14

Nazwa projektu	Stworzenie skate parku		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (działka do ustalenia)	Okres realizacji	2019–2020
Szacowana wartość (netto)	250 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, wkład własny gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres robót to m.in.: Roboty ziemne – wykop pod studnię chłonną i płytę – korytowanie Roboty budowlano-montażowe : <ul style="list-style-type: none"> – korytowanie oraz podbudowa, – ukształtowanie terenu pod budowę poszczególnych elementów skateboardingowych , – wykonanie i montaż obiektów skateboardingowych, – ustawienie obrzeży chodnikowych, – wykonanie posadzki, – prace kosmetyczne, – wykonanie chodnika przy skateparku, – montaż elementów małej architektury. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Miedziana Góra		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach. Rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej.		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<u>Prognozowane rezultaty</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych 2. Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej 3. Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej <u>Wskaźniki produktu:</u> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach 		

Tabela 17 Projekt główny nr 15

Nazwa projektu	Utworzenie sztucznej ścianki wspinaczkowej na obszarze rewitalizacji		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (działka do uzgodnienia)	Okres realizacji	2019
Szacowana wartość (netto)	75 000,00 zł	Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz wkład własny gminy

<p>Zakres rzeczowy realizowanych zadań</p>	<p>Wykonanie ścianki obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie terenu w miejscu prowadzonych prac, • budowę konstrukcji ścianki zgodnie z wykonanym projektem z przystosowaniem do montażu na ścianie budynku, • zakup, dostawę i montaż paneli do konstrukcji, • zakup, dostawę i przykręcenie chwytów na panelach (ustawienie dróg wspinaczkowych)przeprowadzenie prób wytrzymałościowych zgodnie z normami PN-EN 12572, • wykonanie nawierzchni bezpiecznej – żwir płukany kwarcytowy 2–8mm – 16m³ żwiru (30 t.), • uprzątnięcie terenu po zakończeniu robót.
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Miedziana Góra</p>
<p>Cele rewitalizacji, które realizuje projekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Promocja sportu. – Tworzenie warunków do aktywności ruchowej. – Promocja zdrowia i zdrowego stylu życia. – Podnoszenie poczucia własnej wartości, godności i samooceny. – Aktywizacja poznawcza poprzez rozwój turystyki kwalifikowanej.
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p><u>Prognozowane rezultaty</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej 2. Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej 3. Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

W grupie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazano te, które będą realizować kierunki działań, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Charakterystyka przedsięwzięć uzupełniających została przedstawiona w tabeli 18.

Tabela 18 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Lokalizacja	Nazwa przedsięwzięcia	Realizowany cel i kierunek działania	Obszar tematyczny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej				
1.	Obszar rewitalizacji	Stworzenie Dziennego Domu Opieki dla osób starszych	<p>Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej.</p> <p>Kierunek działań 1.1. Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem.</p> <p>Kierunek działań 1.2. Pobudzanie aktywności i integracji mieszkańców oraz wspieranie inicjatyw w partnerstwach</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie działki gminnej po rozbiórce budynku agronomówki, - zabezpieczenie przytułku w wieku starszym, - zatrudnienie osób bezrobotnych, - sala na występy osób śpiewających i tańczących ze stowarzyszenia dla starców, - spotkania z seniorami w świetlicy, - spotkania z mieszkańcami i członkami stowarzyszeń. <p>Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięcia to ok. 3 mln zł. Planuje się, że przedsięwzięcie będzie finansowane ze środków budżetu gminy oraz współfinansowane ze środków zewnętrznych (UE), natomiast Stowarzyszenie „Czysta Wieś” zobliguje się do wkładu w postaci prac społecznych związanych z przygotowaniem budynku do użytkowania, a następnie organizacją w nim różnych zajęć, imprez, itp.</p>
2.	Obszar gminy	Prowadzenie zajęć dla dzieci uzdolnionych muzycznie	<p>Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej</p> <p>Kierunek działań 1.1. Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem</p> <p>Kierunek działań 1.2. Pobudzanie aktywności i integracji mieszkańców oraz wspieranie inicjatyw w partnerstwach</p>	<p>Stworzenie warunków oraz organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży uzdolnionej muzycznie.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest organizacja czasu wolnego dzieci, zwiększenie oferty edukacyjnej i możliwości rozwoju talentów, zapobieganie popadaniu dzieci w patologię, integracja poprzez naukę i zabawę.</p>
Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej				
Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach				
3.	Obszar gminy	Rozwój infrastruktury edukacyjnej wraz	Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej	Cel projektu: poprawa dostępności infrastruktury szkół z terenu Gminy Miedziana Góra. Projekt wynika z potrzeb społecznych i jest

		z wyposażeniem na terenie Gminy Miedziana Góra	<p>Kierunek działań 1.1. Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem</p> <p>Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach</p> <p>Kierunek działań 2.1. Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</p>	<p>zgodny z Planem Rozwoju Szkół Gminy Miedziana Góra do 2023r. Projekt realizowany w miejscowościach Porzeczce, Kostomłoty Drugie, Ćmińsk. Przedmiot projektu przeznaczony będzie zajęciom dydaktycznym i obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja istniejącej infrastruktury szkolnej w tym sportowej służącej wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów w czasie zajęć; - zakup mebli i wyposażenia dydaktycznego, pomocy naukowych, sprzętu sportowego do pracowni przedmiotowych matematyki, przyrodniczych, wymiana i uzupełnienie komputerów w pracowniach; - promocja: 3 tablice, naklejki na środki trwałe. <p>Wyposażenie będzie dostosowane do etapu edukacyjnego i podstawy programowej w SP a szczególnie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Projekt przysłuży się rozwijaniu kompetencji kluczowych, które stanowią fundament dla dalszego podnoszenia kwalifikacji i umiejętności. Dzięki projektowi 3 obiekty infrastruktury edukacji ogólnej objętych zostanie wsparciem.</p>
4.	Obszar rewitalizacji (Ciosowa)	Stworzenie miejsca dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców sołectwa Ciosowa i całej gminy	<p>Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej</p> <p>Kierunek działań 1.1. Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem</p> <p>Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach</p> <p>Kierunek działań 2.1. Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej</p>	<p>Budowa budynku świetlicy wiejskiej. Budynek przeznaczony na spotkania integracyjne, wiejskie.</p> <p>Ponadto dający możliwość umieszczenia dwóch stołów do tenisa stołowego. Inwestycja szacowana na ok. 600 000 zł, planowana do realizacji w latach 2017-2019.</p>

Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach				
5.	Obszar gminy	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Miedziana Góra	<p>Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach</p> <p>Kierunek działań 2.1. Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej.</p> <p>Kierunek działań 2.2. Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej</p>	<p>Przedsięwzięcie obejmuje kompleksowe działania związane z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, których celem jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa estetyki przestrzeni; - ochrona środowiska: spowolnienie eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii, zmniejszenie emisji dwutlenku węgla; - zmniejszenie kosztów ogrzewania (minimalizacja zużycia energii); - zwiększenie komfortu użytkowania budynku.
6.	Obszar rewitalizacji	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę i obsługę systemu monitoringu terenów zagrożonych aktami wandalizmu	<p>Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach</p> <p>Kierunek działań 2.1. Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej.</p> <p>Kierunek działań 2.2. Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej.</p>	<p>Przedsięwzięcie obejmuje działania polegające na poprawie bezpieczeństwa publicznego poprzez budowę i obsługę monitoringu obszarów, na których zgłaszane są przestępstwa (akty wandalizmu). Celem jest wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców a także wsparcie działań prewencyjnych, zapobiegających przestępczości.</p>
7	Obszar gminy	Modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Miedziana Góra	<p>Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach</p> <p>Kierunek działań 2.1.</p>	<p>Przedsięwzięcie ma na celu modernizację oświetlenia drogowego celem podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców oraz funkcjonalności terenów publicznych i mieszkalnych.</p>

			<p>Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej.</p> <p>Kierunek działań 2.2.</p> <p>Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej</p>	
--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016-2023 ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. Zgodnie z *Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy i obejmie teren całej gminy. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na wyznaczonym obszarze wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców obszaru, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji. Z drugiej strony, komplementarność w wymiarze przestrzennym skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II. części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji) dla obszaru, uwzględniając jego uwarunkowania i zasoby wewnętrzne. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu. Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategiczno-planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale II (podrozdział 2) Programu.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Miedziana Góra przy pomocy Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji, który zostanie powołany w drodze Zarządzenia Wójta Gminy Miedziana Góra po uchwaleniu dokumentu. W celu efektywnego oraz zintegrowanego działania, w skład jednostki wejdą przedstawiciele poszczególnych wydziałów UG i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Jednocześnie będzie to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG odpowiedzialnych na koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarnymi projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

Gmina Miedziana Góra zrealizowała wiele inwestycji (zarówno infrastrukturalnych jak i społecznych), które były współfinansowane m.in. z takich źródeł zewnętrznych jak *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013*, *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013*, *Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011*, *Program Operacyjny Kapitał Ludzki*, dotacje celowe przyznawane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, dotacje z Ministerstwa Sportu i Turystyki i inne. W tabeli 19 zestawione zostały zrealizowane inwestycje gminne, które są najbardziej powiązane i komplementarne z planowanymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz założeniami programu rewitalizacji.

Tabela 19 Wybrane inwestycje współfinansowane ze środków zewnętrznych zrealizowane na obszarze rewitalizacji w latach 2007-2014

Lp.	Nazwa zadania, nr osi priorytetowej i działania	Wartość całkowita [PLN]	Wartość dotacji [PLN]	% dofinansowania	Przedmiot projektu
1.	<p><i>Bobrza, mur oporowy - część byłego zakładu przemysłowego zwanego Zakładem Wielkopieczowym: konserwacja muru wzdłuż kanału wodnego wraz z narożnikiem.</i></p> <p>Program: Dziedzictwo Kulturowe priorytet 1: Ochrona zabytków</p>	1.029.896,92	<p>450.000,00 MKiDN</p> <p>190.000,00 WŚ</p> <p>389.896,92 środki własne</p>	<p>43,69% MKiDN</p> <p>18,45% WŚ</p>	<p>Uzupełnione zostały ubytki muru, przemurowane warstwy licowe w układzie pierwotnym poziomym i usunięta roślinność. Wykonane zostało również zakotwienie, dylatacja oraz hydrofobizacja powierzchni. Zostały usunięte luźne elementy, przemurowania skorodowanych fragmentów trzonu i zlikwidowane pęknięcia. Korona muru została oczyszczona z roślinności, ze spękanej warstwy betonowej, wykonane zostały przemurowania ze specjalistycznej mineralnej zaprawy wodoszczelnej. Dzięki temu usunięto zagrożenia odpadnięcia wybrzuszonych fragmentów lica zewnętrznego. Wykonane zostało także zabezpieczenie korony muru przed wnikaniem wód opadowych polegające na wykonaniu zadaszeń pulpitowych.</p>
2.	<p><i>Wyposażenie świetlicy OSP w Bobrzy</i></p> <p>Świętokrzyski Program Odnowy Wsi (Beneficjent - OSP Bobrza)</p>	29.985,60	20.000,00 WŚ	66,70%	<p>Zakres projektu obejmował prace modernizacyjne instalacji c.o. w świetlicy. Pozwoliło to na prawidłowe funkcjonowanie strażnicy i możliwość korzystania ze świetlicy wiejskiej w okresie zimowym mieszkańcom wsi i organizacjom, które w niej działają. Dotychczas z uwagi na brak takiego wyposażenia, obiekt zimą nie był należycie wykorzystywany. Ogrzewanie budynku odbywało się przy użyciu piecyków elektrycznych, co stanowiło duże koszty utrzymania obiektu oraz nie przynosiło oczekiwanych rezultatów w zapewnieniu odpowiedniej temperatury pomieszczeń. Obiekt strażnicy jest wykorzystywany zarówno przez Ochotniczą Straż Pożarną w Bobrzy do jej działalności statutowej, a także jest jedynym miejscem pełniącym rolę świetlicy wiejskiej, gdzie odbywają się zebrania i spotkania integrujące mieszkańców. Tu również odbywają się spotkania grupy przeciwdziałania uzależnieniom,</p>

					która działa przy OSP Bobrza oraz spotkania Koła Gospodyń Wiejskich w Bobrzy. Charakter przedsięwzięcia wynika z planowanego programu poprawienia jakości życia kulturalnego i społecznego mieszkańców okolicznych wsi
3.	<p><i>Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Miedziana Góra; Etap III</i></p> <p><i>Zadania 2 i Zadanie 3- miejscowość Miedziana Góra</i></p> <p>Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej</p> <p>Działanie 4.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej</p>	7.006.783,61	4.204.070,16	60% kosztów kwalifikowalnych	<p>Przedmiotem projektu była budowa sieci kanalizacji sanitarnej długości 17,21 km. W wyniku realizacji projektu liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej wyniosła 1.292 osoby, liczba gospodarstw domowych budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej będącej przedmiotem wniosku 323 szt., a ilość ścieków odprowadzonych kanalizacją 87 m³/d .</p>
4.	<p><i>Rewitalizacja Centrum Gminy Miedziana Góra w Miedzianej Górze.</i></p> <p>Oś priorytetowa 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast</p> <p>Działanie 6.2. Rewitalizacja małych miast</p>	<p>3.979.759,76</p> <p>Kwalifikowalne:</p> <p>3.979,758,54</p>	<p>3.979.759,76</p> <p>Kwalifikowalne:</p> <p>3.979,758,54</p>	60% kosztów kwalifikowalnych	<p>Planowanym wynikiem realizacji projektu był zrewitalizowany jeden obszar, o powierzchni 1,01ha, przebudowane drogi – 0,65km, rozbudowana sieć kanalizacji deszczowej – 0,65km, oraz wybudowany 1 plac. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych zaplanowana została w 2013r na 7.800 osób, a liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych w roku 2013 – na 2.000 osób. Zrealizowany projekt znajduje się w centrum Gminy Miedzianej Góry w bezpośrednim sąsiedztwie Urzędu i kościoła. Projekt obejmował: budowę płyty Rynku, budowę parkingu przed budynkiem Urzędu, przebudowę dróg gminnych – ul. Urzędniczą, budowę podjazdu do Urzędu Gminy, przebudowę dróg wewnętrznych dojazdowych położonych po stronach zachodniej i wschodniej działki należącej do parafii rzymsko katolickiej, budowę placu zabaw wraz z wyposażeniem oraz placu wielofunkcyjnego, wykonanie formy przestrzennej</p>

					herbu Gminy Miedziana Góra, wykonanie pomnika "Gwarek Miedzianogórski", budowę oświetlenia i rozbudowę kanalizacji deszczowej.
5.	<i>Przebudowa dróg w Miedzianej Górze i Kostomłotach Drugich w celu poprawy bezpieczeństwa i stworzenia spójnego układu komunikacyjnego regionu</i>	5.062.128,50 (kwalifikowane 5.043.850,7)	2.521.925,00	50% kosztów kwalifikowalnych	Celem projektu była poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego regionu poprzez przebudowę dróg w Miedzianej Górze i Kostomłotach Drugich oraz przywrócenie wartości techniczno-eksploatacyjnych dróg gminnych wraz z budową chodników na odcinku 2.713m. Realizacja inwestycji miała stworzyć połączenie między drogą krajową a powiatową, wpłynąć na zwiększenie płynności ruchu, poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz podniesie standardu widoczności i czytelności oznakowania drogi - zmniejszenie wypadkowości na drodze.
6.	<i>Integrujemy się przez tradycję – priorytet VII. Promocja integracji społecznej Poddziałanie 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji</i> Beneficjent – Stowarzyszenie „Plusik”	49.050,00	49.050,00	100%	Projekt angażuje dzieci, młodzież i dorosłych poprzez udział w warsztatach i spotkaniach dotyczących regionalizmu. Dzieci poznają tradycyjne potrawy regionalne, obyczaje i zwyczaje oraz rękodzieła artystyczne. Biorą udział w warsztatach „savoir vivre” oraz w różnych konkursach plastycznych i muzycznych. Warsztaty tradycji regionalnych: – Warsztat liderów – Szkolenie „savoir vivre” – Tradycyjne obyczaje i zwyczaje – Tradycyjne lokalne potrawy – Regionalne rękodzieło artystyczne – Konkursy plastyczne – tradycje świętokrzyskie
7.	<i>Indywidualizacja nauczania i wychowania klas I-III w Gminie Miedziana Góra</i> Priorytetu IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” Działanie 9.1 „Wyrównywanie szans edukacyjnych i	162.813,21	162.813,21 (138.393,60 tj 85% - UE 24.422,40 tj15% b. państwa	100% (85% UE + 15% B.P.)	Do celów szczegółowych projektu należało: 1. zapewnienie 564 dzieciom (w tym 295 dziewczynek) biorącym udział w I etapie edukacyjnym w szkołach podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy Miedziana Góra oferty edukacyjno-wychowawczo-profilaktycznej, zgodnej z jego indywidualnymi potrzebami i możliwościami edukacyjnymi i rozwojowymi w okresie od lutego 2011 do lutego 2013r

	zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty". Poddziałanie 9.1.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych”. -projekt systemowy				2. zwiększenie dostępności i podniesienie jakości wsparcia udzielonego 564 uczniom (295dz. i 269chł.) odpowiednio do rozpoznanych potrzeb w ciągu 4 semestrów, tj 2011 – 2013r 3. zwiększenie jakości i efektywności oddziaływań edukacyjnych u min. 60% dzieci w klasach I-III szkół Gminy Miedziana Góra 4. wzrost jakości usług edukacyjnych na obszarze wiejskim w 3 szkołach podstawowych na terenie Gminy Miedziana Góra u klasach I-III Zadanie 1. Doposażenie bazy dydaktycznej szkół Zadanie 2. Zajęcia dodatkowe
8.	Projekt: <i>Kształtowanie Centrum Wsi Porzeczce – Budowa świetlicy wiejskiej, boiska wielofunkcyjnego z trybunami, placu wielofunkcyjnego, ciągów komunikacyjnych i ogrodzenia</i> Oś priorytetowa 4. Leader Działanie Działanie 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”	749.365,93 (604.411,35 koszty kwalifikowane)	453.308,50	75% kosztów kwalifikowalnych	Wybudowano świetlicę wiejską o pow. użytkowej 192m ² ; boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią o pow. 995,32m ² ; ogrodzenia wys. 1,60m, dł. 267,71m i łapacze piłek wys. 5,0m; trybunę ziemną trzyczęściową, o konstrukcji żelbetowej z siedzeniami z desek – pow. zabudowy 55,3m ² ; ciągi komunikacyjne 874m ² : zjazd z drogą pożarową o szerokości 3,5m, zjazd o szer. 4m z placem wielofunkcyjnym (pieszo-jezdny) 468m ² , wewnętrzny ciąg pieszo-jezdny o szer. 4m wraz z placem manewrowym, chodniki – 256m ² ; uzbrojenie terenu: odwodnienie terenu i boiska wielofunkcyjnego, oświetlenie terenu i boiska wielofunkcyjnego Zrealizowany przez Gminę Miedziana Góra Projekt pozwolił na osiągnięcie planowanego celu operacji jakim było: - stworzenie miejsca pełniącego funkcję społeczno-kulturalną i sportową - wsparcie powstania i rozwoju inicjatyw społecznych - wzrost zaangażowania społecznego mieszkańców poprzez działalność społeczną, kulturalną i sportową
9.	<i>Miedzianogórska Gmina – Organizacja Imprezy</i>	16.236,00 (kwalifikowane 13.200,00)	9.240,00	70%	Zorganizowano i przeprowadzono imprezę pod nazwą „Miedzianogórska Gmina” - jedenasta z cyklu impreza promocyjna, oparta na partnerstwie Gminy Miedziana Góra

	<p>Promocyjno kulturalno-turystycznej</p> <p>Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”</p> <p>Małe projekty</p> <p>Oś priorytetowa 4. Leader</p> <p>Działanie</p>				<p>z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, poszerzając w tej edycji krąg zaangażowanych i uczestników o członków i mieszkańców LGD „Dorzecze Bobrzy”.</p> <p>Impreza miała charakter promocyjno- kulturalno- turystycznego i historycznego przedstawienia walorów Gminy Miedziana Góra i całego terenu LGD. Program imprezy to kompromis kulturowych, historycznych, edukacyjnych i obyczajowych aspektów naszej Małej Ojczyzny. Impreza odbyła się będzie na terenie zrewitalizowanego centrum gminy- na placu/rynku przed Urzędem Gminy w Miedzianej Górze.</p> <p>Występy dzieci i młodzieży , karatecy, blok regionalny (występy zespołów folklorystycznych, KGW, prezentacja smaków regionalnych na stoiskach w tym rękodzieła ludowe, stroje ludowe),Scena młodych: utalentowani amatorzy wystąpili z repertuarem piosenek, skeczów itp. zespół rockowy młodzieżowy). Były konkursy i nagrody. Występy iluzjonistów z udziałem dzieci, akcja krwiodawstwa- Krople życia – krople nadziei. Pokaz fajerwerków, Letnia noc muzyczna. Odbył się rajd pieszy , mecz piłkarski, pokazy umiejętności strzeleckich i zawody, w tradycji siła (stoiska prac rękodzielniczych oraz rękodzieła artystycznego) pokazy edukacyjne ginących zawodów, wernisaż poplenerowy malarstwa, stoiska firmowe.</p>
10.	<p>Pierogi z Wielkiego Pieca – dziedzictwem kulturowym i turystycznym – Impreza promocyjna</p> <p>Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”</p> <p>Małe projekty Oś priorytetowa 4. Leader</p>	<p>40.830,00 (k. kwalifikowalne 34.565,77)</p>	<p>27.652,61</p>	<p>80%</p>	<p>W wyniku realizacji projektu planowano osiągnięcie następujących wskaźników: Wskaźniki produktu: zorganizowanie jednej imprezy promującej atrakcję turystyczną i jednej inicjatywy mieszkańców na rzecz działalności społecznej, kulturalnej i sportowej.</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba osób, która skorzysta z imprezy promującej – 2.000 osób oraz wskaźnik wzrost ilości osób zaangażowanych w działania społeczne - zaangażowanie 20 osób w przygotowanie i obsługę imprezy.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na tym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Funduszu Spójności (FS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez podmioty m.in. takie jak organizacje pozarządowe (stowarzyszenia), które angażować będą środki własne. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i infrastrukturalnych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, rozdziale 3. dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) i jednocześnie prywatnych (obejmujących m.in. środki finansowe przedsiębiorców czy wspólnot mieszkaniowych), następuje integracja finansowa zaplanowanych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Miedziana Góra obejmują zarówno projekty podstawowe, jak i przedsięwzięcia uzupełniające, które wynikają z planów projektowych Gminy Miedziana Góra, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływają one na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości netto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Szacowane ramy finansowe dokumentu przedstawia tabela 20.

Tabela 20 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Miedziana Góra¹³

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (netto)	Środki publiczne			Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	
PROJEKTY PODSTAWOWE						
1.	Przebudowa wraz z rozbudową budynku biblioteki na Centrum Kultury i Czytelnictwa w Miedzianej Górze	8 500 000,00	425 000,00	7 225 000,00	850 000,00	-
2.	Uruchomienie i doposażenie Centrum Usług Społecznych	500 000,00	25 000,00	425 000,00	50 000,00	-
3.	Udzielenie wsparcia społecznego oraz podniesienie kompetencji społecznych i umiejętności wychowawczych rodzin z terenu Gminy Miedziana Góra zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	40 000,00	2 000,00	34 000,00	4 000,00	-
4.	Zapobieganie i minimalizowanie skutków przemocy domowej oraz ograniczenie negatywnego wpływu uzależnień na rodziny w Gminie Miedziana Góra	50 000,00	2 500,00	42 500,00	5 000,00	-
5.	Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku – mur oporowy – części byłego zakładu przemysłowego zwanego Zakładem Wielkopieczowym w Bobrzy – Etap II	700 000,00	35 000,00	595 000,00	70 000,00	-
6.	Przeprowadzenie działań społecznych takich jak stworzenie oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, organizacja zajęć edukacyjnych i wypoczynkowych, wyrównywanie braków edukacyjnych.	250 000,00	12 500,00	212 500,00	25 000,00	-
7.	Zagospodarowanie kompleksu historycznego „Zakład Wielkopieczowy w Bobrzy” na park edukacyjno-wypoczynkowy	4 000 000,00	200 000,00	3 400 000,00	400 000,00	-
8.	Wytyczenie lub budowa systemu ciągów pieszo-jezdnym wraz z miejscami postojowymi przy samorządowych placach	600 000,00	30 000,00	510 000,00	60 000,00	-

¹³ Poziom dofinansowania projektów jest szacunkowy i został określony na podstawie zapisów Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WŚ 2014-2020, z założeniem, że wszystkie ww. projekty będą dofinansowane ze środków RPO WŚ z działania 6.5 „Rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich” na poziomie 85% dofinansowania ze środków UE i 10% dofinansowania z budżetu państwa lub innych źródeł.

9.	Aranżacja ogólnodostępnych placów samorządowych	150 000,00	7 500,00	127 500,00	15 000,00	-
10.	Stworzenie miejsca dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców w sołectwie Ciosowa	200 000,00	10 000,00	170 000,00	20 000,00	--
11.	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników na drodze powiatowej nr 290T	2 000 000,00	100 000,00	1 700 000,00	200 000,00	-
12.	Utworzenie miasteczka ruchu drogowego na obszarze rewitalizowanym	200 000,00	10 000,00	170 000,00	20 000,00	-
13.	Stworzenie kreatywnego placu zabaw na obszarze rewitalizowanym	90 000,00	4 500,00	76 500,00	9 000,00	-
14.	Stworzenie skate parku	250 000,00	12 500,00	212 500,00	25 000,00	-
15.	Utworzenie sztucznej ścianki wspinaczkowej na obszarze rewitalizacji	75 000,00	3 750,00	63 750,00	7 500,00	-
SUMA		17 605 000,00	880 250,00	14 858 250,00	1 750 500,00	-

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilkanaście lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Miedziana Góra przy pomocy pracowników Referatu Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy Urzędu Gminy Miedziana Góra. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG Miedziana Góra odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania powołany zostanie Zarządzeniem Wójta Gminy Miedziana Góra po uchwaleniu przez Radę Gminy *Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016-2023* - Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji.

Na etapie opracowania dokumentu został powołany Zespół ds. rewitalizacji Gminy Miedziana Góra (Zarządzenie Nr 36/2016 Wójta Gminy Miedziana Góra z dnia 20 maja 2016 roku) w celu aktywnego udziału w opracowaniu dokumentu. Główne zadania jakie pełnił Zespół ds. rewitalizacji na etapie opracowania programu rewitalizacji to:

- 1) udział w warsztatach/spotkaniach mających na celu wyznaczenie: wizji, celów rewitalizacji, kierunków działań, projektów do realizacji oraz zasad monitoringu i ewaluacji dokumentu;
- 2) uczestniczenie w konsultacjach społecznych z udziałem mieszkańców oraz reprezentantów różnych środowisk lokalnych;
- 3) zapraszanie do udziału w pracach Zespołu osób spoza jego składu (eksperti, specjaliści i inni);

Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji, który zostanie powołany na etapie wdrażania założeń dokumentu będzie miał za zadanie m.in.:

- 1) koordynację wdrażania poszczególnych projektów w całym okresie realizacji dokumentu;
- 2) gromadzenie informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów dokumentu.

W skład Zespołu zadaniowego wejdą pracownicy UG Miedziana Góra, jednostek organizacyjnych gminy oraz przedstawiciele różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego działających na terenie gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Zespołu wszyscy kierownicy i pracownicy UG Miedziana Góra oraz kierownicy podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji i danych.

Kontynuacja funkcjonowania Zespołu na etapie wdrażania założeń rewitalizacji przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu będą mogli wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu Programu Rewitalizacji.

W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Miedziana Góra oraz Referat Finansowy i Księgowości Podatkowej UG Miedziana Góra.

Dodatkowo zespół zadaniowy, który ma odpowiadać za zarządzanie procesem rewitalizacji odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych), a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji, każdy z pracowników urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażał te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje obowiązki do określonych aktualnie potrzeb.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej to interesariusze

rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współdziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

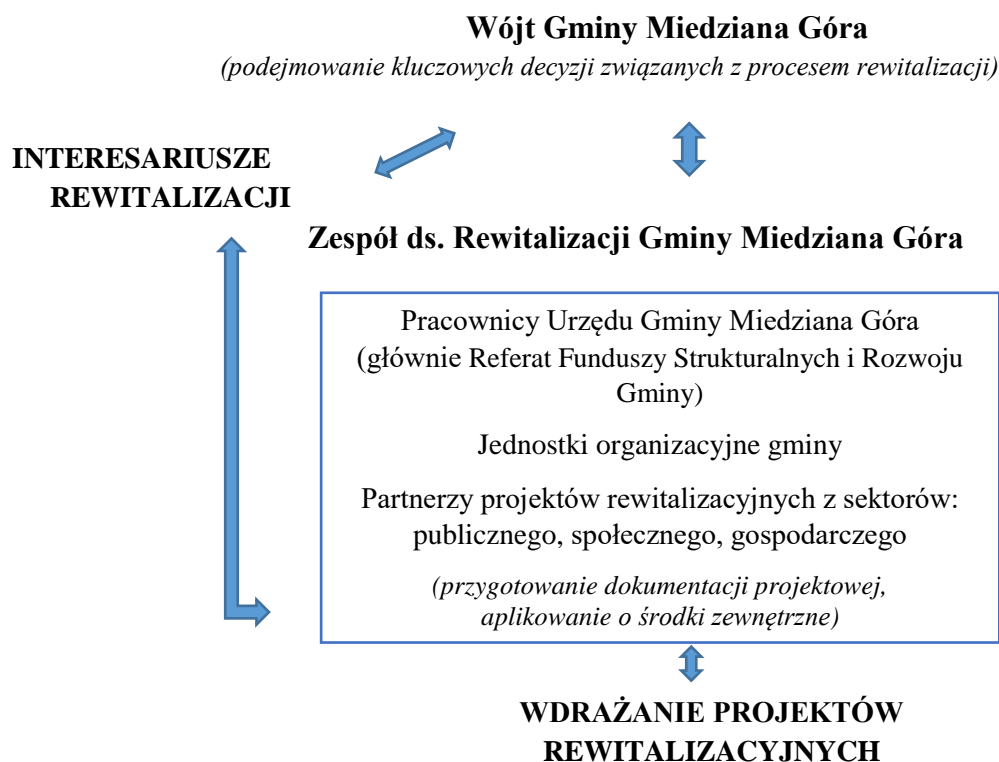
- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów

- akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
 - wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji Programu

Założono, że Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020. Z uwagi na wieloletność obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać

fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawia tabela 21.

Tabela 21 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt [zł] (netto)	Okres realizacji (w latach)								
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Przebudowa wraz z rozbudową budynku biblioteki na Centrum Kultury i Czytelnictwa w Miedzianej Górze	8 500 000,00									
2.	Uruchomienie i doposażenie Centrum Usług Społecznych	500 000,00									
3.	Udzielenie wsparcia społecznego oraz podniesienie kompetencji społecznych i umiejętności wychowawczych rodzin z terenu Gminy Miedziana Góra zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	40 000,00									
4.	Zapobieganie i minimalizowanie skutków przemocy domowej oraz ograniczenie negatywnego wpływu uzależnień na rodziny w Gminie Miedziana Góra	50 000,00									
5.	Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku – mur oporowy – części byłego zakładu przemysłowego zwanego Zakładem Wielkopieczowym w Bobrzy – Etap II	700 000,00									
6.	Przeprowadzenie działań społecznych takich jak stworzenie oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, organizacja zajęć edukacyjnych i wypoczynkowych, wyrównywanie braków edukacyjnych.	250 000,00									
7.	Zagospodarowanie kompleksu historycznego „Zakład Wielkopieczowy w Bobrzy” na park edukacyjno-wypoczynkowy	4 000 000,00									
8.	Wytyczenie lub budowa systemu ciągów pieszo-jezdnych wraz z miejscami postojowymi przy samorządowych placach	600 000,00									
9.	Aranżacja ogólnodostępnych placów samorządowych	150 000,00									
10.	Stworzenie miejsca dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców w sołectwie Ciosowa	200 000,00									
11.	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników na drodze powiatowej nr 290T	2 000 000,00									

12.	Utworzenie miasteczka ruchu drogowego na obszarze rewitalizowanym	200 000,00									
13.	Stworzenie kreatywnego placu zabaw na obszarze rewitalizowanym	90 000,00									
14.	Stworzenie skate parku	250 000,00									
15.	Budowa sztucznej ścianki wspinaczkowej na obszarze rewitalizacji	75 000,00									

Źródło: Opracowanie własne

1.3. *Public relations* dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych są pracownicy Urzędu Gminy w Miedzianej Górze - Referat Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy (wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra). Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy.

Na etapie opracowania dokumentu wspierano skuteczną komunikację opierającą się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – utworzenie (na etapie wdrażania i oceny także i aktualizacja) zakładki „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023” na stronie internetowej gminy (miedziana-gora.pl), poczta elektroniczna pracownika odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- materiały informacyjno-promocyjne – opracowanie i wywieszanie plakatów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji;
- media lokalne – artykuły informacyjne w prasie lokalnej, obejmującej swoim zasięgiem m.in. obszar rewitalizacji. Informacje o rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra były systematycznie umieszczane w lokalnej prasie:
 - Głos Miedzianej Góry - Numer 4 (158) / Kwiecień 2016 (ogłoszenie o przystąpieniu do opracowania programu rewitalizacji);
 - Głos Miedzianej Góry - Numer 8 (162) / Sierpień 2016 (ogłoszenie o konsultacjach społecznych Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra);

- Głos Miedzianej Góry - Numer 9 (163) / Wrzesień 2016 (informacja podsumowująca przebieg konsultacji społecznych diagnozy, ogłoszenie o miejscu i terminach planowanych wywiadów grupowych);
- Głos Miedzianej Góry - Numer 10 (164) / Październik 2016 (informacja podsumowująca spotkania w sprawie rewitalizacji);
- Głos Miedzianej Góry - Numer 11 (165) / Listopad 2016 (informacja podsumowująca, ogłoszenie o spotkaniach informacyjno-warsztatowych).

Działania promujące będą prowadzone również na etapie wdrażania i monitorowania założeń dokumentu i będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Miedziana Góra na etapie sporządzenia dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji na realizację projektu „Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023”, który jest współfinansowany ze środków Unii

Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Świętokrzyskiego.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Referat Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy we współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra oraz z innymi pracownikami UG Miedziana Góra. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególnych pracowników UG Miedziana Góra, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Pracownicy wraz z ww. Zespołem odpowiedzialni za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie będą mieli również następujące zadania:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie co 2 lata raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (miedziana-gora.pl, zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016-2023”) oraz przekazywanie

informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych z interesariuszami rewitalizacji.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji programu rewitalizacji oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 22). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie co dwa lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2014 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, pracownicy UG Miedziana Góra, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład dokumentu, zobowiązane są do składania informacji okresowej do Referatu Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy Miedziana Góra. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych

przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 22 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023

Założenia Programu Rewitalizacji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2014 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2014 r.)	Wartość docelowa
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA						
Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach	8,3	8,0	Poniżej średniej dla gminy
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach	36,3	34,8	Poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	23,4	19,5	Poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	18,7	16,1	Poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	6,4	5,2	Poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	2,3	1,3	Poniżej średniej dla gminy
	Frekwencja w wyborach władz samorządowych	%	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	55,1	57,7	Powyżej średniej dla gminy

Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach	Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	1,0	0,14	Wzrost wartości wskaźnika
	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	km ²	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0,0	0,3	Wzrost wartości wskaźnika
WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Projekty/ Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powierzchnia terenów objętych rewitalizacją	ha	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0	–	9,5
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0	–	8
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	0	0	20
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	0	0	1

WSKAŹNIKI REZULTATU						
Projekty/ Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0	–	2
	Liczba odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	odwiedziny/rok	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0	-	3 000
	Powierzchnia obiektu zabytkowego poddana robotom budowlanym	m ²	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0	-	857
	Udostępnione obiekty na imprezy plenerowe (rekreacyjne)	szt.	Urząd Gminy w Miedzianej Górze	0	-	1
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	0	0	5

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że *Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Miedziana Góra (przy pomocy Referatu Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy i Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra) oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 2 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy (miedziana-gora.pl, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023”). Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu przez ww. Zespół, z inicjatywy co najmniej 6 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizacje poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Gminy uchyli uchwałę w sprawie programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy Miedziana Góra.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współdziałaniu wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu

o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją programu) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji programu rewitalizacji, co najmniej raz na 2 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach programu z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w dokumencie, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawia tabela 23.

Tabela 23 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
<p>Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne (sołectwa gminy) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie badania ankietowego on-line mieszkańców w terminie od 23.05.2016 r. do 22.06.2016 r., które miało na celu poznanie opinii na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwanych działań rewitalizacyjnych. 2. Konsultacje społeczne <i>Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra</i> wraz z mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (w terminie od 08.08.2016 r. do 07.09.2016 r.) w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Miedziana Góra; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Miedziana Góra w godzinach pracy Urzędu. 2) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Miedziana Góra. <p>Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w budynku Urzędu Gminy Miedziana Góra oraz elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Miedziana Góra (miedziana-gora.pl, zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023”. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023” informacja podsumowująca ich przebieg.</p>
PROGRAMOWANIE	
<p>Sporządzenie <i>Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkania diagnostyczno-projektowe dotyczące założeń dokumentu w dniu 28.09.2016 r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy w Miedzianej Górze dla poszczególnych sektorów: publicznego (przedstawiciele instytucji publicznych, Rady Gminy, sołtysi), gospodarczego (przedstawiciele przedsiębiorców) i społecznego (przedstawiciele organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, mieszkańcy). 2. Przeprowadzenie otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji w terminie do 31.10.2016 r. poprzez fiskę projektową, którą można było złożyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany adres e-mail;

<p>uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu. 	<ul style="list-style-type: none"> - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Miedziana Góra; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Miedziana Góra. <p>3. Spotkania informacyjno-warsztatowe dotyczące założeń dokumentu:</p> <p>w dniu 17.10.2016r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy w Miedzianej Górze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla Partnerów projektów rewitalizacyjnych. - dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. <p>w dniu 23.11.2016r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy w Miedzianej Górze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla Partnerów rewitalizacji. <p>4. Posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra w dniu 17.10.2016r.</p> <p>5. Konsultacje społeczne dokumentu (w terminie od 7.12.2016 r. do 26.12.2016 r. w następujących formach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Miedziana Góra; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Miedziana Góra w godzinach pracy Urzędu. 2) otwartego spotkań informacyjno-konsultacyjnych z interesariuszami rewitalizacji w dniu 8 grudnia 2016 r. o godz. 14.00 w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy w Miedzianej Górze; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miedziana Góra. <p>Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023” informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.</p>
<p>WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)</p>	
<p>Wdrażanie założeń <i>Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020</i> (Dz.U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.). 2. Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacerzy badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie spotkań Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.
MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
<p>Ocena realizacji założeń Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sporządzanie raz na 2 lata przez pracowników Referatu Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy i Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra raportów/sprawozdań z postępu realizacji dokumentu oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy. 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. 3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term</i> i <i>ex-post</i> z realizacji Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych. 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra, z inicjatywy co najmniej 6 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowy opis dotyczący przebiegu konsultacji społecznych i efektów poszczególnych metod partycypacji społecznej oraz mechanizmów włączenia społeczności lokalnej na etapie diagnozowania i programowania, zamieszczony jest chronologicznie na stronie internetowej gminy (miedziana-gora.pl, zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023”) dzięki czemu udokumentowany został udział w nim różnych interesariuszy. Zastosowane mechanizmy włączenia dostosowane były do wszystkich potencjalnych interesariuszy rewitalizacji z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47. ww. ustawy jest stwierdzenie, iż, w efekcie realizacji przedsięwzięć, wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam, bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach w nadesłanym piśmie z dnia 20.12.2016 r., znak:WPN-II.410.356.2016.ELO, wyjaśnił iż

realizacja ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023* nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko i na obszar Natura 2000 oraz nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z czym uzgodniony został brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedłożonego dokumentu.

Przygotowanie i prowadzenie zaplanowanych prac w budynkach powinno w szczególności uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach budynków. Uwzględnienie miejsca bytowania ptaków i nietoperzy podczas remontów budynków jest konieczne ze względu na przepisy prawa polskiego i wspólnotowego. W związku z powyższym, na zarządcach budynków spoczywa odpowiedzialność za prowadzenie prac remontowo-budowlanych budynków we właściwym terminie – dostosowanym do okresów lęgowych dla danych gatunków, bezpiecznym dla gniazdujących w budynkach. Po zakończeniu prac, w budynkach w których gniazdowały ptaki lub nietoperze, wykonawca zobowiązany jest do stworzenia zastępczych schronień dla ptaków i nietoperzy, tak aby liczba siedlisk nie została uszczuplona. W przypadku konieczności ingerencji w środowisko flory i fauny objętej ochroną zostanie złożony wniosek o uzyskanie stosownego pozwolenie w trybie art. 56 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.).

Przedsięwzięcia nie będą lokalizowane na przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000, a zadania realizowane w ramach wdrażania Programu nie będą miały istotnego oddziaływania na przekroczenie standardów jakości środowiska oraz nie kolidują z warunkami ochrony występujących na terenie gminy form ochrony przyrody – rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody oraz stanowisko dokumentacyjne.

Podsumowując należy podkreślić, że ze względu na specyfikę zadań wskazanych w *Programie Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023* i z uwagi na ich parametry nie będą one znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym dla ww. Programu nie było konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywaniu projektów konkretnych inwestycji, w przypadku, gdy zaistniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000, organ odpowiedzialny za realizację zadania, podejmie odpowiednie kroki administracyjne.

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Miedziana Góra.....	22
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra	23
Mapa 3 Formy ochrony przyrody – obszar rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra..	37

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno-programowych.....	14
Tabela 2 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra	37
Tabela 3 Projekt główny nr 1	42
Tabela 4 Projekt główny nr 2	44
Tabela 5 Projekt główny nr 3	45
Tabela 6 Projekt główny nr 4	45
Tabela 7 Projekt główny nr 5	46
Tabela 8 Projekt główny nr 6	48
Tabela 9 Projekt główny nr 7	49
Tabela 10 Projekt główny nr 8	50
Tabela 11 Projekt główny nr 9	51
Tabela 12 Projekt główny nr 10	52
Tabela 13 Projekt główny nr 11	52
Tabela 14 Projekt główny nr 12	53
Tabela 15 Projekt główny nr 13	54
Tabela 16 Projekt główny nr 14	55
Tabela 17 Projekt główny nr 15	55
Tabela 18 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	57
Tabela 19 Wybrane inwestycje współfinansowane ze środków zewnętrznych zrealizowane na obszarze rewitalizacji w latach 2007-2014	64
Tabela 20 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Miedziana Góra	71
Tabela 21 Harmonogram wdrażania dokumentu	78

Tabela 22 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023	85
Tabela 23 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji	91

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Miedziana Góra w latach 2010–201	26
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra.....	26
Wykres 3 Wskaźnik obciążenie demograficznego w 2014 .r – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra	27
Wykres 4 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem – dane dla obszaru rewitalizacji w latach 2010–2014.	27
Wykres 5 Udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej wartości dla Gminy Miedziana Góra.....	28
Wykres 6 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji w 2014 r. (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców).....	29
Wykres 7 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców – dane dla obszaru rewitalizacji w latach 2010–2014	29
Wykres 8 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 r. oraz z egzaminu gimnazjalnego w 2014 r. – porównanie średniej dla Gminy Miedziana Góra ze średnimi dla powiatu, województwa i kraju.....	30
Wykres 9 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – średnia dla obszaru rewitalizacji w latach 2010 – 2014.....	31
Wykres 10 Udział budynków mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra w 2014 roku.....	36

Spis schematów

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra	20
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji ..	24
Schemat 3 Założenia Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra	41
Schemat 6 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra	76

Załącznik

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

***Diagnoza na potrzeby wyznaczenia
obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
na terenie Gminy Miedziana Góra***

Załącznik 1

Sierpień 2016

Projekt „Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016–2023” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Świętokrzyskiego.

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl

ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce

tel./fax 41 343 01 24

e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl

www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Charakterystyka Gminy Miedziana Góra	5
2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	9
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników	14
3.1. Sfera społeczna	14
3.2. Sfera gospodarcza.....	16
3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	18
3.4. Sfera techniczna.....	20
3.5. Sfera środowiskowa.....	22
3.6. Wyniki diagnozy w poszczególnych sferach.....	26
4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Miedziana Góra	30
5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra.....	32
Spis map	53
Spis schematów	54
Spis tabel	55
Załącznik 1. <i>Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Miedziana Góra</i>	56

Wstęp

W związku z przemianami społeczno-gospodarczymi wywołanymi procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej, zachodzi szereg niekorzystnych procesów na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W takiej sytuacji strategiczne programowanie rozwoju gminy, a w szczególności procesu rewitalizacji, musi być oparte na wynikach analiz zróżnicowania koncentracji zjawisk kryzysowych wewnątrz gminy. Takie podejście umożliwia zaplanowanie działań odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów na danym obszarze.

Podstawę formalno-prawną umożliwiającą prowadzenie procesu rewitalizacji do końca 2023 roku przez gminę w zakresie swoich właściwości, stanowią: *Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) i *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju. Na mocy art. 18 ust. 2 pkt 6 ww. ustawy „do wyłącznej właściwości rady gminy należy (...) uchwalanie programów gospodarczych”.

Zgodnie z załącznikiem *Cechy i elementy programów rewitalizacji* do ww. Wytycznych, program rewitalizacji powinien zawierać co najmniej: „diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Diagnoza zawarta w programie obejmuje analizę wszystkich sfer (...), a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną)”.

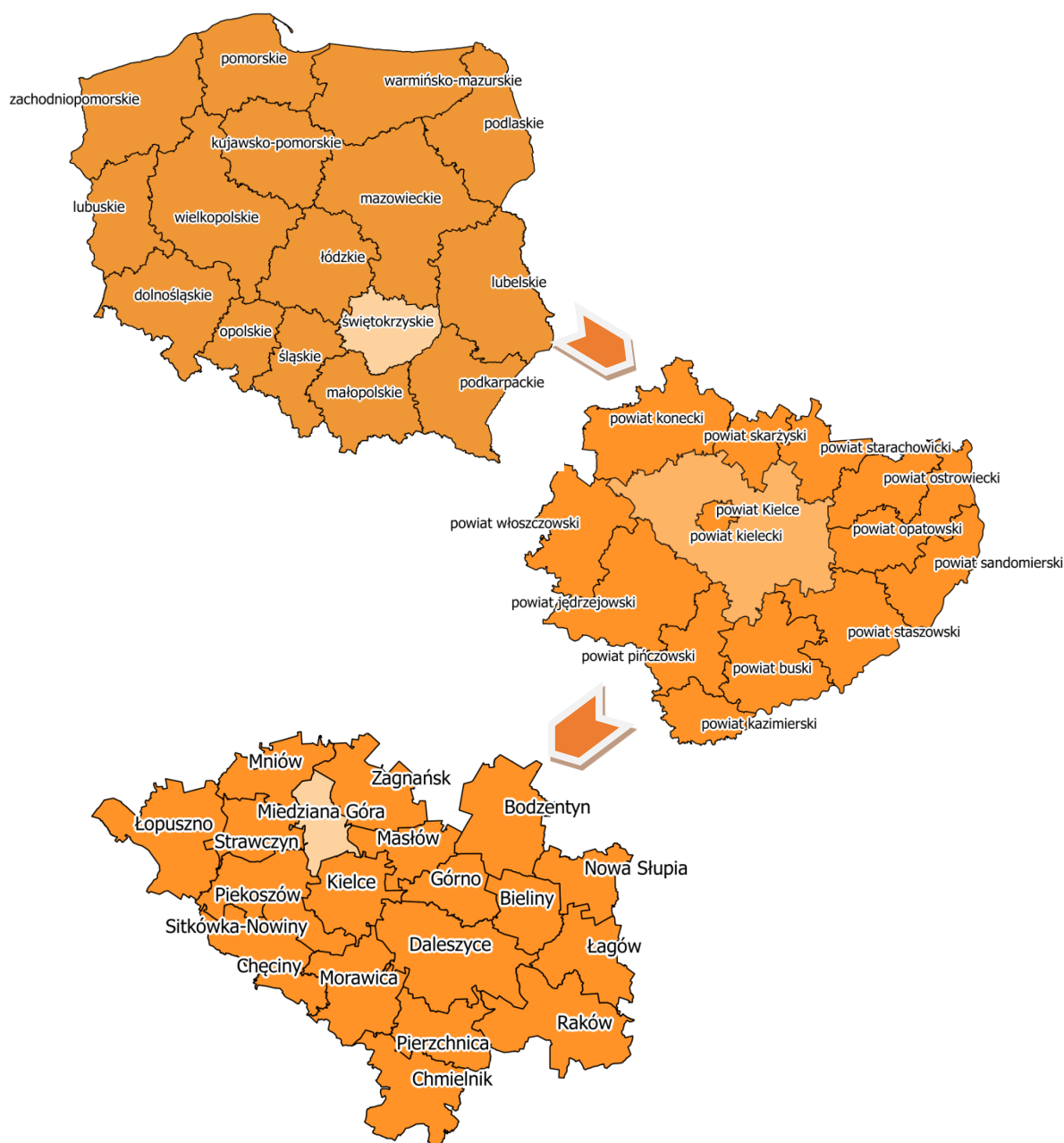
Niniejszy dokument obejmuje diagnozę Gminy Miedziana Góra, która służy zidentyfikowaniu obszarów gminy w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Analiza obejmuje cały obszar gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne, a przeprowadzona została w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Diagnoza jest załącznikiem 1. do Programu Rewitalizacji i stanowi podstawę do określenia zasięgu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra.

1. Charakterystyka Gminy Miedziana Góra

Gmina Miedziana Góra położona jest w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie kieleckim. Według danych Urzędu Gminy Miedziana Góra na koniec 2014 roku powierzchnia ogółem gminy wynosiła 71,11 km², natomiast zamieszkiwało ją 10 992 osoby.

Mapa 1 Położenie Gminy Miedziana Góra na tle kraju, województwa i powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (codgik.gov.pl) z wykorzystaniem programu QGIS 2.8.9 – Wien

Gmina Miedziana Góra graniczy: od północnego-zachodu – z Gminą Mniów, od zachodu – z Gminą Strawczyn, od południowego-zachodu – z Gminą Piekoszów, od południa – z Miastem Kielce, od wschodu – z Gminą Masłów, natomiast od północnego-wschodu – z Gminą Zagnańsk.

Zgodnie z §10 ust. 1 *Statutu Gminy Miedziana Góra*¹, gminę tworzy 10 jednostek pomocniczych zwanych sołectwami: Bobrza, Ciosowa, Ćmińsk Kościelny, Ćmińsk Rządowy, Kostomłoty Pierwsze, Kostomłoty Drugie, Miedziana Góra, Porzecze, Przyjmo, Tumlin-Wykień. Siedzibą władz gminy jest miejscowość Miedziana Góra.

Największym sołectwem w gminie są Kostomłoty Pierwsze, które zajmują 16,3 km², co stanowi 22,9% powierzchni gminy. Najmniejszym sołectwem jest sołectwo Porzecze, o powierzchni 2,09 km² – zajmuje 2,9% terenu gminy.

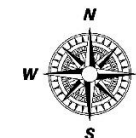
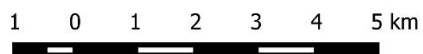
Podział Gminy Miedziana Góra na jednostki strukturalne na potrzeby przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawia mapa 2.

Do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Miedziana Góra na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących z zasobach Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej².

¹ Statut przyjęty Uchwałą Nr X/88/07 Rady Gminy Miedziana Góra z dnia 29 listopada 2007 roku.

² Strona internetowa Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, codgik.gov.pl, inf. z dnia 25.05.2016.

Mapa 2 Podział Gminy Miedziana Góra na jednostki strukturalne

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowe dane dotyczące powierzchni i liczby ludności poszczególnych sołectw na terenie Gminy Miedziana Góra na koniec 2014 roku zestawione zostały w tabeli 1.

Tabela 1 Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Miedziana Góra (stan na koniec 2014 roku)

Lp.	Jednostka strukturalna	Powierzchnia (km ²)	Udział w powierzchni ogólnej gminy (%)	Liczba ludności (osoba)	Udział w liczbie mieszkańców gminy ogółem (%)
Sołectwa gminy					
1.	Bobrza	2,5	3,5	434	4,0
2.	Kostomłoty Pierwsze	16,3	22,9	1 703	15,5
3.	Kostomłoty Drugie	11,3	15,9	1 641	14,9
4.	Miedziana Góra	4,1	5,8	2 573	23,4
5.	Ciosowa	6,2	8,7	416	3,8
6.	Porzecze	2,1	2,9	334	3,0
7.	Ćmińsk Kościelny	6,4	9,0	1 105	10,1
8.	Ćmińsk Rządowy	13,5	19,0	1 026	9,3
9.	Przyjmo	3,4	4,8	525	4,8
10.	Tumlin-Wykień	5,3	7,5	1 235	11,2
SUMA		71,11	100,0	10 992	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju w dniu 02.08.2016 roku.

Zgodnie z pkt 1 z rozdziału 3 ww. Wytycznych, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 2, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”³.

³ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Miedziana Góra podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie gminy przyjęto podział na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Miedziana Góra z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto wskaźniki przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Miedziana Góra w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Gminy Miedziana Góra
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	
	Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie	5.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach
		6.	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	
	Pomoc społeczna	7.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze
		8.	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	
	Skala problemów społecznych	9.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	
		10.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	

		11.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	szt.		
		12.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.		
		13.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.		
		14.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.		
		15.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.		
	Poziom edukacji i wychowania przedszkolnego	16.	Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej (<i>dane dla gminy</i>)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi	
		17.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (<i>dane dla gminy</i>)	%		
		18.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (<i>dane dla gminy</i>)	%	Główny Urząd Statystyczny (BDL)	
	Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego	19.	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców	szt.	Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach	
		20.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję	%		
	Udział w życiu publicznym	21.	Frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku	%	Urząd Gminy Miedziana Góra	
	Aktywność społeczna/kulturalna mieszkańców	22.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	szt.	Główny Urząd Statystyczny (BDL)	
	GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	23.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Gminy Miedziana Góra
		Sytuacja gospodarcza	24.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	szt.	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
			25.	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	szt.	
	PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	26.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	Urząd Gminy Miedziana Góra
		Poziom obsługi komunikacyjnej	27.	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	

TECHNICZNA	Mieszkalnictwo	28.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Miedziana Góra
	Wypożyczenie w infrastrukturę techniczną	29.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych		
		30.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych		
ŚRODOWISKOWA	Zieleń urządzone	31.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	
	Formy ochrony przyrody	32.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody (dotyczy wyłącznie form: obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy)	TAK/NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
	Tereny zalewowe	33.	Położenie na terenach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Źródło: Opracowanie własne

Proces diagnostyczny został przeprowadzony we współpracy pracowników Urzędu Gminy Miedziana Góra i jednostek organizacyjnych gminy wraz z zespołem zewnętrznych ekspertów. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi. Dla przyjętych jednostek referencyjnych pozyskano dane statystyczne gromadzone w zasobach Urzędu Gminy Miedziana Góra, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, a także ogólnodostępne dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały. Dodatkowym narzędziem służącym pozyskaniu informacji na potrzeby diagnozy był spacer studyjny eksperta zewnętrznego z pracownikami Urzędu Gminy Miedziana Góra, który odbył się w dniu 27 lipca 2016 roku i miał na celu zdiagnozowanie problemów w sferze funkcjonalno-przestrzennej.

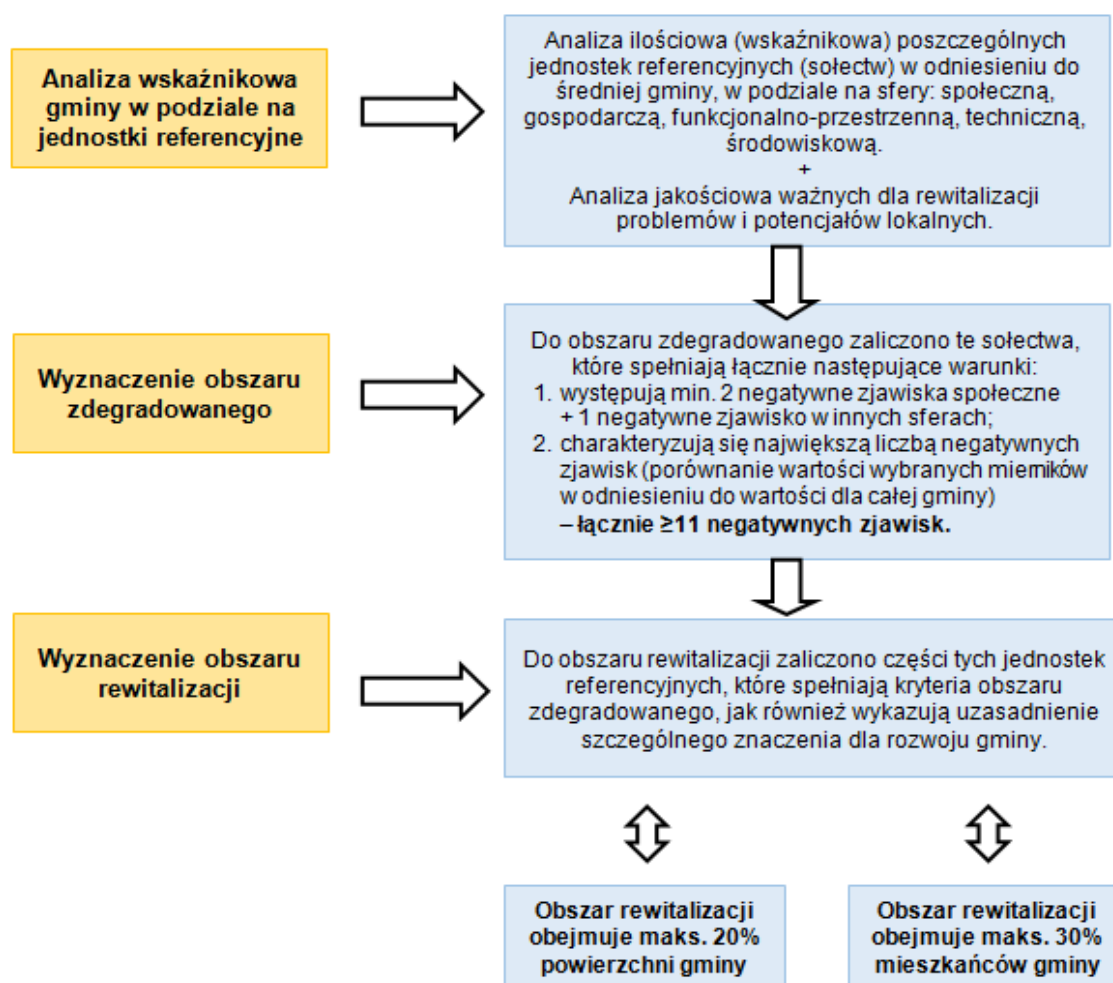
Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów pkt 4 z rozdziału 3 *Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru

zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników

3.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej. Zgodnie z pkt 2 z rozdziału 3 Wytycznych, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”.

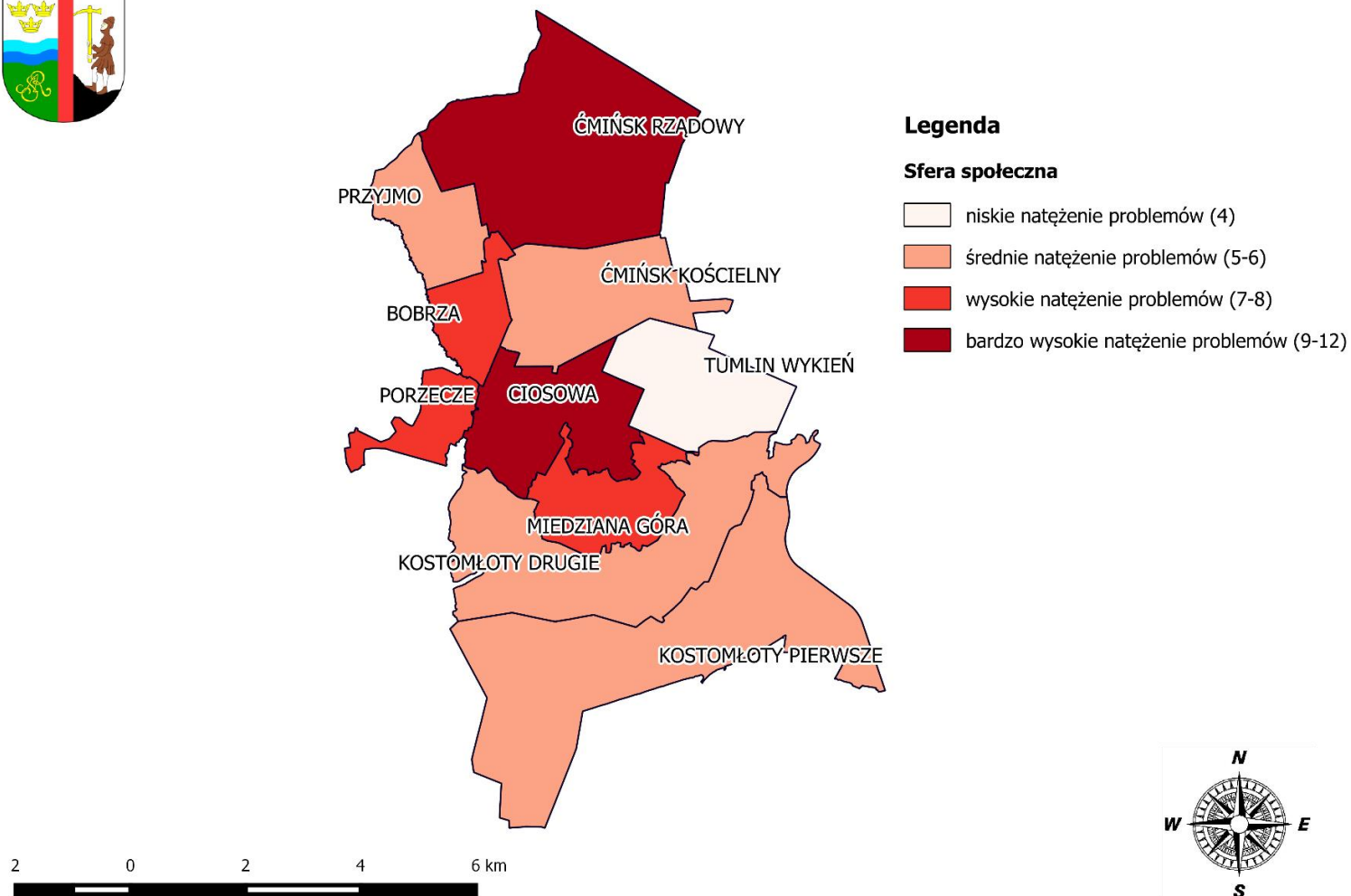
W związku z tym wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji i wychowania przedszkolnego, stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, udziału w życiu publicznym oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

Przyjęto metodę naturalnego podziału (tzw. „Jenks”), która opiera się o algorytmy takiego rozmieszczenia wartości zbioru danych w klasach, aby w każdej z klas zminimalizować średnią dewiację zbioru w grupie, maksymalizując w stosunku do innych grup. Innymi słowy, metoda ta dąży do zredukowania wariancji wewnątrz klasy, na rzecz maksymalizowania wariancji pomiędzy klasami. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej zostały przedstawione w poszczególnych grupach: bardzo wysokie natężenie problemów (9–12), wysokie natężenie problemów (7–8), średnie natężenie problemów (5–6) oraz niskie natężenie problemów (4).

Z uwagi na brak możliwości pozyskania części danych zagregowanych dla poszczególnych sołectw, niektóre wskaźniki charakteryzujące sferę społeczną podane zostały wyłącznie jako średnia dla całej gminy. W związku z tym wartości tych wskaźników zostały porównane do średniej dla powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego i Polski. Ponadto zaistniała konieczność wyłączenia ich z analizy ilościowej problemów.

Po przeanalizowaniu zgromadzonych danych, które przedstawione są w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Miedziana Góra* można stwierdzić, że największe natężenie problemów zidentyfikowanych w sferze społecznej występuje w sołectwach: Ćmińsk Rządowy (12) i Ciosowa (10).

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze, Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

3.2. Sfera gospodarcza

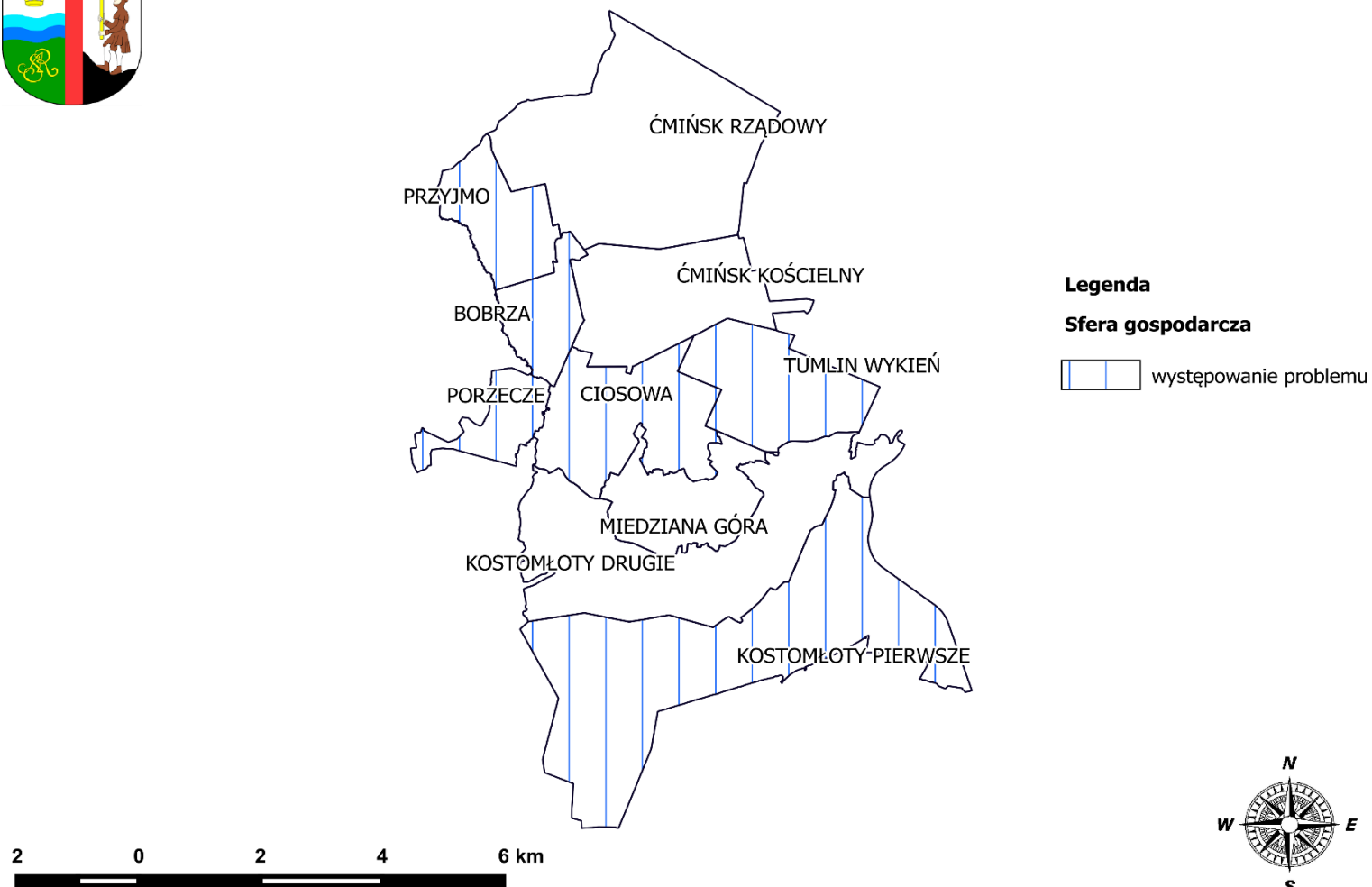
Zgodnie z pkt 2 w rozdziale 3 Wytucznych, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, w szczególności takich jak: „niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw”.

Sytuację w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców na terenie Gminy Miedziana Góra zobrazowano przy pomocy wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym”. Z danych przedstawionych w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Miedziana Góra* wynika, że obszarami charakteryzującymi się niższą średnią wartością ww. wskaźnika w porównaniu do średniej dla całej gminy są tereny obejmujące sołectwa: Bobrza, Kostomłoty Pierwsze, Ciosowa, Porzecze, Przyjmo i Tumlin-Wykień.

Z uwagi na brak możliwości pozyskania danych zagregowanych do poziomu sołectw gminy, pozostałe dwa wskaźniki, tj. „liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców” oraz „liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców” podane zostały wyłącznie jako średnia dla całej gminy. Została ona porównana do średniej dla powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego i Polski, aby zobrazować sytuację gospodarczą na terenie gminy. W związku z tym zaistniała również konieczność wyłączenia ww. wskaźników z analizy porównawczej.

Koncentrację stanu kryzysowego w sferze gospodarczej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Miedziana Góra przedstawia mapa 4.

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

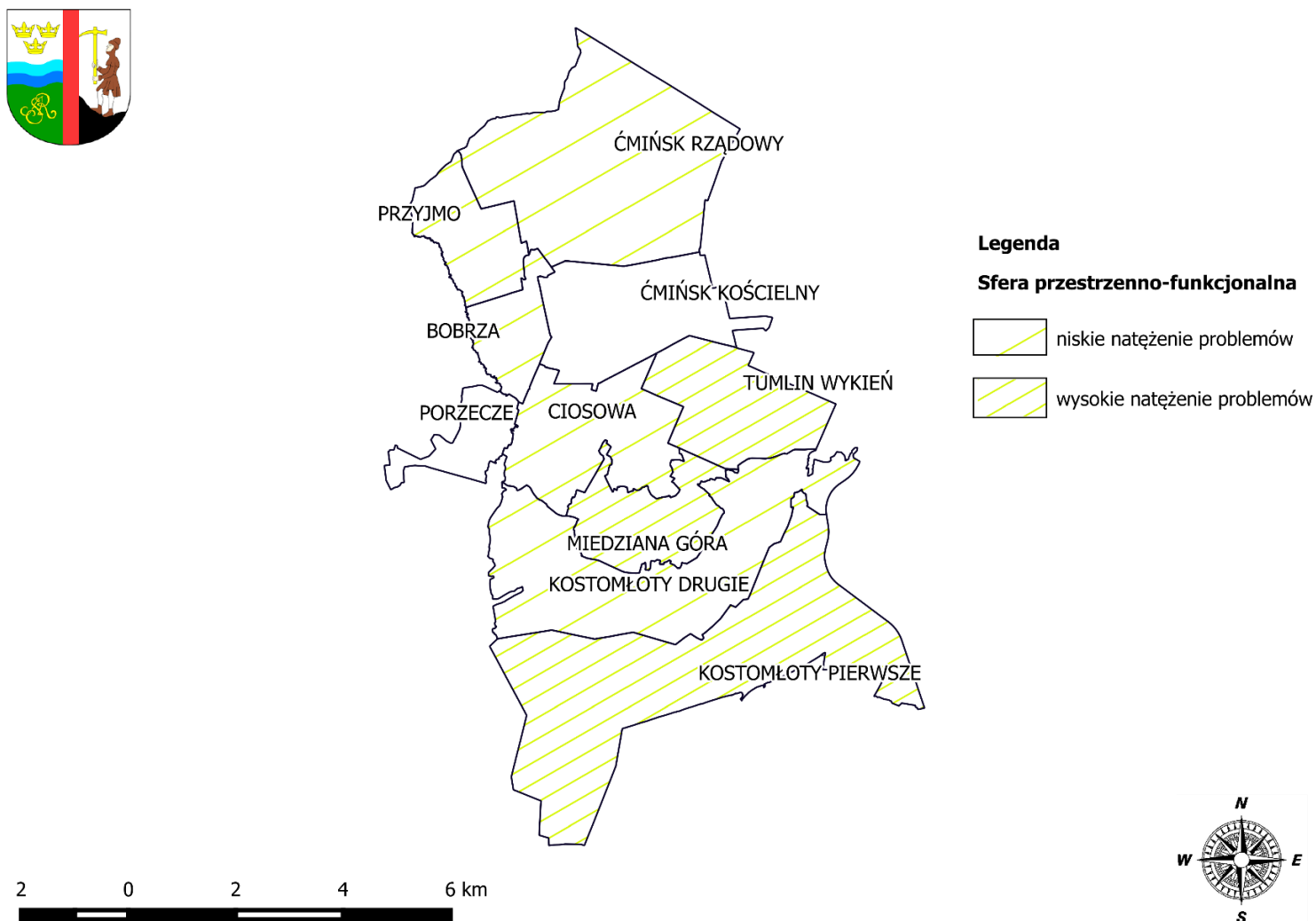
Według zapisów pkt 2 z rozdziału 3 Wytucznych, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych”.

W związku z powyższym, dokonano diagnozy ww. problemów za pomocą porównania wartości wybranych wskaźników charakteryzujących sferę przestrzenno-funkcjonalną ze średnią wartością dla całej Gminy Miedziana Góra. Do analizy przyjęto następujące wskaźniki: „powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców” oraz „udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków mieszkalnych ogółem”.

Na podstawie zebranych danych, w podziale na przyjęte jednostki referencyjne Gminy Miedziana Góra, zawartych w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Miedziana Góra* można stwierdzić, że wysoką koncentracją ww. problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej charakteryzują się sołectwa: Kostomłoty Pierwsze, Miedziana Góra oraz Tumlin-Wykień.

Rozkład koncentracji stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Miedziana Góra przedstawia mapa 5.

Mapa 5 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

3.4. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w sensie jej struktury, lokalizacji, jakości i dostępności ma znaczny wpływ na rozwój jednostki samorządu oraz stanowi jeden z podstawowych czynników kształtujących jej atrakcyjność i konkurencyjność. Przesądza również o kosztach inwestycyjnych rewitalizacji danego obszaru. Im wyższy jest stopień rozwoju infrastruktury technicznej, tym lepsze są warunki do przeprowadzenia zaplanowanych w jej zakresie zadań.

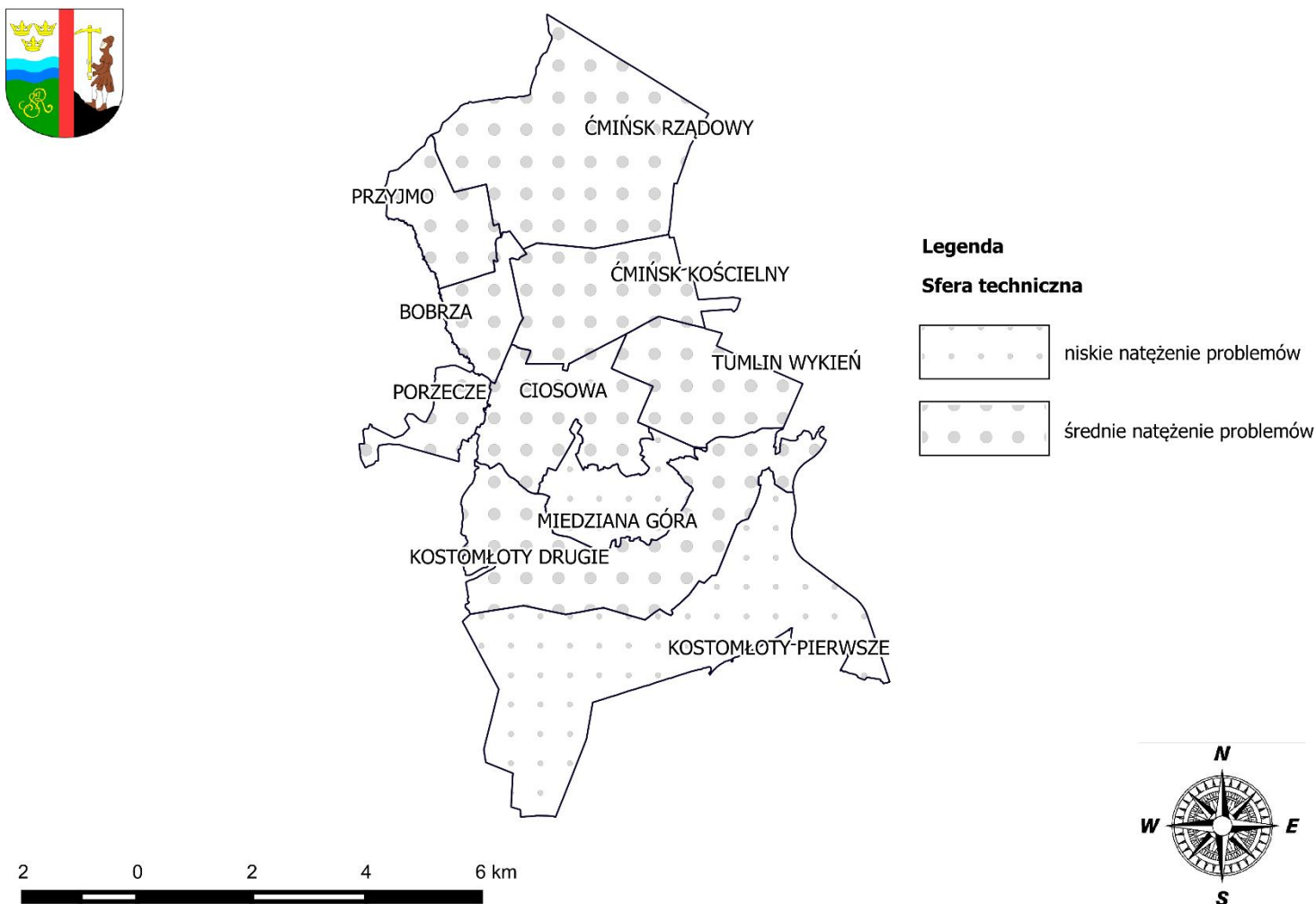
Zgodnie z pkt 2 z rozdziału 3 Wytycznych, o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą również wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

Z uwagi na brak możliwości pozyskania danych zagregowanych do poziomu sołectw gminy, sytuację w zakresie sfery technicznej zdiagnozowano na podstawie następujących wskaźników: „budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców”, „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych”, „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych”, których wartości w poszczególnych jednostkach referencyjnych porównano do średniej dla całej gminy.

Biorąc pod uwagę dane zawarte w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Miedziana Góra*, należy wskazać, że największa koncentracja problemów w sferze technicznej występuje na terenie sołectw: Bobrza, Kostomłoty Drugie, Ciosowa, Porzeczce, Ćmińsk Kościelny, Ćmińsk Rządowy, Przyjmo i Tumlin-Wykień.

Rozmieszczenie natężenia problemów w sferze technicznej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Miedziana Góra przedstawiono na mapie 6.

Mapa 6 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

3.5. Sfera środowiskowa

Zgodnie z pkt 2 z rozdziału 3 Wytycznych, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska”.

Z uwagi na brak możliwości pozyskania danych zagregowanych do poziomu sołectw gminy, sytuację w zakresie stanu środowiska zdiagnozowano m.in. na podstawie wskaźników „udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu” oraz „położenie na terenach zagrożonych wystąpieniem powodzi”. Z danych przedstawionych na mapie 8 wynika, że wysokim natężeniem problemów charakteryzują się sołectwa: Bobrza, Kostomłoty Pierwsze, Miedziana Góra, Ciosowa, Porzecze, Ćmińsk Rządowy, Przyjmo, Tumlin-Wykień.

Zgodnie z przeprowadzoną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach oceną jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2014 roku na terenie strefy świętokrzyskiej, do której należy Gmina Miedziana Góra, notuje się przekroczenia w zakresie poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 oraz średnich rocznych pomiarów dla benzo(a)pirenu. Ponadto na terenie strefy nie dotrzymano poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 dla fazy II oraz przekroczenia celu długoterminowego dla ozonu.

Na obszarze województwa świętokrzyskiego wyznaczono obszary potencjalnych przekroczeń wartości dopuszczalnych ww. zanieczyszczeń. Na mapie 7 przedstawiony został potencjalny obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P, który obejmował całe województwo świętokrzyskie⁴.

⁴ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.pios.gov.pl, inf. z dnia 17.06.2016.

Mapa 7 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Kielce 2015, s. 31.

Obszarami chronionymi występującymi na terenie gminy, które zostały wzięte pod uwagę podczas opracowywania diagnozy są:

- rezerwat przyrody Kręgi Kamienne,
- rezerwat przyrody Sufraganiec,
- rezerwat archeologiczno-geologiczny „Góra Grodowa”,
- Suchedniowsko-Oblęgorki Park Krajobrazowy,
- Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszar Natura 2000 Dolina Bobrzy (PLH260014),
- obszar Natura 2000 Lasy Suchedniowskie (PLH260010),
- pomniki przyrody i stanowisko dokumentacyjne.

Rezerwat przyrody Kręgi Kamienne utworzono na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 15 września 1994 roku w sprawie

uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1994 r. Nr 53 poz. 450). Jego aktualna powierzchnia wynosi 12,75 ha. W całości znajduje się on na terenie sołectwa Ćmińsk Kościelny⁵.

Rezerwat przyrody Sufraganiec utworzony został na mocy *Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 grudnia 1961 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1962 r. Nr 12 poz. 45). Jego aktualna powierzchnia wynosi 17,31 ha. Znajduje się on na terenie sołectwa Kostomłoty Pierwsze⁶.

Obowiązującą podstawą prawną dla Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego jest *Uchwała Nr XLIX/872/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 roku w sprawie utworzenia Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego* (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3147 z dnia 25.11.2014 r.). Jego powierzchnia wynosi 19 895 ha, z czego 829 ha znajduje się na terenie sołectwa Ćmińsk Rządowy⁷.

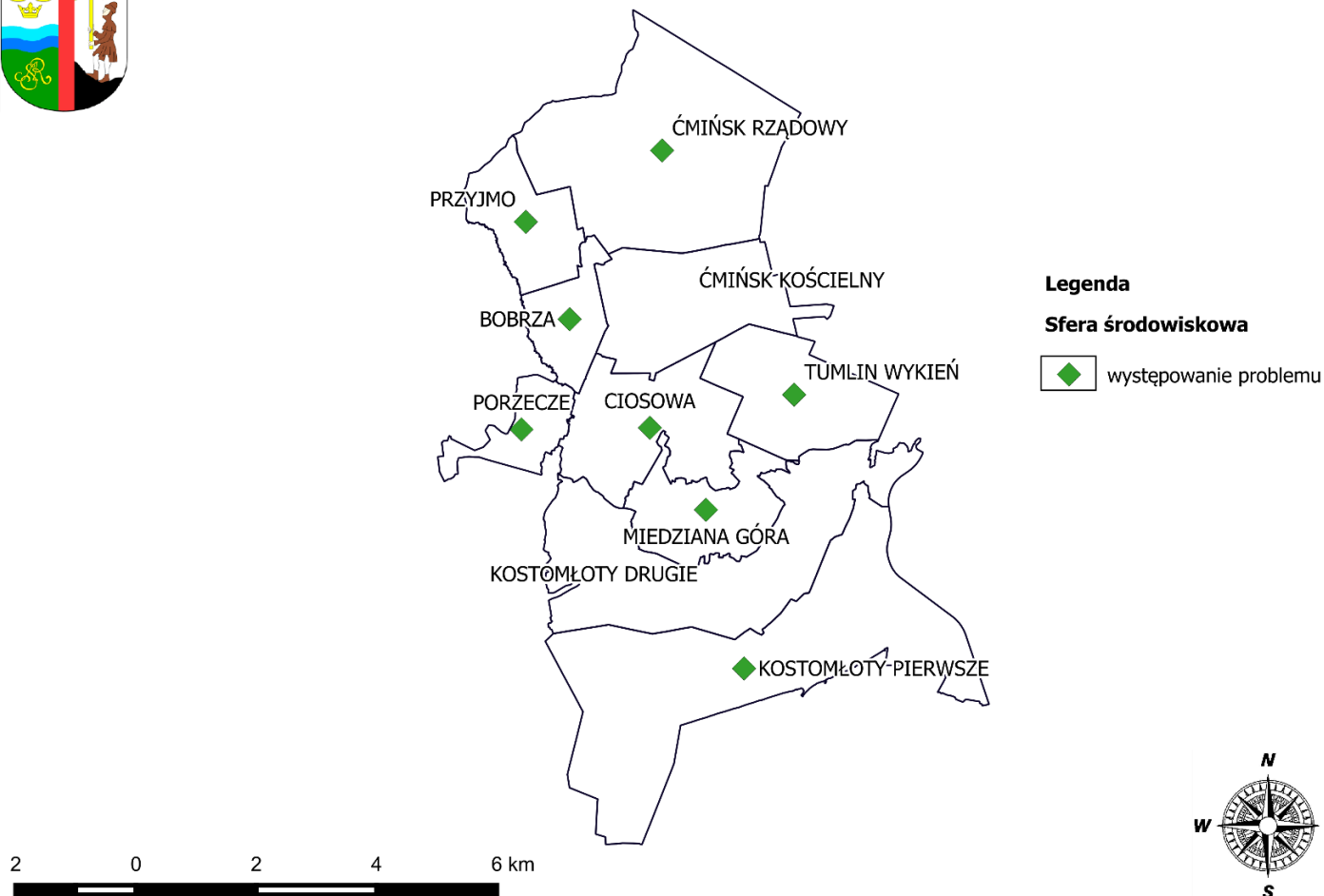
Zgodnie z załącznikiem 1 do *Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015 roku w sprawie przyjęcia dziewiętego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny*, obszar Natura 2000 Dolina Bobrzy (PLH260014) obejmuje powierzchnię 612,69 ha. Na terenie Gminy Miedziana Góra ww. obszar leży w granicach sołectw: Porzecze, Kostomłoty Pierwsze i Kostomłoty Drugie. Zgodnie z ww. załącznikiem 1 powierzchnia obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie (PLH260010) wynosi 19 120,89 ha. Na terenie gminy obszar ten znajduje się w granicach sołectwa Ćmińsk Rządowy.

⁵ Rezerwaty przyrody w województwie świętokrzyskim – wykaz z dnia 05.05.2016 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody.

⁶ Rezerwaty przyrody w województwie świętokrzyskim – wykaz z dnia 05.05.2016 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody.

⁷ Parki krajobrazowe w województwie świętokrzyskim – wykaz z dnia 28.04.2016 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody.

Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra, Hydroportalu Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, kzgw.isok.gov.pl, Geoserwisu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl

3.6. Wyniki diagnozy w poszczególnych sferach

W związku z tym, że rewitalizacja ma wymiar terytorialny, ważne są te obszary gminy, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk i lokalnych potencjałów. Efektem przeprowadzonej diagnozy Gminy Miedziana Góra w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, w podziale na przyjęte jednostki referencyjne – jest opracowana mapa pogładowa, łącząca dane z różnych dziedzin. W ten sposób została wykonana rzetelna analiza, która jednoznacznie wskazała, na których obszarach gminy nakładają się różnego rodzaju problemy.

Ważnym elementem diagnozy jest również określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do przezwyciężenia stanu kryzysowego na danym obszarze. Bez takiego podejścia nie ma szans na powodzenie procesu rewitalizacji oraz na trwałą i realną poprawę jakości i warunków życia społeczności lokalnej. Zidentyfikowane potencjały lokalne w podziale na sołectwa Gminy Miedziana Góra zawarte zostały w tabeli 3.

Tabela 3 Potencjały lokalne w podziale na sołectwa Gminy Miedziana Góra

Lp.	Nazwa	Zidentyfikowane potencjały lokalne ⁸
1.	Bobrza	<ol style="list-style-type: none"> Potencjał kulturowy i turystyczny – zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego: pozostałości Zakładu Wielkopieczowego, wzniesionego w latach 1826–1831. Aktywne organizacje pozarządowe – kultywowanie tradycji i folkloru (OSP, zespół „Bobrzanki”). Walory przyrodnicze – Bobrza rozciąga się pomiędzy Pasmem Oblęgorskim a Tumlińskim, które ze względu na rodzaj skał z jakich są zbudowane – tworzą porożrzucane wzniesienia; Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu; przez sołectwo przepływa również rzeka Bobrza.
2.	Kostomłoty Pierwsze	<ol style="list-style-type: none"> Funkcjonujące i aktywne organizacje pozarządowe. Dobre połączenie komunikacyjne z miastem wojewódzkim – droga krajowa nr 74, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi – droga ekspresowa S7. Walory przyrodnicze – duża powierzchnia terenów zalesionych; obszar Natura 2000 Dolina Bobrzy, rezerwat przyrody Sufraganiec oraz rzeka Sufraganiec. Potencjał kulturowy i przyrodniczy – kaplica pw. Przemienienia Pańskiego wraz z otoczeniem w granicach ogrodzenia cmentarza wpisana do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego.
3.	Kostomłoty Drugie	<ol style="list-style-type: none"> Pełne zwodociągowanie i skanalizowanie sołectwa. Bardzo duża część sołectwa objęta Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Centralne umiejscowienie współtworzące w naturalny sposób centrum gminy. W sołectwie znajdują się: Zespół Szkół w Kostomłotach, Ośrodek Zdrowia, oddział Poczty Polskiej, Kościół Rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja Boboli, sklepy spożywcze i inne.

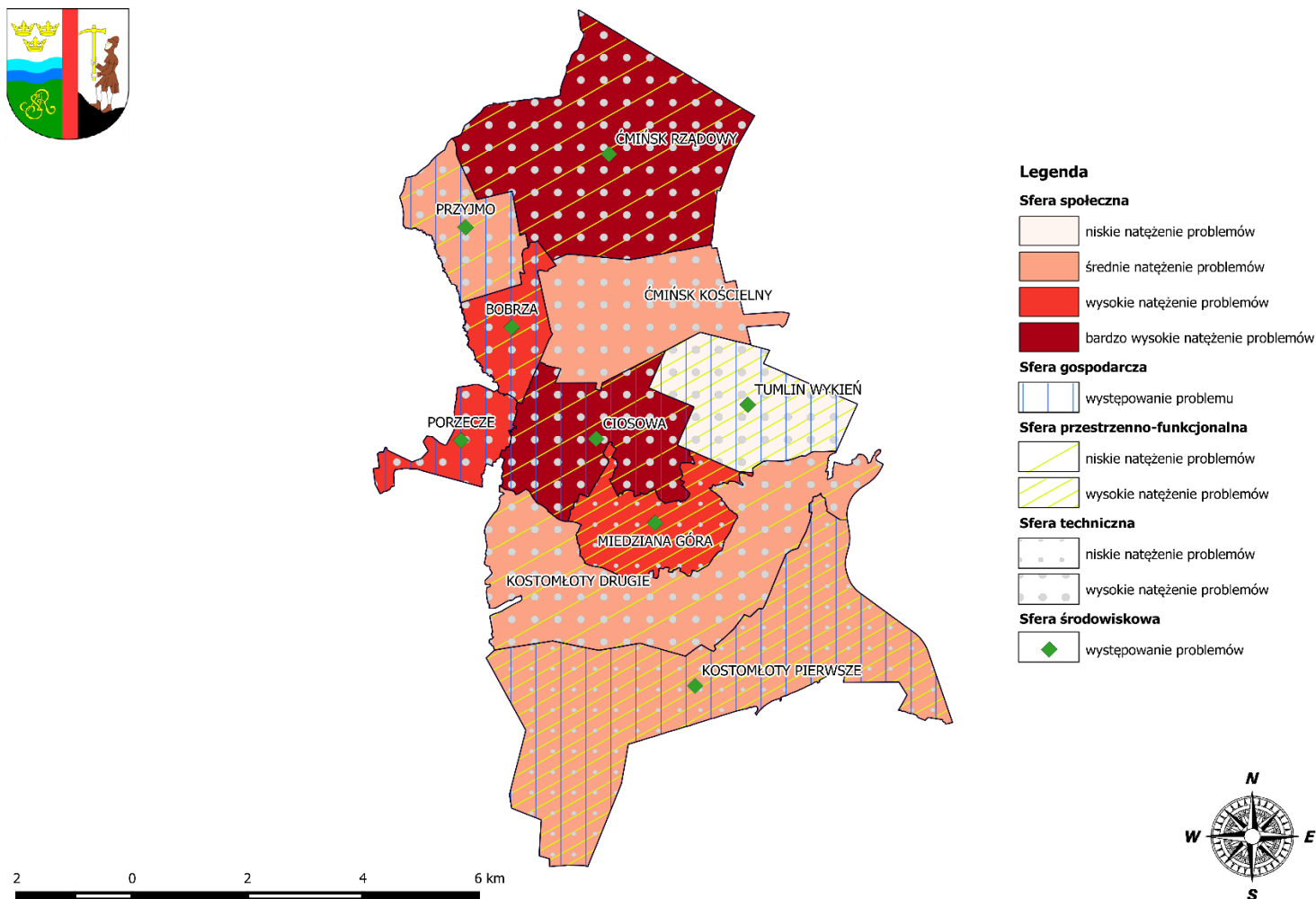
⁸ Zapisy w tabeli pozostawiono w niezmienionej formie.

		<p>4. Walory przyrodnicze – obszar Natura 2000 Dolina Bobrzy.</p> <p>5. Eksploatowane złoża surowca „Laskowa Góra”.</p> <p>6. Siedziba Lokalnej Grupy działania „Dorzecze Bobrzy”.</p>
4.	Miedziana Góra	<p>1. Centralna część gminy skupiająca funkcje publiczne, społeczne, ekonomiczne. W sołectwie znajdują się m.in. siedziba Klubu Seniora, Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, pizzeria i inne.</p> <p>2. Duża liczba mieszkańców sołectwa (23,4% mieszkańców gminy).</p> <p>3. Potencjał kulturowy i przyrodniczy – kaplica pw. św. Barbary wpisana do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego oraz Pomnik Przyrody Nieożywionej – Ślady Górnictwa Kruszcowego.</p> <p>4. Dobre połączenie komunikacyjne z miastem wojewódzkim – droga krajowa nr 74, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi – droga ekspresowa S7.</p> <p>5. Kulturowanie folkloru i tradycji – Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanki”.</p>
5.	Ciosowa	<p>1. Malownicze położenie miejscowości – otoczona z dwóch stron lasami.</p> <p>2. Dobre połączenie komunikacyjne z miastem wojewódzkim – droga krajowa nr 74, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi (droga ekspresowa S7).</p> <p>3. Sołectwo w całości objęte Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.</p> <p>4. Przebiegający przez sołectwo czerwony szlak turystyczny im. E. Massalskiego z Gołszyc do Kuźniaków.</p>
6.	Porzecze	<p>1. Przebiegający przez sołectwo czerwony szlak turystyczny im. E. Massalskiego z Gołszyc do Kuźniaków oraz szlak konny.</p> <p>2. Walory przyrodnicze – Suchedniowsko-Oblęgarski Obszar Chronionego Krajobrazu; obszar Natura 2000 Dolina Bobrzy, przez sołectwo przepływa również rzeka Bobrza.</p> <p>3. Zaplecze edukacyjne (szkoła podstawowa na terenie sołectwa).</p> <p>4. Liczne instytucje zajmujące się działalnością kulturalną i sportową.</p> <p>5. Przez sołectwo przebiega szlak rowerowy GreenVelo.</p>
7.	Ćmińsk Kościelny	<p>1. Dobre połączenie komunikacyjne z miastem wojewódzkim – droga krajowa nr 74, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi – droga ekspresowa S7.</p> <p>2. Walory przyrodnicze – rezerwat przyrody nieożywionej „Kamienne Kręgi”.</p> <p>3. Potencjał kulturowy i turystyczny – zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Świętokrzyskiego: zespół kościoła parafialnego pw. Św. Trójcy.</p> <p>4. Tor samochodowy „Miedziana Góra” (pierwszy w Polsce tor samochodowo-wyścigowy, otwarty w 1977 roku). Tor Kielce jest częścią ośrodka sportowo-turystycznego „moto-raj”. Od lat 80. XX wieku organizowana jest giełda samochodowa.</p> <p>5. Zespół Szkół (przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum).</p>
8.	Ćmińsk Rządowy	<p>1. Cenne walory przyrodnicze – Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy, Obszar Natura 2000 „Lasy Suchedniowskie”.</p> <p>2. Dobre połączenie z miastem wojewódzkim, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi (drogi krajowe S7 i 74).</p>
9.	Przyjmo	<p>1. Cenne walory krajobrazowe.</p>
10.	Tumlin-Wykień	<p>1. Bardzo dobra jakość i wydajność ujęcia wody.</p> <p>2. Rezerwat archeologiczno-geologiczny „Góra Grodowa”</p> <p>3. Dobra dostępność komunikacyjna miejscowości – droga krajowa nr 74.</p> <p>4. Malowniczy krajobraz – zróżnicowanie topograficzne miejscowości.</p> <p>5. Dobrze funkcjonujący ośrodek narciarski „Tumlin Sport Ski”.</p> <p>6. Przebiegający przez sołectwo czerwony szlak turystyczny im. E. Massalskiego z Gołszyc do Kuźniaków.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Kartograficzne przedstawienie wyników diagnozy (metoda kartogramu) w poszczególnych sferach na terenie jednostek referencyjnych Gminy Miedziana Góra oraz nakładanie się koncentracji zjawisk kryzysowych prezentuje mapa 13. Stanowi ona podstawę i uzasadnienie do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie skoncentrowania działań na określonym obszarze rewitalizacji w Gminie Miedziana Góra.

Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk we wszystkich sferach w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra – wskaźnik syntetyczny

Źródło: Opracowanie własne

4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Miedziana Góra

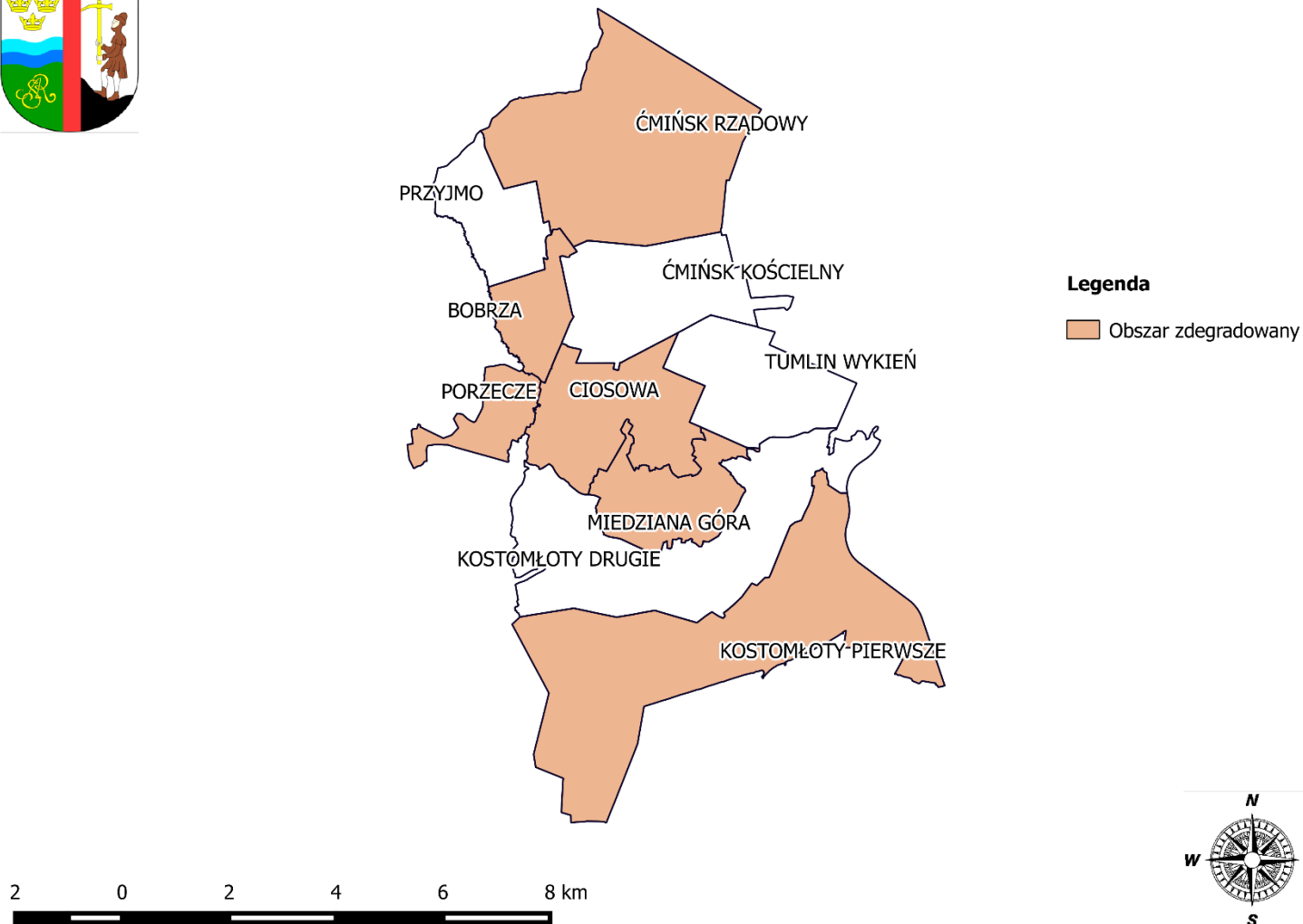
Zgodnie z pkt 3 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar zdegradowany* to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 11 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami, obszar zdegradowany na terenie Gminy Miedziana Góra obejmuje sołectwa: Ćmińsk Rządowy (16), Ciosowa (15), Bobrza (12), Miedziana Góra (12), Kostomłoty Pierwsze (11), Porzecze (11).

Wskazany obszar zajmuje 44,7 km², co stanowi 62,9% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 6 486 osób, tj. 59,0% ogółu mieszkańców gminy.

Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Miedziana Góra, wyznaczonego na podstawie niniejszej diagnozy, przedstawia mapa 14.

Mapa 10 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne

5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy”.

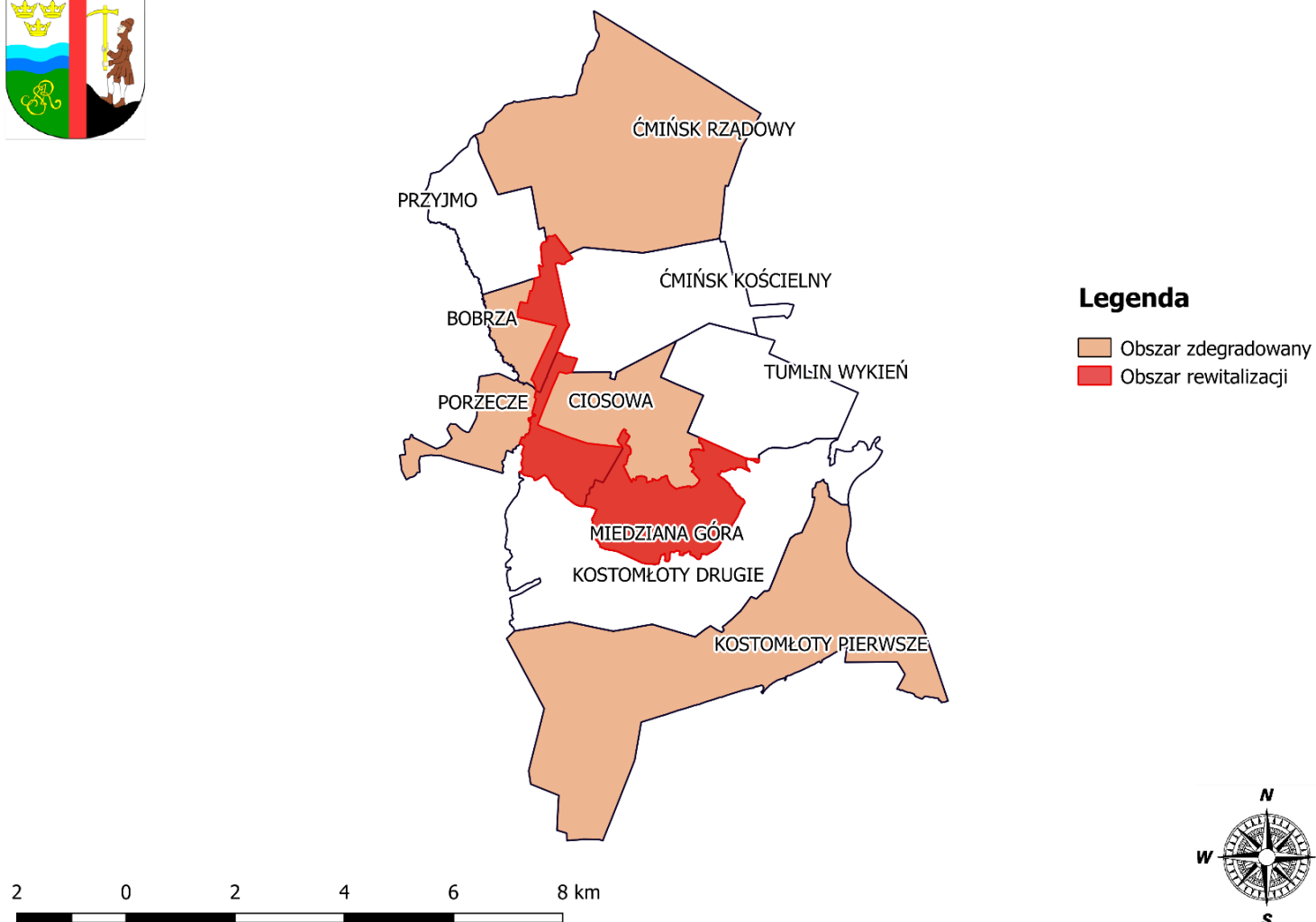
Na podstawie ww. zapisów Wytycznych, wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji, będący zamieszkałymi częściami sołectw: Bobrza, Ciosowa i Miedziana Góra.

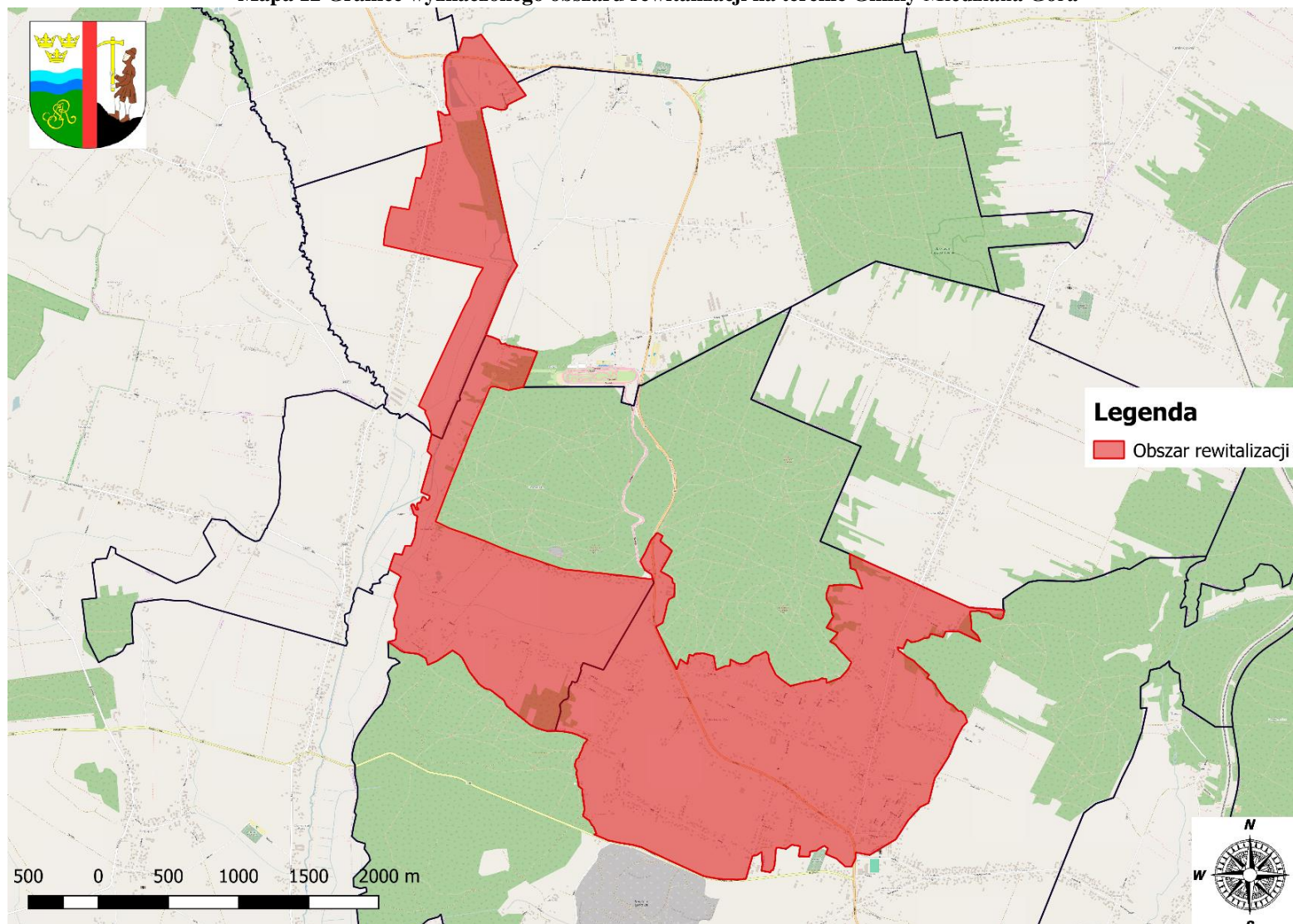
Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 7,10 km² (9,98% ogólnej powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 3 181 osób (28,94% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 15, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra zaznaczony został na mapie 16.

Mapa 11 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Miedziana Góra

Mapa 12 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie openstreetmap.org

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a także w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Potwierdza to analiza ilościowa (wskaźnikowa) zamieszczona w tabeli 4 i na mapach 13–17 oraz analiza jakościowa (opisowa) zawarta w tabeli 5.

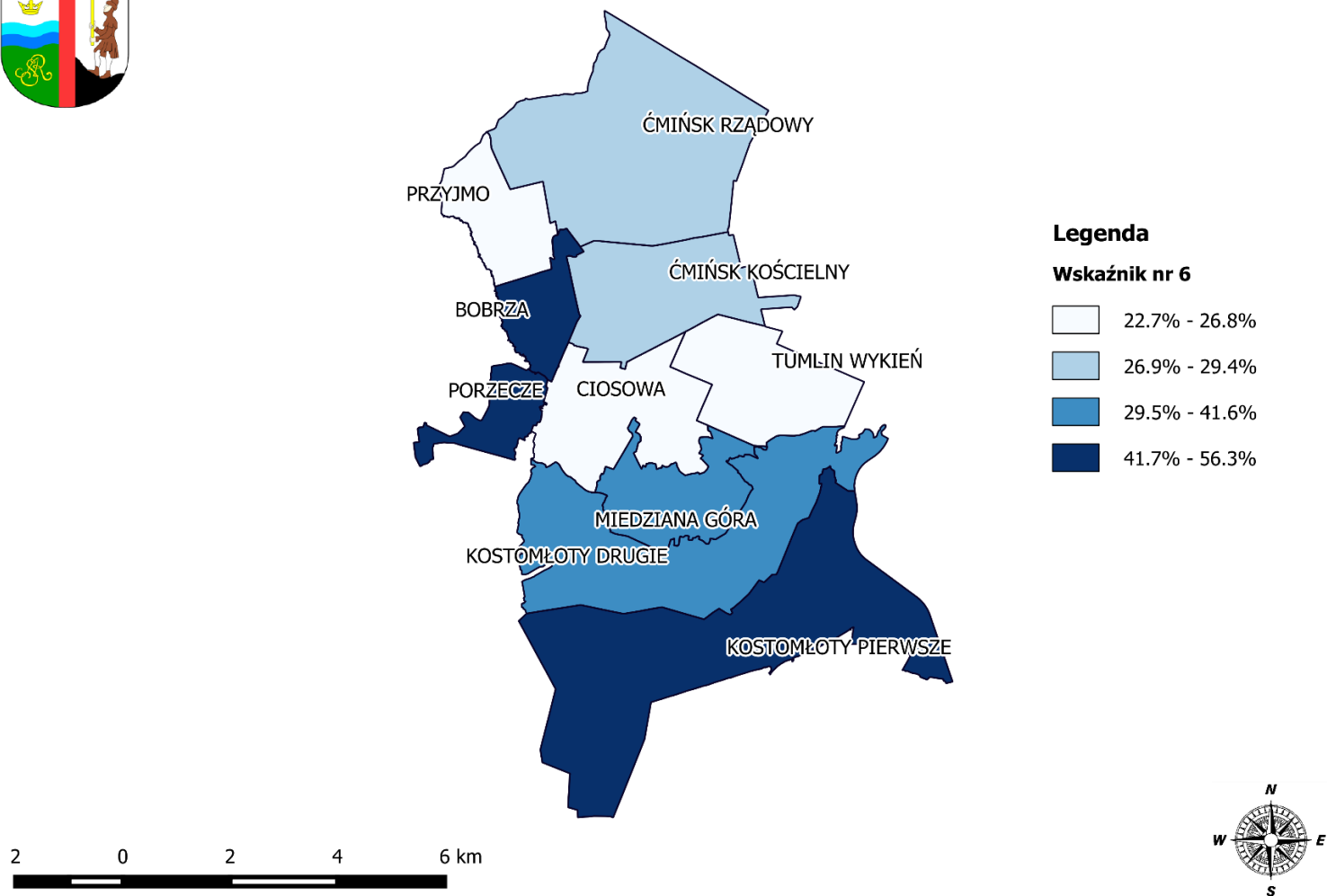
Tabela 4 Analiza ilościowa – zestawienie wskaźników dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra (dane za 2014 rok)

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość dla obszaru rewitalizacji			Średnia wartość wskaźnika dla Gminy Miedziana Góra
		sołectwo Bobrza	sołectwo Miedziana Góra	sołectwo Ciosowa	
Sfera społeczna					
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	7,2	8,1	10,7	8,0
Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	42,9	37,7	25,8	34,2
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	7,1	3,9	8,2	4,3
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	52,9	21,5	59,5	27,1
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	41,5	18,7	33,7	19,7
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	18,4	17,9	24	15,4
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	szt.	16,1	9,8	9,3	8,0
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	6,9	10,1	9,6	7,6
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	0,0	6,2	14,1	5,1
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	2,3	2,3	2,4	1,4

Frekwencja w wyborach władz samorządowych	%	59,6	52,9	52,9	57,7
Sfera gospodarcza					
Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	11,7	15,5	14,1	14,7
Sfera przestrzenno-funkcjonalna					
Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	0,16	0,04	0,02	0,19
Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	100,0	82,1	84,9	88,8
Sfera techniczna					
Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	0	51	24	45
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	0	88,1	0,8	
Sfera środowiskowa					
Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	0,0	0,0	0,0	0,03
Położenie na terenie objętym formami ochrony przyrody (obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy)	TAK/NIE	NIE	NIE	NIE	NIE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze, Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl.

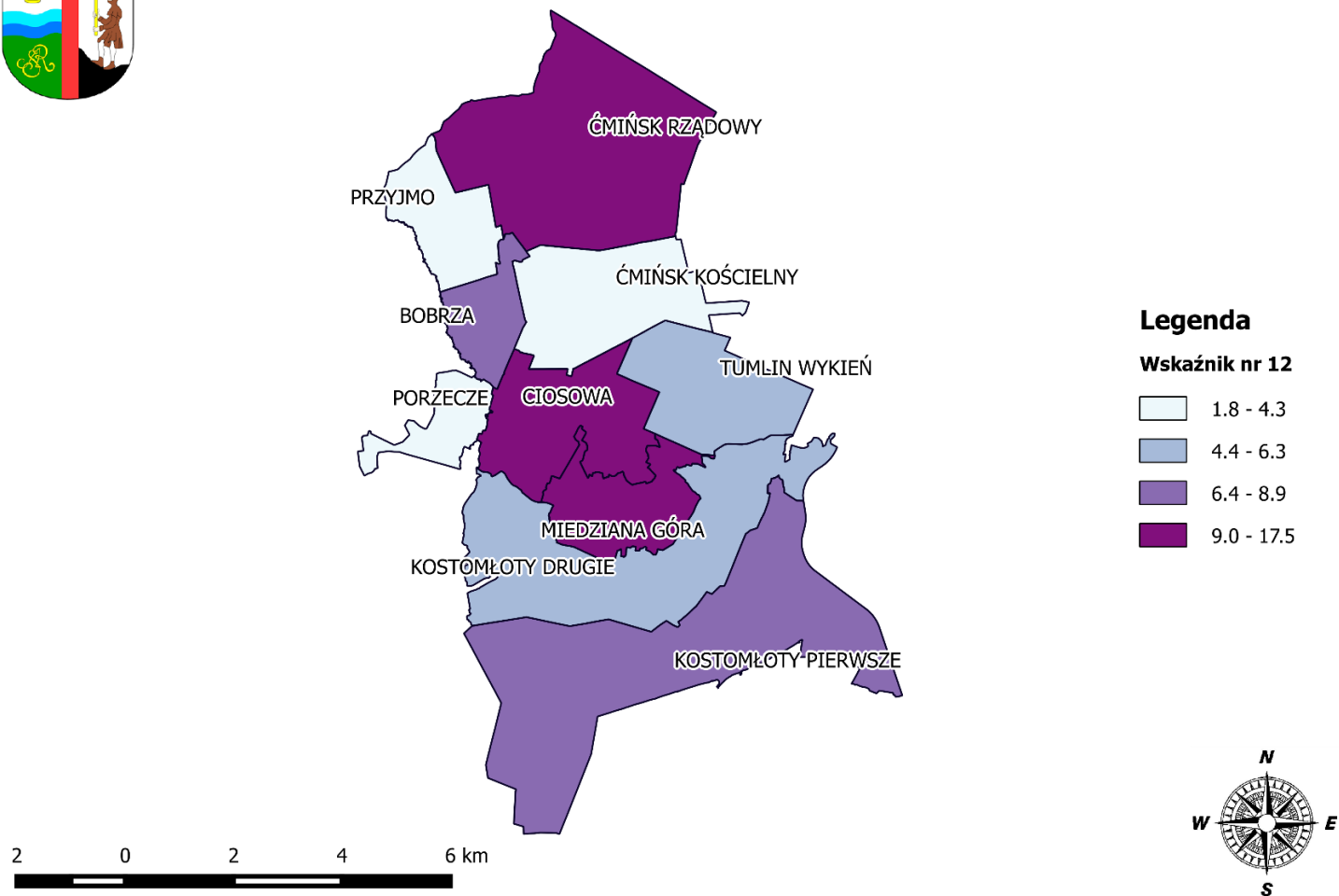
Mapa 13 Rozkład wartości wskaźnika „udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach

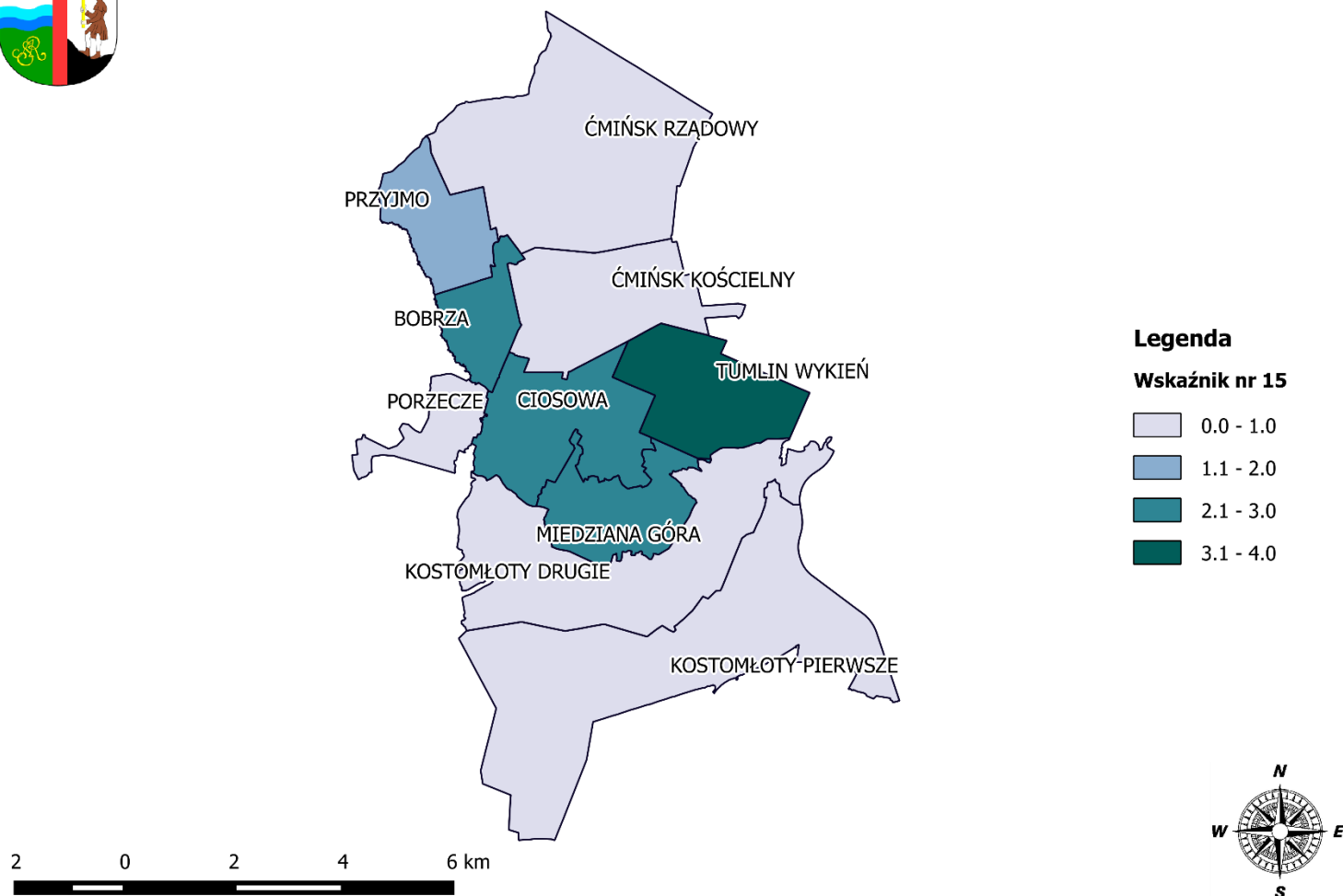
Mapa 14 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze

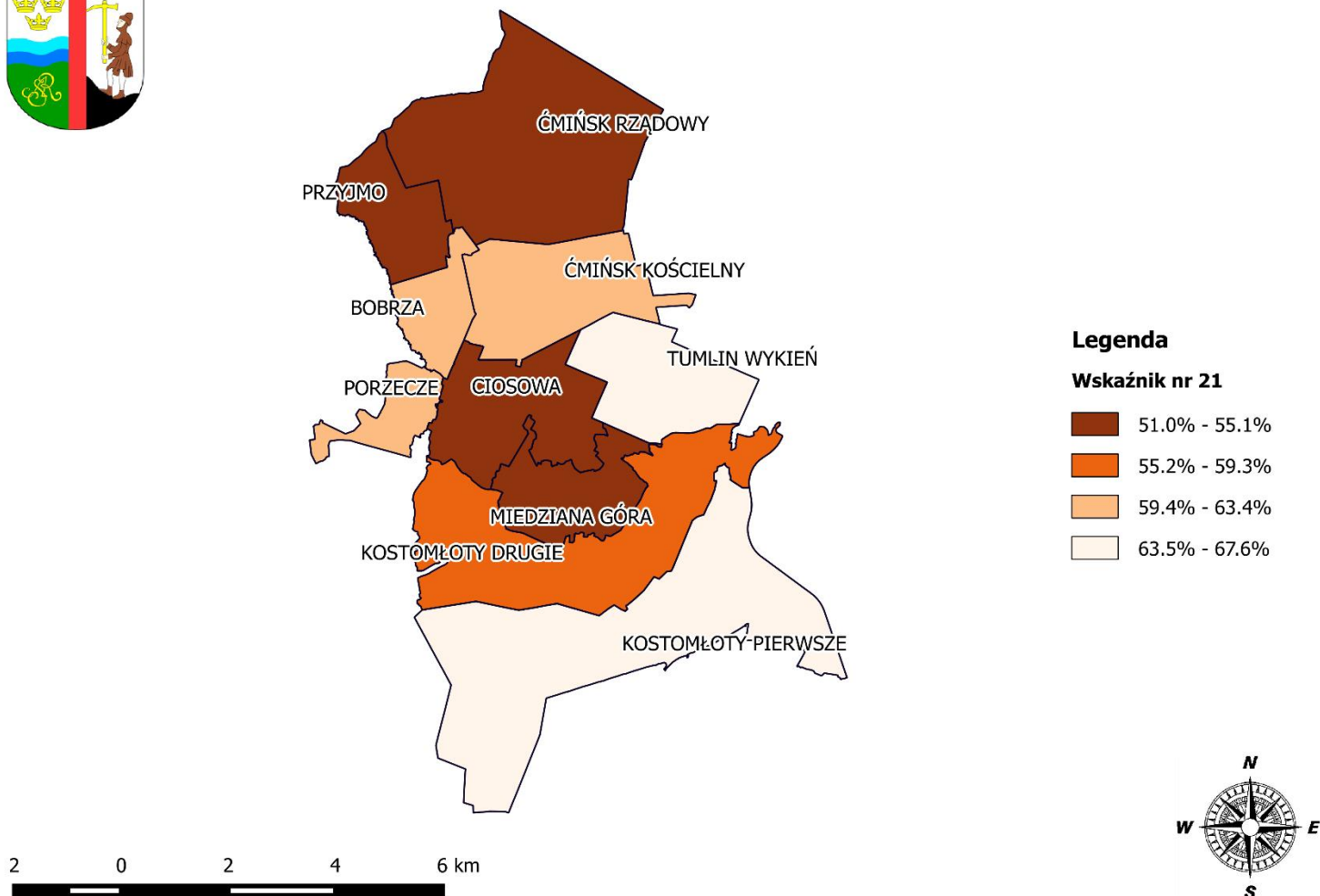
Mapa 15 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

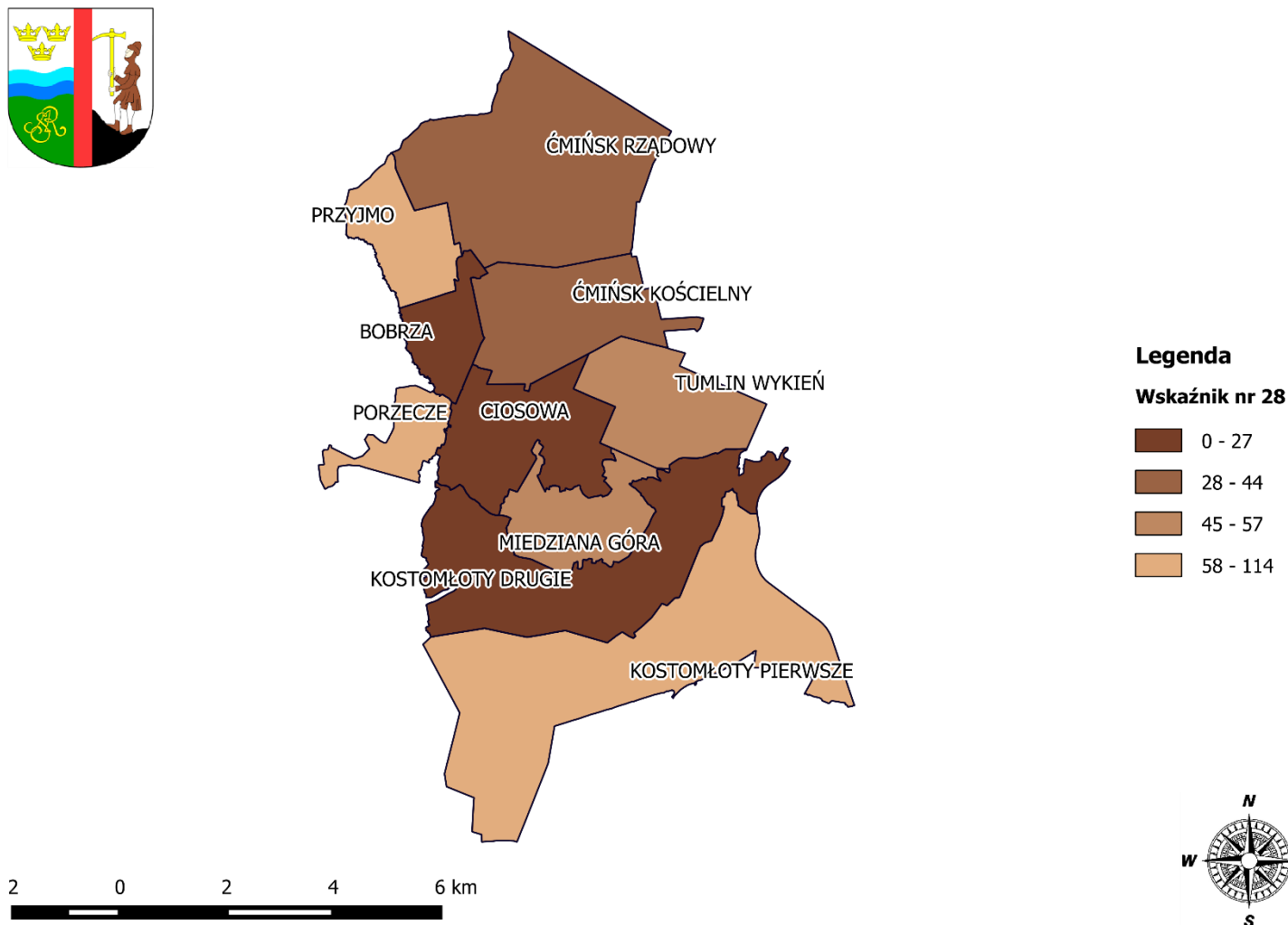
Mapa 16 Rozkład wartości wskaźnika „frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

Mapa 17 Rozkład wartości wskaźnika „budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra

Tabela 5 Analiza jakościowa – charakterystyka negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Sfera	Charakterystyka negatywnych zjawisk
Spoleczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej. 2. Brak atrakcyjnych miejsc rozrywki i integracji mieszkańców a także odpowiedniej oferty spędzania wolnego czasu. 3. Utrudniony dostęp do szeroko rozumianej kultury. Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców).
Gospodarcza	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewielka atrakcyjność gminy pod względem gospodarczym i inwestycyjnym. 2. Małe możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego w gminie. 3. Duże rozdrobnienie gospodarstw i zanik rolnictwa.
Przestrzenno-funkcjonalna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji w sołectwie Bobrza. 2. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna. 3. Niedostosowanie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych budynków użyteczności publicznej (m.in. Ośrodek Zdrowia w Miedzianej Górze) oraz przestrzeni publicznych. 4. Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę społeczną. 5. Brak spójnego systemu tras pieszych i rowerowych oraz małej infrastruktury. 6. Brak obiektu świadczącego usługi dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych i starszych. 7. Brak odpowiedniego obiektu do świadczenia usług kulturalnych na rzecz mieszkańców.
Techniczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej oraz sektora mieszkaniowego. 2. Postępująca degradacja techniczna i brak odpowiedniego zagospodarowania pozostałości Zakładu Wielkopieczowego w sołectwie Bobrza. 3. Brak odpowiednio przystosowanej pętli autobusowej wraz z miejscem przesiadkowym do obsługi komunikacyjnej gminy.
Środowiskowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak rozwiązań przeciwpowodziowych oraz wykorzystania i odpowiedniego zagospodarowania terenów rzeki Bobrza. 2. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców. 3. Przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 dla fazy II, B(a)P, celu długoterminowego dla ozonu (rok).

Źródło: Opracowanie własne

Występowanie ww. negatywnych zjawisk skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji obrazują zdjęcia wykonane podczas spaceru studyjnego połączonego z wizją lokalną w dniu 27.07.2016 roku przeprowadzonego z pracownikami Urzędu Gminy Miedziana Góra.

Fotografia 1 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Miedzianej Górze

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 2 Gminna Biblioteka Publiczna w Miedzianej Górze

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 3 Ulica Bukowa w Miedzianej Górze

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 4 Ulica Kamienna w Miedzianej Górze

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 5 Budynek filii Gminnej Biblioteki Publicznej oraz OSP w Bobrzy

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 6 Drewniany most na ul. Staszica w Bobrzy (zdjęcie od strony zabytkowego Muru Oporowego)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 7 Budynek będący własnością Gminy Miedziana Góra w miejscowości Bobrza przy ul. Staszica

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 8 Zabytkowy mur oporowy pochodzący z XIX wieku w miejscowości Bobrza

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 9 Ruiny Zakładu Wielkopieczowego w Bobrzy (widok od ul. Staszica)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 10 Ruiny Zakładu Wielkopieczowego w Bobrzy – węgielnia (widok od strony południowo-zachodniej)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 11 Ruiny Zakładu Wielkopieczowego w Bobrzy – węgielnia (widok od strony zachodniej)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 12 Niezagospodarowany staw wodny w sąsiedztwie zabytkowych ruin Zakładu Wielkopieczowego w Bobrzy, wykorzystywany przez lokalnych wędkarzy

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 13 Zdegradowane i nieużytkowane boisko w Bobrzy

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

*Strategia Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025*⁹ wskazuje konieczność przeprowadzenia procesu rewitalizacji w celu operacyjnym 8. *Poprawa ład przestrzennego w gminie* w ramach zadania *Rewitalizacja terenów zdegradowanych*. Działania rewitalizacyjne wpisują się również w cel operacyjny 2. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej*; cel operacyjny 6. *Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i kulturalnej* oraz cel operacyjny 11. *Osiągnięcie wysokiej jakości usług ochrony zdrowia*. Dokument przedstawia również zadania wymagające pilnej realizacji, które mogą znacząco wpłynąć na przyspieszenie lokalnego rozwoju, takie jak:

- wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
- promocja postaw przedsiębiorczych, w tym system przygotowania młodzieży do rozwoju przedsiębiorczości;
- promocja samorządu gospodarczego wśród lokalnych przedsiębiorców;
- wspieranie zatrudnienia oraz mobilności pracowników;
- integracja funkcjonalna miejscowości z miejscami koncentrującymi rekreację oraz spełniającymi funkcje publiczne;

⁹ Strategia przyjęta Uchwałą Nr VII/56/15 Rady Gminy Miedziana Góra z dnia 26 czerwca 2015 roku.

- kampanie edukacyjne wpływające na zmianę zachowań ekologicznych oraz kampanie nagłaśniające problem czystości i porządku.

Obszary kluczowe, które są głównymi środkami warunkującymi realizację wizji rozwoju Gminy Miedziana Góra, to:

- I. Wzrost atrakcyjności Gminy Miedziana Góra jako miejsca zamieszkania.
- II. Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy Miedziana Góra.
- III. Wzrost potencjału gospodarczego Gminy Miedziana Góra.

W celu poznania opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwań działań rewitalizacyjnych, w dniach 23.05.–22.06.2016 r. przeprowadzone zostało badanie ankietowe. Formularz ankiety zawierał pytania dotyczące oceny sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. Pytania miały charakter zamknięty z możliwością wyboru jednej lub kilku podanych odpowiedzi. Dodatkowo zamieszczone zostało jedno pytanie otwarte dotyczące innych sugestii i uwag interesariuszy związanych z planowaną rewitalizacją. W badaniu ankietowym udział wzięło łącznie 88 osób. Wśród zgłaszanych przez mieszkańców propozycji czy sugestii znalazły się m.in. takie, jak: pozyskanie inwestorów zewnętrznych, rozwój mikro i małej przedsiębiorczości, poprawa komunikacji publicznej, poprawa jakości służby zdrowia i dostępności do specjalistów, poprawa estetyki przestrzeni publicznej, poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej oraz stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej.

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytocznych, wyznaczony do rewitalizacji obszar powinien cechować się nie tylko szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, ale też musi mieć istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Wyznaczony obszar rewitalizacji, obejmujący część sołectw: Miedziana Góra, Ciosowa oraz Bobrza zamieszkuje 28,94% ludności Gminy Miedziana Góra. Na obszarze tym zauważyć można kumulację problemów w sferach: *społecznej* (niekorzystne wartości wskaźników: udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym; liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców; liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców; liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców; frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku), *gospodarczej*

(niekorzystne wartości wskaźnika: liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym), *przestrzenno-funkcjonalnej* (niekorzystna wartość wskaźnika: powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców), *technicznej* (niekorzystna wartość wskaźnika: budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców), *środowiskowej* (niekorzystna wartość wskaźnika: udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu).

Zidentyfikowane negatywne zjawiska prowadzą do marginalizacji społecznej mieszkańców gminy, występowania patologii społecznych, nasilania się wyuczonej bezradności, niewielkiej aktywności społecznej i gospodarczej oraz niedostatecznej możliwości zaspokajania potrzeb w zakresie świadczonych usług społecznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.

Niewątpliwymi potencjałami tego obszaru są walory przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwo kulturowe oraz zaangażowanie mieszkańców w życie społeczności lokalnej – aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup mieszkańców funkcjonujących na terenie gminy. Na obszarze rewitalizacji działają m.in. następujące organizacje¹⁰:

- 1) Stowarzyszenie „Wspólny Cel”,
- 2) Fundacja „Europomost”,
- 3) Fundacja „Radosna Izba”,
- 4) Stowarzyszenie „KEY – Kultura, Edukacja, Język”,
- 5) Stowarzyszenie „Spektrum Możliwości”,
- 6) Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanka”,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrzy,
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna w Miedzianej Górze,
- 9) Gminny Ludowy Klub Sportowy „WICHER”,
- 10) Forum Inicjatyw Gospodarczych Gminy.

Ponadto na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są takie miejsca, obiekty i instytucje jak siedziba Klubu Seniora, Urząd Gminy Miedziana Góra, Gminna Biblioteka Publiczna, a także:

¹⁰ Strona internetowa Gminy Miedziana Góra, miedziana-gora.pl, inf. z dnia 14.07.2016.

- Zakład Wielkopiecowy w Bobrzy (hala fabryczna, mur oporowy, węgielnia).

Mur oporowy usytuowany jest na terenie byłego zakładu wielkopiecowego pomiędzy dolnym a górnym jego poziomem. Wybudowany został po to, aby służyć jako wzmocnienie skarpy górnego poziomu zakładu, na którym znajdowały się budynki fabryczne. Pierwotny wygląd po pracach konserwacyjno-rekonstrukcyjnych zachowany jest przy południowo-wschodnim narożu. Pozostałe fragmenty muru są w ruinie, która ulega postępującej degradacji. W dniu 20 grudnia 1965 roku hala fabryczna, mur oporowy oraz węgielnia zostały wpisane do rejestru zabytków pod nr 89.

- Pomnik Przyrody Nieożywionej Odsłonięcie geologiczne na wzniesieniu Ciosowa.

Obiekt usytuowany jest na terenie nieczynnego kamieniołomu „Ciosowa”, na południowym stoku wzgórza przy wsi Ciosowa. Eksploatację piaskowca tumlińskiego w kamieniołomie „Ciosowa” prowadzono do 1975 roku. Jego likwidacja nastąpiła na skutek decyzji Wydziału Geologicznego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 28.05.1973 roku ze względu na ochronę krajobrazu.

- Pomnik Przyrody Nieożywionej Ślady Górnictwa Kruszcowego.

Eksploatacji podlegały tu rudy miedzi i żelaza oraz wzbogacone wietrzeniowo partie okruszcowanego pierwotnie siarczkami, pakietu ilów (Karta Ewidencyjna nr 194 – Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa w Urzędzie Wojewódzkim w Kielcach). Z wydobytej tu miedzi w 1593 roku wykonano pokrycie dachów na Wawelu, a w XVIII w. bito monety.

- Pomnik Przyrody Nieożywionej Piekło.

Jedno z najciekawszych i najcenniejszych w gminie odsłoneń geologicznych – „Piekło”, znajduje się w części grzbietowej góry Kamień, na zachód od jej szczytu. Urwisko skalne „Piekło” jest pomnikiem przyrody nieożywionej wpisanym do rejestru dnia 28 października 1954 roku pod nr 34.

Wykorzystanie tych elementów do podjęcia działań rewitalizacyjnych pozwoli na zniwelowanie negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze, co będzie oddziaływać na teren całej gminy, wpisując się w wizję rozwoju Gminy Miedziana Góra. Wpłyne to przede wszystkim na poprawę jakości życia mieszkańców.

Spis fotografii

Fotografia 1 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Miedzianej Górze.....	43
Fotografia 2 Gminna Biblioteka Publiczna w Miedzianej Górze	43
Fotografia 3 Ulica Bukowa w Miedzianej Górze.....	44
Fotografia 4 Ulica Kamienna w Miedzianej Górze	44
Fotografia 5 Budynek filii Gminnej Biblioteki Publicznej oraz OSP w Bobrzy	45
Fotografia 6 Drewniany most na ul. Staszica w Bobrzy (zdjęcie od strony zabytkowego Muru Oporowego).....	45
Fotografia 7 Budynek będący własnością Gminy Miedziana Góra w miejscowości Bobrza przy ul. Staszica.....	46
Fotografia 8 Zabytkowy mur oporowy pochodzący z XIX wieku w miejscowości Bobrza ...	46
Fotografia 9 Ruiny Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy (widok od ul. Staszica).....	47
Fotografia 10 Ruiny Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy – węgielnia (widok od strony południowo-zachodniej).....	47
Fotografia 11 Ruiny Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy – węgielnia (widok od strony zachodniej)	48
Fotografia 12 Niezagospodarowany staw wodny w sąsiedztwie zabytkowych ruin Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy, wykorzystywany przez lokalnych wędkarzy	48
Fotografia 13 Zdegradowane i nieużytkowane boisko w Bobrzy.....	49

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Miedziana Góra na tle kraju, województwa i powiatu.....	5
Mapa 2 Podział Gminy Miedziana Góra na jednostki strukturalne	7
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	15
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	17
Mapa 5 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra.....	19
Mapa 6 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	21

Mapa 7 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim.....	23
Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	25
Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk we wszystkich sferach w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra – wskaźnik syntetyczny.....	29
Mapa 10 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Miedziana Góra.....	31
Mapa 11 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Miedziana Góra.....	33
Mapa 12 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra ...	34
Mapa 13 Rozkład wartości wskaźnika „udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	37
Mapa 14 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra.....	38
Mapa 15 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	39
Mapa 16 Rozkład wartości wskaźnika „frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra.....	40
Mapa 17 Rozkład wartości wskaźnika „budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Miedziana Góra	41

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miedziana Góra	13
--	----

Spis tabel

Tabela 1 Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Miedziana Góra (stan na koniec 2014 roku)	8
Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Miedziana Góra w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.....	10
Tabela 3 Potencjały lokalne w podziale na sołectwa Gminy Miedziana Góra	26
Tabela 4 Analiza ilościowa – zestawienie wskaźników dla obszaru rewitalizacji i Gminy Miedziana Góra (dane za 2014 rok).....	35
Tabela 5 Analiza jakościowa – charakterystyka negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej	42

Załącznik 1. Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Miedziana Góra

Zestawienie wskaźników dla poszczególnych sołectw w porównaniu do średniej dla gminy, powiatu, województwa i Polski w 2014 roku																	
Sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sołectwa										Średnia dla gminy	Średnia dla powiatu	Średnia dla województwa	Średnia dla Polski
				Bobrza	Kostomłoty Pierwsze	Kostomłoty Drugie	Miedziana Góra	Ciosowa	Porzecze	Ćmińsk Kościelny	Ćmińsk Rządowy	Przyjmo	Tumlin Wykiń				
SPOŁECZNA	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	20,0	20,1	20,7	20,9	17,8	20,7	19,6	19,6	18,9	18,5	20,0	19,6	17,0	18,0
	2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	67,1	65,1	65,1	66,5	70,0	64,7	65,2	65,3	66,3	67,4	66,0	64,7	62,6	63,0
	3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	12,9	14,9	14,3	12,5	12,3	14,7	15,1	15,1	14,9	14,1	14,0	15,8	20,4	19,0
	4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	49	54	54	50	43	55	53	53	51	48	51	55	60	59
	5.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	7,2	8,5	8,2	8,1	10,7	7,4	7,4	7,4	6,3	8,6	8,0	9,0	9,5	7,5
	6.	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	42,9	51,1	30,7	37,7	25,8	56,3	28,2	28,2	22,7	26,4	34,2	36,3	41,9	41,6
	7.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	7,1	3,8	3,8	3,9	8,2	5,4	4,1	5,9	3,2	3,6	4,3			
	8.	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	52,9	15,5	24,5	21,5	59,5	60,9	17,5	34,8	44,4	25,9	27,1	42,0	36,8	28,3
	9.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	41,5	17,6	15,2	18,7	33,7	3,0	10,9	39,0	15,2	16,2	19,7	22,3	20,4	18,8
	10.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	18,4	13,5	11,6	17,9	24,0	12,0	10,9	29,2	3,8	12,1	15,4	19,9	20,8	16,5
	11.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	szt.	16,1	5,3	9,8	9,3	7,2	0,0	8,1	10,7	1,9	6,5	8,0	12,0	14,7	10,6
	12.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	6,9	6,5	6,1	10,1	9,6	3,0	1,8	17,5	3,8	5,7	7,6	14,0	15,8	11,2
	13.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	0,0	5,9	2,4	6,2	14,4	12,0	1,8	8,8	1,9	3,2	5,1	7,1	6,1	5,9
	14.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	1,1	0,5
	15.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	2,3	0,0	0,0	2,3	2,4	0,0	0,0	1,0	1,9	4,0	1,4	2,4	2,9	2,3
	16.	Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej (dane dla gminy)	%	66,0	66,0	66,0	66,0	66,0	66,0	66,0	66,0	66,0	66,0	66,9	63,8	64,5	64,6
	17.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (dane dla gminy)	%	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	56,7	57,6	58,6
	18.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (dane dla gminy)	%	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	76,1	76,4	79,4
	19.	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców	szt.	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	12	20	23
	20.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję	%	68,1	68,1	68,1	68,1	68,1	68,1	68,1	68,1	68,1	68,1	68,0	70,0	72,3	65,2
	21.	Frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku	%	59,6	63,6	56,8	52,9	52,9	59,6	59,6	51,0	51,0	67,6	57,7	59,1	53,3	47,2
	22.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	26	30	33
GOSPODARZA	23.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	11,7	14,0	17,3	15,5	14,1	11,6	15,0	15,0	12,6	13,4	14,7			
	24.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	957	957	957	957	957	957	957	957	957	957	957	743	872	1071
	25.	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	84	71	93
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	26.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	0,16	0,00	0,04	0,02	2,15	0,41	0,71	0,00	0,01	0,04	0,19			
	27.	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	100,0	83,9	94,1	82,1	84,9	94,0	98,3	92,6	91,3	86,7	88,8			
TECHNICZNA	28.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	0	59	24	51	24	60	36	39	114	49	45			
	29.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	99,0	92,6	93,9	93,4	100,0	94,0	100,0	100,0	94,9	91,0	95,0			
	30.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	0,0	80,9	93,9	88,1	0,8	0,0	10,7	0,0	0,0	0,0	47,1			
ŚRODOWISKOWA	31.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,13	0,0	0,00	0,00	0,03			
	32.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody (dotyczy wyłącznie: obszaru Natura 2000, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego)	TAK/ NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK			
	33.	Położenie na terenach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/ NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE			

Wskaźniki mierzone ogółem dla gminy (nieporównywane do średniej dla gminy)

Wskaźniki wypadające niekorzystnie w porównaniu do średniej dla gminy

Wskaźniki dla gminy wypadające niekorzystnie w porównaniu do średniej dla co najmniej dwóch jednostek: powiatu, województwa i kraju

Wskaźniki nr 1-4, 21, 23, 26-31 - na podstawie danych Urzędu Gminy Miedziana Góra.
 Wskaźniki nr 5-6 - na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach.
 Wskaźniki nr 19-20 - na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach.
 Wskaźniki nr 7-15 - na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze.
 Wskaźniki nr 18, 22, 24-25 - na podstawie danych ogólnodostępnych z GUS.
 Wskaźniki nr 16-17 - na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, oke.lodz.pl.
 Wskaźnik nr 32 - na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl.
 Wskaźnik nr 33 - na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, mapy.isok.gov.pl.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sołectwa										GMINA
			Bobrza	Kostomłoty Pierwsze	Kostomłoty Drugie	Miedziana Góra	Ciosowa	Porzecze	Ćmińsk Kościelny	Ćmińsk Rządowy	Przyjmo	Tumlin Wykiń	
1.	Powierzchnia poszczególnych sołectw	km ²	2,46	16,33	11,30	4,12	6,22	2,09	6,35	13,51	3,44	5,30	71,11
2.	Liczba ludności w poszczególnych sołectwach	szt.	434	1703	1641	2573	416	334	1105	1026	525	1235	10 992
3.	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy ogółem	%	3,5	23,0	15,9	5,8	8,7	2,9	8,9	19,0	4,8	7,5	100
4.	Udział ludności sołectwa w liczbie ludności ogółem	%	3,9	15,5	14,9	23,4	3,8	3,0	10,1	9,3	4,8	11,2	100
5.	Problemy w sferze społecznej	szt.	7	6	6	8	10	7	5	12	5	4	
6.	Problemy w sferze gospodarczej	szt.	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	
7.	Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	szt.	1	2	1	2	1	0	0	1	1	2	
8.	Problemy w sferze technicznej	szt.	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	
9.	Problemy w sferze środowiskowej	szt.	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	
	Suma	szt.	12	11	9	12	15	11	7	16	10	10	

